

ÖNSÖZ

51.Sayı

Yaz '23

30 TL

İnsanlığın kurtuluşunu hedefleyen sosyalizm büyük bir eserdir; bu da onun ÖNSÖZ'üdür.

adana

adıyaman

diyarbakır

elazığ

gaziantep

hatay

kilis

malatya

kahramanmaraş

osmaniye

sanlıurfa

suriye

"BU ENKAZDAN
Yeni Bir HAYAT
YEŞERECEK"

6 Şubat depreminin haberini alır almaz, ilk anda yaşanan felaketin büyüklüğünü, kayıpları anlamaya çalışırken, diğer taraftan deprem bölgesinde yaşayan yakınlarımızdan, yoldaşlarımızdan haber alma telaşına düştük. İlk saatlerden itibaren Antakya'da Mücadele Birliği temsilcimiz Onur Kopran ve okurumuz Selen Reyhan'a ulaşamamıştık. Tek öğrenebildiğimiz yaşadıkları sokak ve caddenin tümüyle yıkıldığı, sağlam bina kalmadığı oldu.

İlk anda Adana'dan yardıma giden okurlarımız da yıkıntılardan dolayı mahalleye giremediler. Ancak 2. gün sabah saatlerinde alabildik Onur ve Selen'in haberlerini...

Kız kardeşi kendi çabalarıyla Selen Reyhan'ı enkazdan çıkarıp hastaneye götürürken, ilerleyen saatlerde birkaç AKUT gönüllüsü Onur'a ulaşarak yoldaşımızın hayatını kaybettiğini doğruladı.

Onur'umuzu 16 Şubat günü, depremden 10 gün sonra, Özbek arama kurtarma ekiplerinin çalışmasıyla çıkarabildik evinin enkazından. Ve depremin enkazları arasında Antakya'daki okurlarımız ve ailesi ile hızla bir cenaze töreni düzenlendi.

Yoldaşımız, üzüntü ve öfkenin birbirine karıştığı duygularla toprağa verildi.

Mücadele Birliği Platformu Antakya Temsilcisi Onur Kopran yoldaşımız 32

yaşında bir devrimci ve 15 Temmuz sonrası

KHK'larla kapatılan Antakya Ayışığı Ekin

Sanat Derneği çalışanı idi. Burada tiyatro

çalışmaları da yapan yoldaşımız aynı zamanda

Önsöz Dergisi yazı kurulu üyesi.

Deprem, yüz binlerimizi aramızdan aldı. Yoldaşımız da o yüz binleremizden biri...

*Depremde yitirdiğimiz
yayın kurulu üyemiz ÖNÜR KOPRAN'a
ve kaybettiğimiz insanlarımızın
anlarına saygıyla...*

Çınqı

Sevgili Okur,

Yine bir gece vakti, en kötüsünden bir kış vakti vurdu deprem. Maraş/ Pazarcık depremin merkez üssü. Uzun ve şiddetli. Yıkım çok geniş bir bölgede. Erzincan, Malatya, Amed, Adıyaman, Gaziantep, Kahramanmaraş, Adana, Osmaniye, Antakya, Suriye... her yerde enkaz, yıkım. Göçük altında binlerce can.

Sermaye iktidarı her zamanki güvenilmezliği ve sahtekarlığı ile karşımızda. Ne verdiği bilgiler birbirini tutuyor, ne eli kulağında bir felaket karşısında herhangi bir hazırlık var. İnsanlarımız sosyal medyalarda, göçük altından mesajlar gönderiyor, yardım çıgıllıkları yeri göğü kaplıyor. İktidar rakamlarla oynama, durumu insanlardan saklama derdinde. Bir kez daha, insan vasfını yitirmiş "insanlar" timsah göz yaşları eşliğinde ekranları dolduruyor.

Ne desek boş, ne dense az!.. İnsanları kitleler halinde topraklarından koparıp yıgdıkları şehirlerde, katlanılmaz şartlarda bir yaşam dayatıp "çarpık kentleşme" diye ortalıkta gezip durmalarına mı; deprem yardımlarıyla bütçe denkleştirmelerine mi; arama-kurtarma konusundaki korkunç yetersizliklerine mi; tüm yaşamımızı kalitesiz betonlara boğmalarına mı; deprem toplanma alanlarının talanına mı... Hangisinden bahsedelim, ne diyelim! Çürüme, yozlaşma, akıl almaz bir bencillik, doğanın ve toplumun tümünden imhası... Kapitalist düzenin insanları getirip bıraktığı nokta bu! Kocaman, korkunç, eşsiz bir yıkım!

Ve o yıkımdan doğan eşi görülmemiş bir dayanışma, bir olma, birlikte insan kalabilme halinde ısrar... İşte sevgili okur, bu sayımızda bu ısrarın ve enkaz altında bırakılan on binlerce canın sesi olacağız.

"Sesimizi duyan var mı?"

Önsöz Yayın Kurulu

Önsöz Kitap Dizisi

Sayı: 51 / Haziran - Temmuz - Ağustos 2023

Ekin / Sanat / Edebiyat

ISBN: 978-605-72298-2-3

Genel Yayın Yönetmeni

Songül Yücel

Yazı Kurulu

Songül Yücel / Ülkü Şeyda

Fatma Yıldırım / Sena Şat

ve Onur Kopran, daima...

Önsöz'e Ulaşabileceğiniz Adresler

İstanbul: Ayışığı Ekin Sanat Derneği
Merkez Mah. Abide-i Hürriyet Cad. Hasat
Sok. Sebil Apt. No: 9 K: 4 Şişli-İstanbul

Taksim: Mephisto

Kadıköy: Mephisto

Beşiktaş: Mephisto

İzmir: Yakın Kitabevi /

Kabuk Kitabevi (Alsancak)

Diyarbakır: Payız Kitabevi

Mardin: Zend Kitabevi / Mardin Sahaf

Cizre: Hypatia Kitabevi

Genel Dağıtım: Emek Dağıtım

Kapak Tasarım & Sayfa Düzeni: Sena Şat

Baskı-Cilt: Alesta Ajans Basım Medya ve
Bilgi Teknolojileri San.Tic.Ltd.Şti
Davutpaşa Cad. Güven İş Merkezi No:83
D Blok D.349 Topkapı - İSTANBUL
Tel: 0212 5012120 Sertifika No: 45526

onsozdergisi@gmail.com

Facebook: Önsöz Dergisi

Instagram: @onsoz.dergi

Twitter: @onsoz_dergi

Yeni Dönem Yayıncılık Basım Dağıtım Eğitim
Hizmetleri Tanıtım Org.Tic.Ltd. Şti.
www.yenidonemyayincilik.com

Adres: Mecidiyeköy Mah. Kervangeçmez

Sok. No:14-4 Şişli- İstanbul

Tel-Fax: 0 (212) 533 32 57

İÇİNDEKİLER

04 >> Çan Hazan Ezan Sustu

Adil Okay

05 >> Onun Bir Mezarı Olmayabilir

S. Ş.

10>> Dört Sayfa Umut

E. Ruda

12>> Yarım Kalan Bir Ölüm

G. Y.

15>> Onur'umuza

Sinan Özgür

16>> Annem Babam Kokuyor Burası

Demet Demeter

18>> Dünyadır Olur Öyle Şeyler

Canser

21>> Bir Güzel İçin Son Kanto

Renas Toprak

22>> Yıkıntılar Arasında

Sarya

24>> Terkedilmiş Şehir

Kai Nat

25>> "Sesimi Duyan Var mı?"

Sıla Erciyes

27>> Aklımızla Alay mı Ediyorsunuz?

Temade Çınar

**31>> Deprem Değil
Kapitalizm Öldürür**
D. Daęlı

34>> Deprem, Devlet ve Yalnızlık
Hakan Tosun

38>> Akdeniz'e Sesleniş
Ergül Çiçekler

**42>> Gölgesini Satamadığı
Ağacı Keser**
Özgür Güven

**45>> Hamit Demir ve
Deprem Çocukları**
Röportaj

51>> Şok Doktrini
Umut Çakır

54>> Kendi İmkanlarıyla
Helin Su

**57>> Bir Tır Çadır İstedik
İki Tır Kefen Gönderdiler**
Yusuf Soysal

62>> Ayla
Cumhur Özen

66>> Portakal Kabukları
Ç. Yakup

>>>>>>>"Biz Gönüllü Geldik"

**70>> Sesimizin Ulaştığı Tüm
Gençleri Dayanışmaya
Davet Ediyoruz**

**73>> Birbirimizden Başka
Kimsemiz Yok**

**74>> Yaşanan Acı ve Öfke
Öyle Büyüktü ki**

**77>> Enkazda Ölmeyenler
Hastalıklara Terk Edilmiş
Durumda**

**78>> Daha Erken Müdahale
Edilseydi Çok Daha Fazla
İnsan Kurtarılabilirdi**

**82>> Enkazın Altından Yeni Bir
Hayat Filizleniyor**

>>>>>>>

**84>> Gökyüzüne Uzanan Bir Çiçek
Bir Gönüllü**

**87>> Geri Döneceğiz
Geri Döneceğiz**

Çan Hazan Ezan Sustu

adil okay

*"Bağıra bağıra, acı çeke çeke, donarak, çürüyerek öldük enkazın altında!
Kalanlarımız yaralarıyla baş başa şimdi.
Yalnız ve kimsesiz..." Edip Yeşil*

***

*Keşkelerle geçiyor ömür
Maşallahtan rahmetliye dönüyor hava
Ağla ağabey ağla, erkekler de ağlar
Her insan kendi ölüsüne daha çok ağlarmış
İyi ama ben hangisine yanayım
Babamın biriciği Hürriyet ile
Çocukluğumun parçası Nurten
Onlar yarı yolu geçmişti
Ya güzeller güzeli Melahat
Aylin
Civanım Berkay
Onur
Çocuk Nil*

*Ya diğerleri ah diğerleri
Dün ağız dolusu kahkahaydı hepsi.
Bugün mezar taşında rakam...*

***

*Antioş'ta kefensiz, kanlı giysilerimizle gömülürken ne devlet-i aliyye
vardı yanımızda ne imam ne haham ne de papaz. Sustu, susmaz denilen
çan hazan ezan. İspinozların sesi kaldı geriye "iyi ki" diyebileceğimiz.
Bir de uzak diyarlardan korku duvarını aşip gelen dostlar.*

Çorba dağıtanlara şükran...

***

*Keşkelerle geçiyor ömür
Düşlerime konuyor imdatlar
Deprem kızılây afad karabasan
Allah kitap kader âmin
Geçiniz bunları
Geçtim*

Peki ben kime beddua edeyim...

Şubat 2023 Antakya

fotoğraf: adil okay

S.Ş.

Onun Bir Mezarı Olmayabilir

Bir masanın etrafındayız. Tam romanlara yakışır bir acılığa çalıyor telefon. İçten içe bildiğimiz ve tahmin ettiğimiz bir haberi teyitliyoruz. Sözler masanın tam ortasına bir kaya gibi oturuyor. Öldü. Evet, kesin bilgi. Girip kontrol ettiler. Hayır, onu henüz çıkaramadık.

Yakınının ölüm haberinde insanın hep en iyi anlarını hatırladığı söylenir. Bende öyle olmuyor. Tartışmalarımızı, en garip ve en sıradan anlarımızı hatırlıyorum sırayla. Onları hatırlıyorum ve bir yandan yazıyorum, "ölüm haberini almanın üzüntüsü içindeyiz". Üzerine fazla gittiğim konuşmalarımızı hatırlıyorum ve bir yandan duyuru için

fotoğrafını seçiyorum, hayır bu değil, bunda ışık daha iyi. Vakit kaybetmeden duyurmanız lazım. Herkes aynı soruları soruyor bize. Zaman geçiyor. Geçtikçe insanlar daha çok arıyor, telaşlanıyor. Halbuki o, o betonların içinde, 6 Şubat 04.17'de durdurdu zamanını. Bizim önümüzden koşan dakikalar, onun sol kolunda siyah, ucuz bir dijital saatte dondu kaldı.

Zaman akıyor ve hala gitmek için bir yol bulamadık. Birimiz uçak seferlerine, birimiz otobüs saatlerine, birimiz kurumlardan kaldırılan otobüslere bakıyor. Her birimize ayrı zamanlarda ayrı yollar buluyoruz. İkişer üçerli gruplanıyoruz. Alabildiğimiz

her şeyi alıyoruz. İhtiyaç olabilecek her şeyin listesini yapıyoruz. Sırayla aldığımız ölüm haberlerine şaşmıyoruz. Topluca ölüyor insanlar. Biten hayatlar birer isimden ibaret şu an. Kocaman bir şey yaşadığımızın farkındayız ama büyüklüğünü anlayamıyoruz. Karanlık evreni aydınlatan yıldızların ışıkları tek tek sönüyor. Kaç tanesi söndü sayamıyoruz.

Otobüsle gidiyoruz Adana'ya. On iki saati geçiyor yolculuğumuz. Mecburen orada kalıyoruz o gece. Gittiğimiz evde Antakya'dan kendini telaşla atan aileler var. Deprem geçesini dinliyoruz sırayla. Ölen yakınları, kurtulanları, yaralananları, çöken binaları. Büyük saygı duyuyorlar bize. Kalkıp İstanbul'dan geldiğimiz için. İnsan kalabildiğimiz için. Üç oda bir salon evde on beş kişiyiz. Kıyafetlerimizle yatıyoruz. Sabah erken kalkıp Antakya'ya giden bir otobüse biniyoruz.

Dörtüyl,İskenderun, Belen'i' sırayla geçiyoruz. Yıkıntıların arasından. Herkes camlara yapışmış, gözünü kırpmadan binalardan geriye kalanlara bakıyor. Otobüs otogara girmeyeceğini söyleyip duruyor. Zar zor Topboğazı'na kadar gidiyor. OHAL ilan edildi. Çevirme var. Tüm özel araçlar geri döndürülüyor. Antakya merkeze gidişleri yasak. Dağ başında otobüs tüm yolcularını indiriyor. Beş kişiyiz. Her birimizin elinde onlarca kilo erzak. Sirt çantalarımız sırtımızda. Antakya merkeze otuz altı kilometre var. Google Maps bize yürüme mesafesini altı ile yedi saat arasında gösteriyor. Gidiş yolu bomboş. Neyse diyoruz, dinlenerek yürürüz, bir yandan da otostop çekeriz. Kesin biri halimize acıyıp alır. Almıyorlar. Bir saatten fazla yürüyoruz. Almıyorlar. Tam insanlıktan umudumuzu kestiğimiz sırada bir otobüs duruyor kaldırdığımız başparmağa. Sarı yeleklerini, baretlerini giymiş adamlar dolmuş otobüse. Madenciler.

Anca siz dururdunuz zaten. Bir de yer veriyorlar oturmamız için. Lütfen, yapmayın. Ağlamak istemiyorum şu an.

On beş dakika kadar gidiyoruz. Gidecekleri enkazlar ters tarafta. Bizi yakın bir yerde bırakıp yollarına devam ediyorlar. Beş kişi yürümeye devam ediyoruz. Artık Antakya merkezin sınırları içindeyiz. Etrafta hiç sağlam yapı yok. Hiç. Bir tane bile. Yok. İnsanlar sokakta. Enkaz çalışmaları yeni başlamış. İmkânı olan arabasında kalmış. Arabalardan pijamalı terlikli insanlar çıkıyor. Yanımızda birkaç tane kullanılmış ayakkabı var. Yürürken bir amca görüyoruz. Boş boş bakıyor etrafa. Ona veriyoruz bir tanesini. Olmuyor ayağına. Devam ediyoruz. Bir kadın yürüyor, üstü başı perişan. Yanımızda konserve yemek var. Ona onlardan veriyoruz. Yiyor ve yürümeye devam ediyor. Nereden geliyor, nereye gidiyor, o da pek bilmiyor. Yürümeye devam ediyoruz. İlerledikçe durum daha da kötüleşiyor. Burası gerçekten Antakya mı?

Yürüyoruz. Belediye binasına varıyoruz. Kırılmış dökülmüş merdivenlerinden çıkıyoruz. Merdivenlerde duruyoruz, eşyaları yere bırakıyoruz ve kafamızı kaldırıyoruz. Saray Caddesine dönüyoruz yüzümüzü. Ağlamak istiyoruz. Korku filmi gibi bir manzara. Eski Meclisten geriye sadece iki tane sütun kalmış. Gittiğimizde künefe yediğimiz künefecilerle bir. Saray Caddesi diye bir yer yok. Kilise taşları seçiliyor enkazdan. Antakya tarihi çarşı kocaman bir enkaz. Hiçbir binayı seçemiyorum. Bir yerlerden duman çıkıyor. Burası gerçekten Antakya mı?

Devam etmemiz lazım. Bizimkilerin çadırına varmamız gerekiyor. Toparlanıyoruz ve yürümeye devam ediyoruz. Uğur Mumcu'ya çıkan yollarda enkazlar var. "Enkaz" kelimesi benim için yeni anlamlar kazanıyor.

Sokaklarda yan yana dizilmiş onlarca cenazenin arasından yürürken biz, birer "enkaz" a dönüşmek üzereyiz. Hiçbir sokağı tanıyamıyoruz. Sevgi Parkına yöneliyoruz. Orası en azından sağlam. Parkın içinden yürüyoruz. Meydana yaklaşıyoruz. Yaklaştıkça durum daha da kötüleşiyor. Burada bir savaş çıksa bu kadar zarar veremezdi. Her şey anlamsızlaşıyor.

Meydana geliyoruz. Çadırlar yeni kurulmuş. Bizimkiler ve onun ailesi iki ayrı çadırda. Ağlama seslerinin içine giriyoruz. Bir yoldaşın ailesi evlerinin enkazından sırayla çıkıyor ama babaları başaramıyor. Çocukları uyandırmak için evin içinde koşuyor ama ev üstlerine yıkılıyor. Ekipler biz geldiğimizde ulaşıyor babaya ama nabızı yok. Evin en küçüğü kabul edemiyor bunu. Nasıl etsin. Sakinleştirmeye çalışıyorlar. Olmuyor. Biz gördüğümüz herkese sarılıyoruz. Onun ailesine gidiyoruz hemen. Tek tek sarılıyoruz. Başınız sağ olsun diyemiyoruz. Dilimiz varmıyor. Hala enkazın içinde gibiler. Geçen yaz koltuklarında oturduğum, birlikte kahve içtiğim anne baba mı bunlar? Artık ne o koltuklar var, ne o kahve fincanı. Hepsinin hayatı onlarla birlikte enkaz oldu. Ve bize o enkazın içinden bakıyor gibiler.

Yanlarında küçük bir kız var. Altı yaşında. Kumsal. Onun yeğeni. Geçen yaz geldiğimde tanışma fırsatım olmamıştı. O yıkıntılar arasında bana bakıp gülümsüyor. Şu çadırkentte gülümseyen tek şey galiba.

Akşam oturup konuşuyoruz. Kim neler yapabilir, ona göre iş bölümü yapıyoruz. Dördüncü gündeyiz. Hala enkaz altından sesler geldiğini söylüyorlar. Onu çıkarmak için neler yapabiliriz onu konuşuyoruz.

Günler hala hızlı akıyor. Ne zaman geldik, ne kadar kaldık, çok farkında değil hiçbirimiz. Sürekli birileri geliyor çadıra. On ile yirmi kişi arasında değişiyor nüfusumuz. Üçer beşer battaniyelerle yatıyoruz. Geceler buz kesiyor. Onu hala çıkaramadık. AFAD, AKUT, belediye ekipleri, madenciler, yabancı ekipler... Her ekip mutlaka Oluk Sokak Sönmez Apartmanı No:20'ye uğruyor. O hemen girişte. Dış kapının bir iki metre içeriğinde. Elimizi uzatsak tutacağız onu.

Çekim yapmak için sokakları dolaşıyorum. Gücümü toplayıp Elektrik Mahallesine doğru yöneliyorum. Hiçbir yeri tanıyamıyorum. Geçen yaz gelişimden bir konum kalmış telefonumda. Konumu açıyorum. Evi bulmaya çalışıyorum. Enkazlar arasında kayboluyorum. Koca bir mahalle kaybolup gitmiş. Yürürken birileriyle karşılaşıyorum. Üstünde kalpli polar bir eşofmanla bir kadın, bir enkazda eliyle un ufak ettiği betonları kazıyor. Muhtemelen ikinci ya da üçüncü kattı önceden. Şu an yerden bir metre yukarıda, beş santime düşmüş, iki döşeme arasında. Bir yerinden ince bir tül kurtarmış kendini, döşemelerin arasından sarkıyor. Rüzgârda hafifçe dalgalanıyor. Kadın o beş santimden oğlunu çıkarmaya çalışıyor. İsmi ni bağıyor oğlunun. Neredesin diye bağıyor. Yakınları birkaç metre ilerde kadını ağlayarak izliyor. Kimse kadınla enkaz arasına girmeye cesaret edemiyor.

Devam ediyorum. Gözlerimi silip konuma bakıyorum. Hemen sol tarafımı gösteriyor. O sırada bizimkileri görüyorum. Rutinleşmiş enkaz ziyaretinden geri dönüyorlar. Yine onu çıkaracak bir ekip bulamamışlar. No 20'ye doğru yürüyoruz. Gördüğüm man-

zarayı idrak etmeye çalışıyorum. Bu gördüğüm salon mu? Eğiliyorum tavanı görmek için. Bina onların evinin üstünde duruyor şu an. Evleri bina altında pres olmuş, en yüksek yeri sokak hizasından bir metrede. Eğilip bakıyorum, sanki geçen yaz onlarla oturup sohbet ettiğim kanepeyi görecekmışim gibi. Kuşlarının kafesine bakıyorum sanki bulabilecekmışim gibi. Bina girişi hemen yanda, ufak bir tünel gibi. Karanlık. Ama ilerde o var biliyorum. Şuradan sürünerek girsem biraz ilerde onu göreceğim. O küçük karanlığa bakakalıyorum. Bir şeyler arıyorum enkazda. İstanbul'a götürebileceğim bir şeyler. Onu çıkaramayabiliriz. Onun bir mezarı olmayabilir. O burada, bu binanın enkazıyla birlikte toprağa karışabilir. Ona mezar olan bu binadan bir taş, bir tuğla, ne bulabilirsem bakıyorum. Bir tane tuğla görüyorum. Nispeten iyi durumda. Onu ayırıyorum bir kenara. Sonra bir şey dikkatimi çekiyor. Olgunlaşmış sarılıkta parlayan iki tane limon. Tüm kent yerle bir olmuş. O ikisi hayatın tüm sarılığını üstlerine sarınmış duruyorlar dallarında. Onların bir üst katında, balkonda duran bu limon ağacına tek bir taş değmemiş. Yaprakları da limonları da sapasağlam. İçine diktikleri bidon devrilmemiş bile. Tüm kent yerle bir olmuş, limonlar olan biteni seyretmiş gibi. Uzanıp alıyorum limon ağacını. Burada bir mezarı olmazsa, ona bir mezar yaparız diye. Elimde tutuyorum ağacı. Bizimkilerle ayrılıyoruz. Limonlarla birlikte yürüyorum.

Etrafa bakıyorum. Yolu bulmaya çalışıyorum ama yine kayboluyorum. Kaybolduğum için yine kendime sinirleniyorum. Elimde limon ağacı, ağlayarak kaldığımız meydanı arıyorum.

Sonradan öğreniyorum hikayesini. Şu acımasız dünyada geçirdiği son dakikaları. Yatak odaları giriş kattaki evin en arkasında. Evin kapısıyla arasında uzun bir koridor var. Belki de hayatının en uzun koşusunu yaptığı koridor. Koridoru geçip tam evlerinden çıkacakken koca bina onun üstüne çöküyor. Üst katların yükü bir kirişe binmiş, kiriş onun omuzlarına. Öylece bekliyor kirişin altında.

Yine geçiyor zaman. Sürekli değişen isimler, değişen ekipler, değişen planlar. Olmuyor. Bir haftadan fazla zaman geçti. O enkazda, biz çadırda. O enkazda, biz başka enkazlardan insanlar çıkarıyoruz. O enkazda, biz meydanda onun yeğeniyle oyun oynuyoruz. O enkazda, biz gelen erzakları tasnif ediyoruz. O enkazda, biz ilaç dağıtıyoruz. O enkazda. Biz...

Dokuzuncu gün. Endonezyalı bir ekip var. Çok umutlandık. Gittik konuştuk. Başka bir enkazdalar, o bitince bize gelecekler. Gün biterken bitti işleri. Bizim enkaza uğrayamadılar. Yarın sabah ilk iş biziz.

Onuncu gün. Sabah gidiyoruz enkaza. Ekip yok. Diyarbakır'da ekiplerinin geri kalanı kurtarma çalışmaları sırasında enkaz altında kalmış. Apar topar oraya gitmişler. Yine yalnızız. Bir yol bulmaya çalışıyoruz tüm gün. Sonra başka bir ekibe rastlıyoruz. Özbekler. Girip onlar da bakıyorlar duruma. Biz yaparız diyorlar. Onuncu gün. İlk defa bir ekip yapabileceğini söylüyor. Umutlanmak istemiyoruz ilk başta. Ama enkaz başında bekliyoruz. Enkazda üç kişiyiz. Diğerlerine haber veriyoruz. Üst kattan giriyor ekip. Sesler geliyor ama anlamıyoruz. Jeneratör var yanlarında, onun sesi boğuyor her şeyi. Sonra ekipten biri çıkıyor enkazdan. Aşağıda duruyor. Ellerini uzatıyor boşluğa. Sonra bir karaltıyı tutuyor. Siyah bir ceset torbası. Sonra sırasıyla çıkıyor diğerleri enkazdan. Siyah torbayı dikkatlice taşıyarak. Gelip karşı enkazın önüne koyuyorlar. Birkaç saniye tepkisiz bakıyoruz. "O mu" diye soruyoruz. Cevap yok. O mu? Sessizlik. Biri geliyor yanımıza. Aramızda elinde uzun namlulu silahıyla enkazı bizden koruyan jandarma. Kenara çekiliyor asker. Yetkili yanımıza geliyor. Resmi tutanaklar için teşhis istiyorlar. Ağlayarak bakıyoruz birbirimize. Birimiz geçiyor "ben yaparım" diyor. Ben kardeşini tutuyorum omzundan. Torbayı açıyorlar. "Evet" diyebiliyor sadece. Bilekliğinden, saatinden tanıyor önce. Sonra yüzünü gösteriyorlar. Neredeyse hiç bozulmamış. Biraz toza toprağa bulaşmış yüzü, uyuyor gibi. Ağlayarak yanımıza geliyor. Sonra birbirimize sarılarak ağlıyoruz.

O sırada geliyor diğerleri. Çok çabuk ilerliyor her şey. Ben sürekli torbaya bakıyorum. Otuz iki yıllık bir hayat duruyor torbanın içinde. Başarılar, yenilgiler, sevinçler, kahırlar... İlk dokunuşlar, ilk gülücükler, ilk adımlar, ilk gözyaşları duruyor. Hepsi o torbanın içinde. İki metreye altmış santimdir taş çatlasa. Bu kadar şey nasıl sığırdı bu kara torbaya?

Aile mezarının olduğunu öğreniyoruz yolda. Kardeşi bu kadar şey içinde her şeyi hazırlamış. Mezarlığa gidiyoruz. Cenaze müdürlüğü yanında. Enkazdan tek parça çıkarılabilecekleri oraya götürüyorlar. Bir fabrika gibi işliyor. Yetkili birkaç kişi, ellerinde megafon. Sırasıyla çağırıyor aileleri. Bahçede olup

bitiyor her şey. Kenarlarda bekleyen torbalar, kefenler, battaniyeler. İçinde gömülecekler. Bizim sıramız geliyor. Çağırılıyor. Yere konuluyor torba. Başında dört tane adam. Beyaz tulumlarını çekmişler, yüzleri maske-den görünmüyor. Savcı geliyor. Torba açılıyor. Resmi bilgiler okunuyor. Teyit isteniyor. Teyitleniyor. Hızlı bir "başınız sağolsun". Ve sonra arabaya bindiriliyor. Birkaç dakika sonra mezarlığa varıyoruz. Onu arabadan çıkarıyorlar. Sadece biz varız. Boş mezarlıkta yürüyoruz. Birkaç kişi onu taşıyor. Getirip koyuyoruz bir kenara. Hava kararmak üzere. Kararmadan gömmek istiyoruz. Birkaç kişi hemen toprak kazmaya koyuluyor. Birkaçımız çevrede, kazılan çukura bakıyoruz.

Ben bir taş arıyorum. Hemen yan mezar depremden parçalanmış. Tüm mermerler yerlerde. Bir parça buluyorum oradan. Yanımda sadece bir çizim kalemi var. Zor yazılıyor ama yazılıyor. Onu alıyorum, bir kenara geçiyorum. Adını yazmaya başlıyorum. Onur Kopran. 1990-2023. Enkazdan çıkarılan siyah torbayı ilk gördüğümden beri aklımda bir dize dolanıyor. Onu yazıyo-

rum sonra taş. "Bir kırmızı gül dalı eğilmiş üstüne" içimden devamına eşlik ederek. Bir kırmızı gül dalı, şimdi uzakta. Yatıyor orada. Arkama dönüyorum. Gerçekten orada yatıyorsun. İnanamıyorum. Bu yaşadıklarımız bir kâbus gibi. Ama gerçek. Şu an buradayız. Yok olmuş bu kentte, birkaç kişi eline kürek almış sana bir mezar kazıyor.

Anne arıyor sonra. Saatini istiyor. Herkes kendine senden bir hatıra arıyor. Kardeşi tamam diyor. Açıyor fermuarı. Battaniyeyi aralıyor. Elini arıyor. Buz gibisin. Çıkartıyor sol kolundaki siyah, ucuz dijital saati. Saat hala çalışıyor. Demek sen durdurmadın zamanını. Demek zamanın bizimle birlikte akıp gitmesini istedin.

Bir mezarın etrafındayız. Tam romanlara yakışır bir acılıta konuşuyoruz senin hakkında. Hepimizin bildiği ve hepimizin içini acıtan şeyler söylüyoruz birbirimize. Sözler birkaç dal sardunya ektiğimiz toprağın üstünde uçuyor. Evet, artık yaşamıyorsun. Seni kendi ellerimizle gömdük. Hayır, yine de bu bir son değil. İçten içe sen de bunu biliyorsun.

e. ruda

Dört Sayfa Umut

İşte bakın,
binlerce reyhan
kardeşlerinizi
gömdüğünüz topraklara
can veriyor. Ve binlerce
reyhan, toprağına can
vermek için ölülerinizi
bekliyor. Nerede
ölüleriniz?

Bir gece, çirkin ve gür sesiyle, geceden kara bir karga konmuş bir duvarın dibine. Sesini duyanlar olmuş, fakat kimse dönüp izlememiş onun zifiri karanlığa boğulmuş yasını. Sonra susmuş, ölen kardeşinin yanı başında, toprağı eşelemeye başlamış ve açtığı çukura kardeşini gömmüş. Başucuna da bir reyhan dikmiş. Sesini duyduğunuz karganın uğursuz addedilen varlığına okkalı bir küfür savurmuşsunuzdur muhakkak, ona dönüşeceğinizi bilmeden. Hiç şansınız yok, Kabil'den beri hepimiz eninde sonunda o kargasınız.

İşte bakın, binlerce reyhan kardeşlerinizi gömdüğünüz topraklara can veriyor. Ve binlerce reyhan, toprağına can vermek için ölülerinizi bekliyor. Nerede ölüleriniz?

İşte bakın, kiminiz o uğursuz karga oldunuz; sesinizi duydular, ama dönüp bakmadılar. Tozdan ve isten kapkara kesildi yüzleriniz en az o karganunki kadar. Haritasız ve dümen-siz kaldınız. Çıgıllıklarınızı duysunlar diye en çirkin sesinizle haykırıp durdunuz beyhude bir çabayla. Gidebileceğiniz bir liman yoktu oysa.

Kiminiz de toprakla bir olup başucunuzdaki reyhandaki can buldunuz ve sırf bu yüzden şanslısınız, gömülmeyi hak ettiniz. Bedeninizin her bir parçası zehirli bir rüzgâra kapılıp oradan oraya savrulabilirdi. İslî yanaklardan süzülen, kapkara ama yaşamın tek belirtisi olan gözyaşı damlaları besledi toprağınızı. Aktılar, aktılar, size karıştılar.

Yaklaştıkça uzaklaştım ve uzaklaştıkça yaklaştım. Herkesin yüzüne tek tek baktım ve işte kalabalığın arasında uzun zaman sonra ilk kez onu gördüm. Bir an sevinir gibi oldum ama hiçbir kelimenin dilimizden dökülmeye yanaşmayacağını hemen anladım. 'Keşke onun yerine ben ölseydim' dediği en az bir kişi olduğuna adım gibi emindim.

Ben hanginiz- dim bilmiyorum. Bildiğim tek şey gitmem gereken yerdi. Koşa koşa ama kaç kaç gittim. Yaklaştıkça uzaklaştım ve uzaklaştıkça yaklaştım. Herkesin yüzüne tek tek baktım ve işte kalabalığın arasında uzun zaman sonra ilk kez onu gördüm. Bir an sevinir gibi oldum ama hiçbir kelimenin dilimizden dökülmeye yanaşmayacağını hemen anladım. 'Keşke onun yerine ben ölseydim' dediği en az bir kişi olduğuna adım gibi emindim. Çünkü ben de o sabah kimseler duymadan kalbimi ve beynimi un ufak olmuş duvarların arasına fırlatıp kaçmayı diledim. Ama kalbimdekiler ve beynimdekiler un ufak olmak yerine yanaklarımdan süzülüp içime akan bir sele dönüştü.

Onu görüp yanına koştuğum ilk anda bana sarılmadı. Beni tanıyıp tanımadığından bile emin değilim. Her zamanki tatlı hırçınlığı yoktu. Her zamanki gür sesiyle insanlara şiiirden bahsetmiyordu. Yüzüme bakmadı ve bir şey söylemedi. Her zaman söyleyecek bir şeyi olurdu ama o an söylemedi işte. An, kendisini unutabilelim diye susturdu bizi belki de.

Onu tanıdığım ilk günden beri başkaldırı sözcüğü bana onu hatırlatır. Yaşar Kemal bana onu hatırlatır, Turgut Uyar bana onu hatırlatır. Ahmet Telli'nin bana hatırlattığı kişi ise o değildi, o kişi bunlar yaşanırken birkaç yüz metre uzağımızdaydı. Bir duvar yığınının altında birkaç yüz metreyi sonsuzluğa dönüştürmüştü. Oradaydı, ama şimdi candan gülüşünü ve ılık nefesini dünyaya sunmuyordu. O, artık gerçekten dünyanın dışına atılmış bir adımdı ve biz o adımın matemindeydik.

O an gözümün içine bakıp merhaba bile demeyen adamın, bilmem kaç gün sonra cebinden dörde katlanmış üst üste dört kâğıt

çıkarak parlayan gözlerle bana baktığı anda yeniden harekete geçti yelkovan, tik tak... Gün, bir sabah yaşamı değil ölümü aydınlatmak üzere doğmuş ve bizi nefes almakla cezalandırmıştı fakat şimdi ansızın yaşamak bir can sıkıntısı olmaktan çıkmıştı. Heyecanla titreyen ellerinde, yeniden şiiirle dolan gözlerinde ve dörde katlanmış o dört sayfada sevdiğim her şey yeniden nefes aldı, tik tak... Bunca kederin arasından çekip çıkardığı, belleğini taze tutan sözcüklere müteşekkir olma haliydi. Bunu Antakya'nın şiiirinde büyütüyor, onunla büyüyordu. İşte yeniden kalbini ve kalbimizi şiiirle besliyordu. O an, bu adamla hala dost olduğumuzu ve yelkovanın bizim için on yedide durmadığını anladım. Ve an, bu sefer zihnime kendini kazıma istercesine onu konuşturuyor, konuşturuyordu.

Bir kadeh zevkusefa ve bolca göz yaşı. Bundan mı ibaret bunca yaşamışlığımız, bunca yorulmuşluğumuz? Değilmiş işte. Harcımıza ne katılmış olmalı ki, tükenmiyor yeniden ve yeniden başlama cüretimiz. Parçalanmış ve ise boğulmuş duygular arasından hiç ummadığım bir anda yine umut yeşeriyor. Hiç utanmadan yine heyecanla doluyor kalbim.

Sorulmamış yüzlerce soruma cevap verecek kimse yok sanıyordum. Kana ve kedere gömülmüş kalbim artık hiçbir tebesümü kucaklamayacak çirkin bir parçam oldu sanıyordum. Değilmiş. Daphne'nin mis kokulu saçlarından yeniden taç yapabilirmişiz başımıza. Baharın gelişi yine bir başkaldırıyı ihtiva edebilmiş ve en sert kışın ardından bile bütün narinliğiyle yeniden yaşama katılabilmiş çiçekler. Hüznümüz isyana, isyanımız güce ve gücümüz bilinçli bir eyleme dönüşebilmiş. Eylem güzelleştirebilmiş yüzlerimizi, tozdan ve isten arınıp esenlikler dolu bir rüzgarla buluşabilmiş tenimiz. Yağmur sonrası bir portakal çiçeği kokusunda yeniden kavuşabilirmişiz yitirdiklerimize. Yitip gitmemişler meğer, yanaklarımızdan süzülüp içimize akan onlarmış ve ne zaman tomurcuk çiçeklerle yağmura doymuş toprağın kokusu birleşse biz de birleşebilirmişiz...

g.y.

Yarım Kalan Bir Ölüm

“Tek başıma yürürken sayıklıyorum, sesimin bu haliyle ilk defa tanışıyorum. Sessizlik içimde büyüyor, kendimi susturamıyorum. Adımlarıma bir cansız manken kolu dolaşiyor, bir de vesikalık fotoğraf. Adımlarıma birilerinin hayatı dolaşiyor. Düşüyorum, her adımda düşüyorum.”

Yüzünde pıhtılaşan bir gülümsemeye küçük bir oğlan çocuğu. “Ekiin! Sesimi duyuyorsan iki kere vur!” Çocuğun sesindeki oyun, yapışkan bir sürüngen gibi boynuma dolanıyor. Gece. Emniyet müdürlüğünün önünde bir genç kız cesedi, üstü sessizce örtülü. İsmi Sude. Kara tüyleri karanlığa karışan bir köpek, sessizliği kokluyor. Biraz gidiyor, geri geliyor, anlamaya çalışıyor. Öğrendik ki Sude’nin köpeğiymiş. Köpek gitmiyor. Sude’yi hayal ediyorum. Buğday teni, kumral, uzun saçları, kahverengi gözleri vardır belki. Kardeşi yoktur herhalde. Ama annesi var. Anneyi kocaman bir çığlık taşıyor, alıp alıp getiriyor Sude’nin başına. Kendime

bakıyorum. Derin bir boşluk. Ağlamam zaman alacak. Kendimden dışarı bakıyorum. Koca bir tarihe kök verip, onu büyüten toprak, siyah bir kuyu olmuş; ıslak ve dipsiz.

“Onur nerede? Nereye gitmiş olabilir ki? Onur nerede? Nerede? Nereye, Onur?” Tek başıma yürürken sayıklıyorum, sesimin bu haliyle ilk defa tanışıyorum. Sessizlik içimde büyüyor, kendimi susturamıyorum. Adımlarıma bir cansız manken kolu dolaşıyor, bir de vesikalık fotoğraf. Adımlarıma birilerinin hayatı dolaşıyor. Düşüyorum, her adımda düşüyorum. Onur’a ne olduğunu anlayamıyorum. Utanıyorum. Ancak etrafta kimse yokken, gizlice söylemeye cesaret ede-

biliyorum bu ismi artık. Yabancı geliyor, sanki anlamı değişmiş. Bir konuşabilsem onunla, bir sarılabilsen, bir daha asla bırakmam.

Gecenin soğuğu bıçak gibi. Ateşin başında toplanıyoruz. Bir mangalın içinde kömür ve odunla yakılan ateşe zaman zaman poşet dolusu fındık kabukları atılıyor. Fındık kabuğu iyi yanarmış, her kabuk parçasına bir ölüm haberi düşüyor, turuncu turuncu titreşiyor.

Gece her şey devleşerek bana doğru hareket ediyor. Gözümü bir an bile kapatamıyorum. Kalp atışlarım bastığım yeri derinlerinden sarsıyor, yer yarıyor, her şey birbirine giriyor. Beşikler mezarlarla çarpışıyor, okullar hastanelerle, meclisler yerin dibiyle çarpışıyor. Yerle gök birbirine çekiliyor. Binalar, ağaçlar, kaldırımlar tek vücut büzülüp kalbimin ortasında, alevler içinde patlıyor. Cam kırıkları suyu kesiyor. Sürüp giden zamanın önüne bir balyoz iniyor.

***

Arkamdalar. Hava karardıktan sonra ve etraf ıssızken ellerindeki ışıklı pusula beni gösteriyor. Ben onları göremiyorum. Ne zaman korkuyla arkamı dönüp baksam gizleniyorlar. Ayak seslerini duyduğumu ya da benimle konuştuklarını ileri sürecek değilim. Fakat ne alçak bir yürek taşımak gerekir ki, onların varlığını kabul etmek ya da karşı çıkmak bir tercih meselesi olsun. Hiçbir şeyden böylesine korkuyla, böylesine şiddetle emin olmamışsınızdır hayatınızda. Arkanızdalar.

Hatay sınırları dışında, 6 Şubat'tan bilmem kaç yirmi dört saat sonra. Delirmiş olmalıyım. Hayatım boyunca ölümler beni takip edecek. Bir kırmızılık peyda olacak ayak izlerimde. Belki bu yeni tanıklığa alışacağım. Ruhumu iten solukları içime bir ateş üfleyecek. Turuncu turuncu birleşip öfke olacaklar içimde. Belki harlanıp beni yakacaklar, belki sizi. Nasıl öldüysem o gün yarım kalan bir ölümle, devamını getiren hikayeler anlattıracaklar bana. Duvarlar, kanı bozuk adi beton, kudurmuş bir açıklıkla ağız kesilmiş bütün şehirde. Sarı sarı dişleri varmış, çürük kokusu geliyormuş. Yutmuş, yutmuş sevdiklerimizi. Bir kere dönmüş ya gözü, bin kere kırmızıya sürmüş bizi. Bir kere akıtmış ya salyalarını, bin kere kırmızıda sürmüş felç gövdesini. Ardında inleyen bir duman bırakmış, beyaz perdeler dehşetle mora çalmış. Yüzyıllarca

Beşikler
mezarlarla çarpışıyor,
okullar hastanelerle,
meclisler yerin dibiyle
çarpışıyor. Yerle gök
birbirine çekiliyor. Binalar,
ağaçlar, kaldırımlar tek
vücut büzülüp kalbimin
ortasında, alevler içinde
patlıyor. Cam kırıkları
suyu kesiyor. Sürüp giden
zamanın önüne bir balyoz
iniyor.

kaynatmış kazanlarını evlerimizin yedi kat altında, bizler en derin uykuları uyurken. Yeryüzünün çürük kokulu efendileri, bir şölene hazırlanır gibi beklemiş onu. Yine ağız kesilecekmiş duvarlar. Sesler duyulmayacakmış. Kim, kim bu çürük kokulu barbar?

***

Büyük bir felaket yaşamamanın en vahim yanı, sonsuz başa sarışlar ya da klasik distopyaları geride bırakır bir yeryüzü cehennemine düşüşler değildir. Yerin yedi kat altında, insan yapımı tek bir ışığın parlamadığı, oda oda ziftlenmiş, heykel heykel kayıp bedenler dikilmiş, köşe bucak çaresizliğe kapılmış bir mağara hayal edin. Orada kendinizi elli bin kere öldürün, elli bin kişilik acı çekin, öne atılıp herkesin yerine elli bin olun. Ölümünüzün bir ışık olduğunu, o ışıktan göçmüş ruhların yeniden yeryüzünde zuhur ettiğini hayal edin. İsterseniz elli bin kere kurun bu hayali ve kızıl bir şimşek gibi düşün bu hayalden. Büyük bir felaket yaşamamanın en vahim yanı bu da değildir. Bir gün uyanın. Kurmaya başladığınız yeni hayatın içinde koşuşturur bulun kendinizi. Zapt edilemez bir güç, ikiye bölünmüş varoluşunuzu felaket mahalline ve mağaraya doğru yarım yarım çekiştirsin. Gidin elbette. En vahim olanı gidiş değildir. Dönüşler artık serbest düşüş. Zaman farkı kafanızı karıştırın. Kırık zihninizin uzak parçaları birbirini özlesin. Hani öldünüz ya yarım kalan bir ölümle; aniden, bir an için de olsa, kendinizi sokaktan içeri süzülen yaşamla bir olmuş bulun. Bu birlik kan kustursun size. Büyük bir felaket yaşamamanın en vahim yanı, yeterince ölememektir. Hayat hâlâ kapıdadır.

QUECHUA

Masal şehrin masal çocuğuna!

*Yaşıyorsun... Odamızda
Geçerken günler dışarda çılgık çığlığa
Yanıbaşımızda kitaplar, şiirler
Bazı bir şiirin orta yerinde
Göz göze geliyoruz... Elin elimizde*

*Yaşıyorsun... Dışarda
Hayat diyorsun...
Bakarak çiçeklerin, çılgın serçelerin şamatasına
Haydi senin dilinle konuşalım
Zulûm ve dehşet ne kadar karanlıksa
O kadar aydınlıktır güneş...*

*Yaşıyorsun... Dünyada
Senin göğün var
Nereye gidersen götürdüğün
Bu şiiri açtıran senin göğünde gördüklerimizdir
O göğün
Göğümüzde hep mavi
Haydi!
Samanyolu çırılçıplak, gece yıldızlı
Taktık göğünü göğümüze
Ve girdik koluna
Bu toprağa iki şey yazılacak!
Onur ve kavga!*

*Yaşıyorsun... Kavgada
Dışarda fırtına var... Aç bütün pencereleri
Sana bir karanfil savuruyoruz şimdi
"Göğü kucaklayıp getirecek sana"
Al - tut güneşe
Doğuracak kendini üç kere
Ve toprak sen kokacak
Ve sesin!..*

*Yaşıyorsun... Bizimle
Ölüm!.. Onur'umu alıp gidemezsin
Bize mutlaka bir şeyler kalır
Kimsenin eskitemediği o şeyler kalır...*

*Hey!.. Onur!..
Onur Koprana
Şuramızda bir şeyler var
Sahiden bir şeyler var
Haykırmadan duramayız!..*

Daima

sinan özgür
Onur'umuzu

demet demeter

Annem Babam Kokuyor Burası

6.02.23

çizim: zeynep begüm sert

Sizin üstünüze karlar, beton duvarlar yağarken, molozlar yığılırken, o molozların altında sesinizi kimseye duyuramazken; bizim burada içimize yağdı karlar, kalbimize, ruhumuza. Her yerimize kar yağdı... ve üşüdük. Ne kadar giyirsek giyinelim... kat kat giysilerin içinde üşüdü ruhumuz. Üşüdü... acıdı. Her yerimiz acıdı... kalbimiz, umutlarımız, her yerimiz... insanlığımız.

Siz orada tutunurken bir şeylere, biz burada sizin hayatta kalma olasılığınıza tutunduk. Bir gün daha yaşayabilme umudunuza tutunduk. Enkazlardan sağ çıkarılabileceğiniz umuduna tutunduk. Ama... ne yazık ki; siz orada yaşamınızı kaybettiniz, biz burada.

Biz burada... sevincimizi kaybettik... sevincimizi... Yaşama dair umutlarımızı... Tüm bunlar yetmedi, sanki bunlar yetmezmiş gibi... bir de... ölümlerimizi... ölümlerimizi kaybettik, sizinle birlikte. Ölümlerimizi alıp gömebilme ihtimalini kaybettik. Onlar sırt çevirdiler...

Ama bir şeyi kazandık, bir şeyi gördük: Biz kendi ellerimizle kendi yaralarımızı bütün engellemelere rağmen yine kendimiz sarıyoruz. Yine kendimiz koşuyoruz birbirimizin acısına, umuduna, çaresizliğine; yine kendimiz çare oluyoruz, yine biz. Bizden başka kimse yok. Bizlerin, emekçilerin, halkın umudu olan kimse yok. Tek çare biziz. Tek çare sensin, benim, biziz. Bizim yaralarımızı birlikte sardığımız ellerimiz. Ve birbirimize verdiğimiz umut.

“Ben, ben şimdi neye tutunacağım?” diyen sizlerin isyanı ve bizim öfkemiz hepsi birleştiğinde biz birlikte yeniden kuracağız yaşamı. Birlikte yeniden.

Evet sizin üzerinize kar yağdı, bizim yüreğimiz dondu. Sıcacık evlerimizde yüreklerimiz dondu. Kalbimiz soğudu. Buz kestik. Buz kesti her yanımız, tir tir titredik. Acımız, isyanımız.... Gözlerimizden süzülüyor yaşlar, çaresiz hissettik. Çare olmaya çalışırken çaresiz hissettik. Dayanışmayı örmeye çalışırken yetmedik, yetemedik... Ve yüz binler, yüz binler...

Kendi sistemimizi kursaydık, kurabilseydik insani sistemi, bu kadar acımız bu kadar kaybımız olmayacaktı. Bu kadar insan böyle ölmeyecekti. Böylesine acıyla boğuşmayacaktı. Kuramadık, ne yazık ki kuramadık. Daha ne kadar böyle çaresiz hissedeceğiz; önlenebilir ölümler ve zulümler karşısında... Daha ne kadar!

Bir değil, iki değil, üç değil, beş değil, mahalle değil, kasaba değil, kentler yok oldu, kentler, koskoca kentler! Tarih yok oldu, tarih! Yaşanmışlıklar yok oldu...

Tarihe kafa tutan, binlerce yıllık kentler yok oldu gitti. Antakya yok oldu. Dünyada sokakları aydınlatılan ilk kent Antakya... Işıklılandırılan o cadde Herod, dün Kurtuluş'tu, bugün ise artık yok... Asi'nin Antakya'sı, medeniyetlerin beşiği, artık yok. Hitit ve Eski Mısır'ın sınırları eşliğindeki Antakya, artık yok.

Her köşesi, her mahallesi tarihin belli dönemlerine tanıklık etmiş olan kentler... Tarihin tanıklıkları artık yok.

İnsanların umutları, her şeyleri, elleriyle, tırnaklarıyla kazıdıkları, toprağa saldıkları kökler yok oldu. Köksüz bir ağaca benzedi şimdi kentler... Köksüz, dalsız, budaksız bırakıldık. Dalsız budaksız bıraktılar bizi... Ama biz yine de yeşermeye çalıştık. Yine de yeşertmeye çalıştık birbirimizi, çalışıyoruz. Yeniden filizler vermeye çalışıyoruz. Yeniden yaralarımızı sarmaya çalışıyoruz. Ama nasıl

olacak, nasıl? Bu acı, bu yara nasıl sarılır, nasıl sarılır bu yara? Kuramadık, kuramadık hala insana yakışır bir sistemi. Kuramadık hala paranın hüküm sürmediği bir ülkeyi. Kuramadık, çürük beton yığınlarının herkese mezar olmadığı bir ülkeyi. Kuramadıkça biz, kim bilir daha ne acılar yaşayacağız... Elbet kuracağız bizim dünyamızı...

Yaşadığımız acı, acımız isyandan fazla. Acı isyana, öfkeye dönüştüğü zaman kuracağız belki de yeniyi...

Moloz yığınına dönüşen binlerce can, binlerce canımız... Enkaz altında kalanlarımız, enkaz üstünde acıyla sağa sola koşturup çaresizce çırpınanlarımız. Ve bir depremde enkazın başında acıyla, öfkeyle haykırıyor: “10 bin lira verecekmis, neyime vereceksin? Sen buraya gel kokla burayı. Annem babam kokuyor burası, ne 10 bini? Hatay'ı da sildi rahat etsin. Buralara gelmesin.” diyor.

Koskoca yaşamlar, yaşanmışlıklar, tarih bir anda yerle bir oldu. Koskoca kent içindeki insanlarıyla birlikte bir moloz yığına dönüştü. Şimdilerde hafriyat kamyonları dolaşüyor şehrin bütün sokaklarında tozu dumana katarak.... Ölüm kusuyor.

Enkaz altında kalmayıp da sağ olanlar ise tüm yaşadıkları acılarla birlikte hayata tutunarak yaşamı yeniden kurma mücadelesi veriyor. Her birinin her an gözlerinden akacakmış gibi duruyor gözyaşları ama akıyor. Gözlerinde donmuş yaşlarıyla yaşamı yeniden var etmeye çalışıyor. Onlarla birlikte depremin ilk anlarında yardımlarına koşan, “gönüllüler” de acıları bir nebze olsun sararak, yaşamı yeniden kurmaya çalışıyor. Dayanışma ile yaraları sarmaya çalışıyor, çalışıyoruz. Ve doğa tüm acıları sarmak istercesine yeşermiş, çiçekler açmış her yerinden yeniden. Yeşile, maviye, mora, kırmızıya, beyaza bürünmüş. Sokaklarında oynadığı kentin yıkıntılarında dolaşırken geçmiş güzel günleri için içten ve çok derin bir ah çeken gencimize “Hayat her şeye rağmen devam ediyor” dercesine... Gelincikler kıpkırmızı süslemiş toprak anayı. Nar ağacı çiçeğe durmuş, salmış güzelim mis gibi kokusunu portakal ağacı çiçeği her yere...

Kent hayalet şehre dönmüşken, moloz ve hafriyat kamyonlarının tozuna dumanına, gürültüsüne inat, doğa ana cıvı cıvı, rengarenk bitki örtüsü ve canlılarıyla, yaşamı yeniden var etmeye devam ediyor. İnsana, depremedeye, hepimize yaşama sevinci aşılamaya ve yeni yaşamı yaratma mücadelesinde umut olmaya devam ediyor.

canser

Dünyadır, Olur Öyle Şeyler

Ben bir kitap kahramanıymışım, merhaba sevgili okurlar! Sevinmem gerekiyormuş buna, merhaba herkese! Ama üzüntü ve öfkeden başka bir şey kalmamış bende, merhaba dünya!

Yoksa günleri saymayı bilmeyen üç günlük kelebekler miyiz? Ve tabii dünyadır olur öyle şeyler...

Dünyadır elbet, olur öyle şeyler...

Deprem olur mesela, insanlar ölür. Renkler solar, yağmur yağar. Acıyla dolar yürekler. Dayanabilir acıya yürekler. Dünyadır olur...

Ben ise insanların milyonlarca yıldır süren acılarını okurum kitaplardan, izlerim filmlerden. Dünyayı anlamlandırmaya çalışan herhangi biriyim çünkü. Çünkü acı hep kitaplarda ve filmlerdedir. Başımı yastığa koyar, uzatırım ayaklarımı. Ya uyurum ya uyumam. Uyursam unuturum. Uyumazsam kötü... En uzak ihtimallerden gelir yerleşir kalbime hüznün. Ölümü düşünürüm hep ama avutmayı bilirim kendimi. Ne demiştim 'en uzak ihtimallerden'... Bir de acılar kitaplarda ve filmlerde olur. Sanki en büyük acı sevdiğin birinin ölümümüş gibi.

Geniş zaman eklerini kullanarak yazdım şimdiye kadar. Kafanız karışacak ama zaman ben herhangi biriyken geniş zamandı. Şimdi ise bir kitap kahramanıyım. Benim gibi kitap kahramanları için zaman hiç genişlemiyor, kısalıyor...

Size hikayemizi anlatacağız. Ben ve babam... Size sizi anlatacağız. Çünkü sizin için herhangi biriyiz. Herhangi biri sizsiniz...

Merhaba baba, söz sende.

"Ben okulsuz, bakkalsız bir sınır köyünde toprak yollar-
da yaşardım. Zeytin ağaçlarımız, buğday ve tütün tarlaları-
mız vardı. Sarı çizmelerimi geçirir ayağıma, her gün giderdim.
Yağmur, çamur demezdim. Çorak toprakların güneşi yakmazdı
beni. Ve her gün ilk defa görmüş gibi olurdu toprağı, havayı,
yeşili. Gözlerim ve aklım ve kalbim olmasa bu kadar basitti
yaşamım.

Sonra bir gün evlendim kahve gözlü esmer bir kadınla.
Nerden bileyim bir kadın nasıl sevilir? Çok sevdim onu ama
sevemedim. Bir ev kiraladık bahçesi olan. Bahçesinde büyüyen
eşimin karnı, ilk kızım. Ev demek fatura demek kira demek. Ve
bir de çocuk... Alışkınım çalışmaya, iş tutardı elim, boş verip
yaralarımı işe gittim. Çalıştım ama hiç yetmedi param. Hep
çalıştım, her gün erken uyandım, hasta oldum yine de çalıştım.
Yine hiç yetmedi. Hiç yetmezdi. Öfkeden alev alırdı gözlerim.
Eşim yine hamile... yine hamile... yine çocuk... yine çocuk... Öyle
demeyin, çok sevdim kızlarımı. Kime benzediler böyle bilmiyo-
rum, çok güzeldi hepsi, çok sevdim onları ama sevemedim.

Hep çalıştım, evet hayatımın özetidir bu. 'Hep çalıştım.'
Hiç kimseye borcum yoktu. Ama hiç evim olmadı, arabam
olmadı, sigortam yoktu, yeşil kartlıydım. Ayakkabılarım ikinci
eldi, tadilatını yapardım, yepyeni olurdu. Hiç sinemaya gitme-
dim, tiyatro izlemedim. Türkçeyi sonradan öğrendim, heceleye-
rek okurdum kitapları. Gerçi hiç kitap da okumadım. Her yeni
yıldaki piyango bileti aldım, hayaller kurduk. Ev alırsız dedik, ne
alabiliriz başka? Çıkmadı hiç piyango, çıkar mı bize?

Size hiç miras bırakamayacağım dedim kızlarıma. Ama
sizi okutacağım, hiç kimseye muhtaç olmayın, hiçbir erkeğe. Asi
nehri tersine akar, benim kızlarım da öyle oldular. Asi. Kime
çektiler?

Anlatacak çok şey var ama sonu da var her şeyin... Hep
düşünürdüm ölümü, yaşlanıyordum artık. Yedi ay olmuştu, ilk
defa doğalgazlı bir ev kiraladık. Önceki evimizi seviyorduk
ama bizim değildi ev, çıkardılar bizi oradan. Çocuklar beğen-
medi, deprem olsa yıkılır bu ev dediler, 'deprem beni etkilemez,
çok sağlıklıyım ben' dedim. En ucuzu buydu diyemedim. Deprem
oldu. İlk ben uyandım. Eşimi uyandırdım. Ve kızlarım... Onlara
koştum ama koşamadım.

Her sabah, şehir dışında olsalar da ben uyandırırđım kız-
larımı. Ama olmadı uyandıramadım.

Kızlarımı uyandırmaya gitmeseydim hayatta olur
muydum? Cevabı ne olursa olsun ben yine giderdim kızlarımı
uyandırmaya...

Köyüme götürdüler sonra, mezarlığa. Sondu bu. Mezar-
lıktaki ağaçları ben diktim gençken, ben suladım onları. Nerden
bileyim sonunda evim olacaktı. Bir evim oldu artık diye
ağladılar arkamdan. Duydum. Ben ağlar mıydım bilseydim
öleceğimi?"

Babam anlattı bu hikâyeyi bana ama hiç anlatamadı.

Dünyadır, olur öyle şeyler...

Ben kızımı onun, doğduğundan beri izledim hep. Kızdım, sevdim, öptüm, güldüm. Ve söylüyorum, unutmayın. Kim yazdıysa bunu bozsun: Olursa öyle şeyler, dünya değildir bu.

Dünyanın bütün sabahlarına çiçekler ekti babam. Ben görmedim bazen çiçekleri, geçerken yanlışlıkla kırdım dallarını belki. Ama o her gün yeniden gördü çiçekleri. Hangi dünya öldürür, her gün çiçekleri yeniden göreni?

Gözyaşlarını içine akıtırken o, yaralarını unutturken...

Kim tozlu yollara mahkûm etti onu, kim yaşamasına izin vermedi, kim?

Bir kişi miydi babam, çok kişiydi. Herhangi biriydi. Siz de herhangi birisiniz.

Duydum, duydum, bitmedi bilmedikleri.

4.17 imiş saat, 2 dakikada olmuş her şey. Kim inandırdı sizi buna? Yerin kilometrelerce altından yükseliyormuş magma, evlerimiz fay hattındaymış. Kimse tahmin edemezmiş böyle bir şeyi.

Vardı bir bilmedikleri...

Ben biliyor muyum? Depremi anlat dediler bana.

Size depremi anlattım, size 2 dakika değil, bütün bir yaşamı kaplayan depremi anlattım. Yer altından değil yerin tam da üstünden gelip ellerimize, saçlarımıza ve kalplerimize dolanan fay hattını anlattım.

Çünkü artık ben, babam ve milyonlarca insan, acılarımızla gömüldük kitaplarına. Biz her gün yeniden gömüleceğiz. Unutmayacaksınız bizi biliyorum.

Unutmayın!

Kim yaptıysa bütün bunları, unutilan yaraları hatırlatacağız onlara yeniden.

serviler ortasında uzanmış susuyor ömrün
elin yüzün toz toprak
burnuna bir kanavice tutunmuş,
ben diyim karanfil sen de kan kurusu
ellerini tutamıyorum
gözlerini öpemiyorum
kim deşirdi bu mahşeri de
tutup ortamıza koydu bir can ırmağı
el edip yetemiyorum

...

canım
duyuyor musun ?

telaşımıza zemheri ayazı doluşırken
gövdeni toprağa dikiyoruz
yağmura kara karışıp
dönüp dolaşıp bize gelesin diye
yanına şarkılar koyduk
başucuna ortancalar
hesaba gözlerini koyduk
bir de kentin ışıklarını
artık kapılar tutmuyor evleri
pencerelelere gün vurmuyor
unut şimdi dağları tutmuş baharı
dinlediğin son türküydü bu yağmur
öptüğün son sevgili bu uyku

...

Canım
Neylersin ?

büyük ümitlerin bahrinde geçti günlerin
koyakları reyhanlar tutuwerirken
belki çocuktun belki insan
sen ki yürünen o büyük yolun arabi şövalyesi
tepemizdeki yıldız

dağı tutan yel
karıncanın su içtiği deniz
tığ teber şah-ı Merdan
yolun gözler

...

Canım,
Çal kapımızı,

“saksıda çiçek aney
ay akşamda yıldız
aklımda gurbet aney
yol akşamdan gürbüz

kim gelir kim kalır aney
petekte balım kalır
yel vurur sel alır aney
dilim lal yürekte sızım kalır..”

Onur'a

renas toprak

Bir Güzel İçin Son Kanto

sarya

Yıkıntılar Arasında

“Hayat siz planlar yaparken başınıza gelenlerdir.” diyor yazarımız. Tam da bu minvalde kafamı yastığa koyup bir sonraki gün yapacağım işleri planlarken saat dört gibi bir sarsıntıyla uyanıyorum her şeyden habersiz. Küçük bir sarsıntıdır diye düşünüp sıcak yatağımın içine girecekken “Antakya’da 7.4 şiddetinde deprem olmuş” dedi telefonumdan bir ses. Ailem, sevdiğim, dostlarım, memleketim... Hepsi gözümün önünden geçti tek tek. Durmadan devam eden aramalar, kimselere ulaşamamanın yarattığı korku... Sonra o ses... İyiyiz.

Nasıl hazırlandığımızı, evden nasıl çıktığımızı hatırlamıyorum. Bir anda kendimizi yolda bulduk. Yolda giderken gördüğüm yıkık binalar, bir yerden bir yere koşturan endişeli insanlar, yalın ayak yürüyen çocuklar... Motosikletiyle bir yere yetişmeye çalışan, ağlayarak “Anne, annem!” diye haykıran o adam... Anlam veremiyor, inanamıyordum. Hayatlarımız bu kadar çabuk nasıl değişebilir, nasıl mahvolur...

Antakya’ya varmak kolay olmadı. Yollar yağışlıydı, korkunç bir trafik vardı. Armutlu’ya geldiğimde gözlerime inanmadım. Yıkıntılar arasındaydım. Kimseler yoktu. Mahalleyi tanıyamamıştım. Hani o dar sokaklarında defalarca bıkmadan keyifle gezdiğim, kahve kokusuyla mest olduğum, tarihine, kültürüne, diline âşık olduğum memleketimin yok oluşunu görmek büyük bir yara açtı.

Sevdiklerimizi enkazın altından kendi imkanlarımızla çıkarmaya çalışıyorduk. İlk üç-dört gün yalnızdık. Memleketin dört bir yanından ölüm haberleri geliyordu. Yüzlerce, binlerce isim... Herkesin bir hayatı, hayali, bir hikâyesi vardı...

Günlerce enkâzların altında sevdiğimizi ararken onlara ait şeyleri bulmanın acısını yaşıyorduk. Yıkıntılar arasında bir futbol forması... Verda büyük bir futbolcu olacaktı... Sporda oldukça yetenekli, şehir şehir turnuvalara katılan bir çocuktuk... Annesi ve küçük kardeşiyle sarılı halde bulduk onları. En çok çocukların ölümü öfkelen diriyordu bizi. Çocukların ama bütün çocukların ‘kırmızı elmalar gibi’ gülüşünün olduğu bir dünya değildi burası. Çocuklar ‘sakallı askerler’ gibi ölüyordu arkalarında gölgelerinden

başka hiçbir şey bırakmadan... Kimi enkazın altında soğuktan ya da açlıktan öldü, kimi bir beton yığınının altında can verdi. Kimileri toplu mezarlara gömüldü isimsiz, kimilerinin hâlâ bir mezarı bile yok...

Masal şehrin masal çocuğu... En azından senin bir mezarın olabildi.

Masal şehrin masal çocuğu... Yıkıntılar arasında evinizi arıyorum, tanıyamıyorum. Hani en son doğum gününde kutlama yaptığımız evinizi... Hani birlikte yaşamak hayalleri kurduğumuz evinizi... Hani sana söylemiştim, "Defalarca gezip dolaştığım bu şehirden hiç sıkılmıyorum." Bu sefer de birlikte dolaşalım demiştin. Antakya sokaklarında kol kola dolaşmıştık. "Asıl eski Antakya burası" dedin. Sonra Uzun çarşıya gittik; baharat, kahve, defne sabunu kokuları arasından geçerek. Antakya köftesi yedik beraber. Clara Zetkin'in eski bir kitabını ciltlettik. Akşam yine güzel yemekler yaptın. Ne zaman Antakya'ya gelsem seni arardım. Bana her zaman güven veren o sesin... Anlattığım her şeyi dikkatle dinlemen ve özveriyle çözüm bulmaya çalışman... "Müsait misiniz, sizi görmek istiyorum?" dediğimde "Sana her zaman müsaitiz." deyişin... Yoldaşlarına kapın hep açıktı. En sevdiğim sebze çorbası yapardın ne zaman istesem. Sen nargile yapınca takılırdım sana, "Tek lüksümüz bu." derdin. Son görüşümmüş seni... Sana daha sıkı sarılmalymışım...

Şimdi masanızdaki serçeli kolyeyi anımsadım yol arkadaşına aldığın. Elime alıp inceledikten sonra her şeyden bihaber gülümsemiştin. Ne güzel bir dostlukları var demiştin kendi kendime. O kolyeyi molozların arasında arayacağımız aklıma gelmezdi. Kafesteki Ayve... İsmi Aysel ve Vefa yoldaşlarımız isimlerinden alan kuşunuz... Onlarla bir bütün gibiydi sizin için. Bu yüzden belki de bu ismi seçmiş olmalıydınız. O da felaket enkazının altında kaldı on binler gibi.

Güne, kentin sokaklarından yükselen Feyruz şarkılarıyla değil enkazdan gelen çığlık sesleriyle uyandık. Şimdi portakal ve yasemin kokan sokaklarımızdan ceset kokuları yükseliyor. On günlük bir bekleyişin ardından çıkarıyorlar seni. Son kez görüyorum yüzünü. Elindeki bilekliği alalım istiyorum, kalıyor. Bir yoldaş elindeki mermer parçasına "Bir kırmızı gül dalı eğilmiş

üstüne." yazıyor. Hava çok soğuk, bir daha hiç ısınmayacakmışım gibi hissediyorum... Biliyorum, o tarihten sonra hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Sen o gur sesinle bir daha bize Nazım Akarsu'nun, Arkadaş'ın şiirlerini okumayacaksın, eski Antakya'nın şaraplarından içemeyeceğiz, Antakya'dan bahsedildiğinde içimde hep bir burukluk olacak. Ve ben okuduğun "Aşkla Sana" şiirini ne zaman dinlesem gözyaşlarımı tutamayacağım.

Peki hiç umut yok mu? Umut, insanda. Yıkıntılar arasında umutlanabileceğimiz bir şeyler olmalı... Bizi ayakta tutacak bir şeyler. Ülkenin başka bir ucundan Antakya'ya gelip Antakya halkıyla dayanışmak isteyenler... Dünyayı yaratan nasırlı eller, öğrenciler, kadınlar, emekçiler... Enkazda arama-kurtarma çalışmalarında, erzak-ilaç dağıtımında günlerce emek sarf edenleri unutmayacak bu hafıza.

Bu hafıza aç kalan gönüllülerin utana sıkıla yemek istemesini de unutmayacak.

Açılan kolilerden depremzedelere "şans getirmesi için" konulan küçük hediyeleri de unutmayacak.

Ve minik parmağıyla meydandaki bayrak direğine şunları söyleyen çocuğu da unutmayacak hafıza:

"Evler yıkıldı, okullar yıkıldı, her şey ama her şey yıkıldı, bir tek bu bayrak yıkılmadı."

Terkedilmiş Şehir

kai nat

Kızıla çaldı gün doğuşu akan kanla şehirlerde
Azaldı gören gözler, geçilen her saniyede
Ölüm doğdu topraklarda yapay yollu biçimlerde
Herkesin gözü yaşlı
Beton olduk kırdı kansız

Sokağımda bir tenhalık var, cenazeler baş döndürücü
Bir alev oldum ev ev gezdim, insafsızca söndürüldüm
Yıkılan evler katliamın görünen bir yüzüydü
Yılların yalnızlığının yerini kapan adi ölümdür

Ne kaderdi ne de ihmalkarlık
Devlet öldü, burada bir biz vardık
Açlık aşımız oldu günlerce, kafamızı sokacak yerimiz yoktu
Satın aldığımız tabutlarda öldük, almadılar binlerce cesedimiz koktu
Aklımdakileri kelimelere dökmek ilk defa bu kadar zor oldu

Bir çiçek bile koklamamış çocuklar ekildi gül gibi topraklara
Bir hayal bulup çıkarana çarptılar sert şekilde bütün kalkanlara
Tüm hayaller, tüm düşler, tüm bir kent gömüldü molozlara
Tüm hayaller, tüm düşler, tüm bir kent gömüldü molozlara

Paramparça...
Paramparça insanlar
Kelimenin gerçek anlamıyla
Götür beni buradan uzaklara
Ölüm acizliği yaşamı yutmayan diyarlara

Ölüm ekildi topraklara
Günlerce meyve verdi
Dikeni kanattı bizi
Kurutmak lazım bu çiçeği
Unutmak mümkün mü hiç?
Terkedilmiş şehirlerde
Nasıl bilirdiniz?
Dile gelir metinlerde

Taşı, suyu, toprağı
Elbet bir gün canlanacak
Sokaklarda çocuklar
Sokaklarca oynayacak

Akacak yine usul usul terimizle asi
Biz yarattık elimizle, yok edemez hiçbir hain
Sistem gereksinimleri bunu istedi diye
Kazıyamaz hiçbir canlı, yüreğimiz bu nehirde

Var mı?"

"Sesimi Duyan

Tik tak... tik tak... tik tak...

Yeraltı sabırsız bir devinim içinde güne uyanmayı bekliyordu. Yeryüzü karanlığı bir yorgan gibi çekmiş üzerine uykudaydı. Akreple yelkovanın yeni bir anda buluşmasına saniyeler kalmıştı.

Tik tak... tik tak... tik tak...

Zaman duracak akmayacaktı. Yer altı başka bir zamanın, başka bir yolculuğun sabırsızlığına gebeydi. İnsanla doğanın milyonlarca yıldır verdiği amansız savaşımın bir yenisine hazırlanıyordu mavi gezegen. Bambaşka bir zamana uyanacak bambaşka bir zamanı yaşayacaktık.

Tik tak... tik tak... tik tak...

Kimimiz uykusuzluk ve can sıkıntısı ile televizyon karşısında... Kimimiz gece mesaisinde tezgâh başında... Ama çoğumuz gecenin en karanlık zamanında derin uykulardaydık.

Tik tak... tik tak... tik tak...

Üç saniye sonra akrep yelkovana, yelkovan akrebe kavuşacaktı. Buluşma anı uzun sürmeyecek ama muhteşem olacaktı. Birlikte kısacık bir anı yaşayacak ve uzaklaşacaklardı. Akrep o anda zamanda donacak yelkovan yoluna devam edecekti.

Tik tak... tik tak... tik tak...

Olmadı. 4.17'de durdu zaman. Her yerde mi? Hem hayır hem evet. Herkes için mi? Hem hayır hem evet. Durdu zaman Maraş, Pazarcık, Hatay, Adıyaman, Adana, Antep, Osmaniye, Malatya, Diyarbakır, Kilis, Urfa için...

Tik tak... tik tak... tik tak...

Sıla Erciyes

temade çınar

Aklımızla Alay mı Ediyorsunuz?

Son zamanlarda sık sık duyduğumuz bu sözler kimi zaman bir serzeniş ama çoğu zaman öfke dolu isyanların içinden geçerek büyüyor. Sözdeki siz ve biz ayrımı son derece önemli. Başka önemli olan bir dipnot ise aklının hiç de aşağıda olmadığı iddiasının vurgusudur. Karşıdaki taraf(lar) hiç de küçümsenmeyecek bir akli küçük görerek aldatma girişimi içindedirler. Bu sözde sübliminal başka bir mesaj da 'buna nasıl cüret edersiniz' tehdididir. İnceleme etimolojik ya da analitik tartışmalarla uzatılabilir...

Bu sayının yabancılaşmaya karşı beyin egzersizinde bu söze dikkatimizi çekmemize neden olan olaylarla ilgileneceğiz. Ne yazık ki bu söze karşılık gelecek örnek bulmak çok da zor değil.

Depremi yaşayanlar kadar tanık olanların da karşılaştıkları büyük aşağılanmaya tanık olduk, oluyoruz. Bu tepki, bazen için için, bazen dolu dizgin taşarak üzerimize geliyor. Gün döndü, 'orantısız zekâmuz', 'nasıl olsa anlamazlar' muamelesi görür oldu...

Elleriyle molozları kaldırmaya çalışanlar vinç ve iş makinelerinin görkemli gökdelenlerde ve süper lüks sitelerde çalışmaya

devam ettiğini görüyorlardı. O makinelerin sahipleri ve bütün "ayrıcılıklılar" dramatik televizyon programlarında bizden çaldıkları milyarlardan birkaç milyonu "bağışlıyormuş gibi yaparak" gözlerimizi yaşarttılar! Bütün o zenginlikler dünyası bizlerin hayatları söz konusu olunca birden nasıl da zavallı, sefil, yardıma muhtaç bir dünyaya dönüştü. Meğer iki tırı hareket ettirmek, iki uçağı kaldırmak, oraya buraya doluşturulmuş konteynırları göndermek, market depolarını açmak ne kadar da zormuş!

Hani hep örnek verilir ya "Almanya'da bir olay olduğunda siz kenara çekilirsiniz görevliler koşar gelir" diye. Depremde Almanya'daki bir yakınım, "Nasıl da insanlar havaalanlarına, otogarlara akın etti, nasıl böyle düşündüler? Biz burada, 'olay yerine gidecek devlet görevlilerinin yolunu kesmeyelim, yolları tıkamayalım, onlar yapılacak bir şey varsa yaparlar' diye düşünürüz ama ne yazık ki siz yanılmadınız" demişti. Dönüp bütün bu şarlatanlara "Siz bizim aklımızla alay mı ediyorsunuz?" bile diyemeden zora düşmüş kim varsa, neredeyse oraya yardıma koştuk, evet. Bu bizim güvencesizliğimizden, yalnızlığımızdan ve yalnızlığımızı bildiği-

mizdendi! Dünya kadar kaynak aktarılarak yaratılan kurumların bizim gibi insanlara yardıma koşmayacağını bildiğimizdendi. Bu bizim zayıf değil güçlü yanımızdı.

Evet ne yazık ki yanılmadık... Daha birçok konuda da ne yazık ki yanılmadık. Haberi alır almaz yola çıkan vinç ve kepçe operatörleri de yanılmadı. Sağlıkçılar da, bataniye, kışlık eşya, hijyen ve gıda malzemesi taşıyanlar da, yüzbinlerce gönüllü de yanılmadı. Peki bizler böyle oradan oraya bakarken bazen donup kalırken, bazen şaşkınlıkla koştururken diğer cephede neler oluyordu?

O gün sabah 04.17'de olan depremin açıklaması 05.34'de RTE, 05.38'de SS tarafından açıklanıp içeriye olduğu kadar dışarıya da "4. seviye alarm" bildirildi. On bir ilimizi ve on milyondan fazla insanımızın hayatını 4. seviyede etkileyen bir durumun bize, dolayısıyla kurtarma ekiplerine "hadi" demesi 1 saat 17 dakika sürdü!... Bir saat on yedi dakika! Bu süre acil durum uçaklarının, helikopterlerinin ve dolayısıyla sağlık, kurtarma ekiplerinin Ankara'dan ya da başka bir yerden kalkıp Hatay'a Adıyaman'a yola çıkması için yeterliydi. Yerin altında, çoğu yaralı olarak bekleyen insanlar için her daki-

kanın ne kadar önemli olduğunu her 'insan' olan insan ta içinden hissetti. Siz, 'beyefendiyi uyandıramamışlar' diye güya eleştirerek durumu açıklamaya çalışanlar da bizim aklımızla alay ediyorsunuz. Çünkü bizim için hayati olan her dakika sermaye için de son derece hayatiydi. Bu sürenin sonunda Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar'ın ve Genel Kurmay Başkanı Yaşar Güler'in Hatay'a ulaştığını öğreniyoruz. Hemen akabinde Hakan Fidan da neden ve nasılsa Hatay'da... Yıkımın yaratacağı acıyı, öfkeyi ve hatta fırsatları mı hesapladınız o 1 saat 17 dakikada... AFAD'dan, Kızılay'dan, yardım turlarından, gönüllülerden her şeyden önce felaketin göbeğine varırken ne düşündünüz? Her türlü karanlık işin kavşağı olan ülkemizde sizin mollalarınıza göre depremin "Allah'ın lütfu" olması bundan mıdır? İnsanlar can çekişirken siz neyin peşindeydiniz? Oraya insanlara merhem olmaya gitmediğinizi biliyoruz. Üç gün askeri kıışlasından çıkaramadığınız saklayamayacağınız bir biçimde tarihe geçti. Enkaz altındakilerin seslerinin yavaş yavaş kesildiği, gönüllülerin, yardımların bile üç gün sonra ulaşabildiği Hatay'da üç gün ne ile meşguldünüz? Basınınız oraya varamamanın karelerini gözümüze sokuyor; havalimanının asfaltı patlamış, ana yollarda tepeler oluşmuşmuş. Yıkımın büyüklüğünü bildiğinizi 05.38'deki SS'in açıklamasından biliyoruz. Suriye savaşı boyunca bütün deprem bölgesinden geçerek havadan, karadan, denizden ve her türlü yoldan dincilere malzeme taşıdığınızı biliyoruz. Bütün bunları beceriksizlikle açıklayanlar! Siz de aynı oyunun parçasısınız! Bugün elimizdeki olanaklar olan biteni tam olarak çözmemize yetmiyor ama yarın yetecek ve çorap söküğü gibi bütün işbirlikçilerinizle birlikte her adımınızı ortaya çıkaracağız. Buraya bir çentik atalım...

Aynı dakikalarda bölgeden gelen mesajlar ve aramalarla uyanan ülkenin güzel insanları WhatsApp vb. gruplarını kurmuşlardı bile. Gerek haber almak, gerek haber vermek, gerek bölgeye gitmek, ulaşmak ve ulaştırmak için... Sabahın ilk saatlerinde, bir anda telefonlarımıza yeni grup davetleri gelmeye başladı. Bilgi kirliliği var mıydı; vardı tabii. Bunları ayırtmak hayli zordu. Örgütsüz bir toplumun üstüne ancak bu kadar inşa edilebilirdi. Ancak bu gruplar bir yandan kartopu gibi büyüdüler diğer

yandan doğrudan alandan alınan bilgileri televizyonlardan çok daha hızlı yaymaya, canlı habercilik yapmaya başladılar. Depremi ilk saatlerinde birçok nedenle el uzatmak için oluşan, sayısını bugün tahmin bile edemediğimiz WhatsApp gruplarında belki yüzbinlerce kişi birbirine ulaştı. O gruplarda birlikte iş yapmayı öğrendik. Farklı fikirlerdeki insanlar birbirleriyle konuşmayı ve amaca odaklanmayı öğrendi. Kimi etkili oldu kimi birbirine dolaştı. 06.19'da AFAD, "haberleşmelerinizi internet tabanlı mesajlaşma yazılımları üzerinden yapın" diye açıklama yaptı. Ve iletişimin bu kadar hayati olduğu, böyle korkunç bir durumda internet bağlantısı kesildi! Şirketler bir bir altyapılarının yetersizliği ile ilgili düzeltme sözü verip özürler dilediler. Oysa durumun öyle olmadığını kısa sürede anladık. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu "Depremde neden bant daraltma yapıldı" sorusuna, "Gerekli bir durum vardı ki yapıldı." diye cevap verdi.

Aynı dakikalarda muhalefet, hükümeti becerisizlikle, felakete hazır olmamakla, liyakatsiz kadrolaşmayla, tek adamdan icazet almadan hareket edememekle, sansürcülükle suçladı. Tüm bu suçlamalar kötü niyeti açıkça ortaya koymak yerine onun üstünü örten, durumu kurtaran açıklamalardı. Yönetim krizi elbette hayli zamandır sistemin

iliklerine işlemiş durumda. Ancak bugün yaşadıklarımız bu krizin üstünde. Bunun adı açıkça; örgütlü kötülük! Suçun üstünü örtmek için onu hata ya da eksiklikmiş gibi göstermek suç ortaklığından başka nedir ki? "Sansürsüz" manşetleriyle en "gerçek" haberlerinizde devlete helal gelmesin diye bizden sakladıklarınız öyle ya da böyle ortaya çıkıyor. Gazeteci olarak ne kadar gözü pek görünseniz de güven kaleleri sizin de üzerinize yıkılıyor. Sorun şu ki, siz de bizim aklımızı ve gerçeklerin ortaya çıkma huyunu küçümsüyorsunuz.

Tıpkı "güya seçim" gecesinde olduğu gibi... Nasıl oldu da üç yıldır hazırladığımız sistem gece olunca Sindirella gibi ortalıktan kayboldu? Nasıl oldu da bir sandık başı gönüllüsü kadar mücadele bile etmeden teslim oldu onca "gürleyen" adam... Masalara vurmalar, -cağız'lı iş işten geçmiş konuşmalar... Yüzbinlerce insan sırf ufak bir değişim umuduyla ya da yaşadıklarına duydukları öfkeyle belki de yüzleşmek istemedikleri yıkım bölgesine oy kullanmak için gitti...

Daha bir sürü olaya günlük koşturmacanın içinde azıcık durup bakma fırsatı bulduğumuzda fantastik filmlerdeki gibi lime lime döküldüklerini görüyoruz. Ama işçilerin emekçilerin o kadar vakti, enerjisi ve dikkati yok. Hadi birileriniz onların işini kolaylaştırın ve açıklayın mesela, "Mülk

sahiplerinin devleti öyle deprem oldu, milyonlarca kişi perişan oldu diye kaynaklarını halka saçamaz. O kaynaklar teşvik, kalkınma, ihale vb. isimler altında sermayenin cebine gidecek. Sizin canınızın hiç değeri yok, malınız mı gitmiş ne güzel işte, yeniden satın almak için uğraşırsınız piyasa canlanır. Bütün bu malları yeniden almaya çalıştığınız her yıl daha da yabancılaşırsınız, daha da iyisi yozlaşır ve çürürsünüz bu da bizim etki alanımıza kolayca girmeniz demek...”, “İşte böyle düşünür bu sistem”, desenize. “İtmezseniz yıkılmaz, yıkmazsanız kurtulamazsınız” desenize... “Liyakatsiz devlet kadroları... Savurgan yöneticiler... Zinhar büyük sermaye sahipleri değil, sadece beşli çete, ondan sıkıldıysan bir de bunu dene...”

Siz bizim aklımızla alay mı ediyorsunuz?

Bizler enkaz altında kalanlarımızla uğraşırken onlar yeni inşaat projeleri yapıyordu. Depremün üçüncü gününde utanmadan bitmiş projelerle karşımıza çıkıverdiler. Resmi kayıtlara göre 90.609 bina ağır hasarlı ve yıkık olarak belirlendi. İnsanların dışarıda olmadığı, evlerinde olduğu bir saatte depremde kaybettiklerimizin sayısı resmi olarak 50.500! En basit matematikle, bir binada yaşayan insan sayısıyla hesaplasanız başka bir sayıya ulaşırsınız. Tıpkı pandemide ya da seçim sonuçlarında olduğu gibi gerçek sayıların bizlerden saklandığını biliyoruz. Pandemide 87.334 kişi hayatını kaybetti!.. Depremde ölenlerin sayısı 50.500, Recep Tayyip Erdoğan oyların %49.49'unu aldı... Ismarlama sayılarınız matematiğe huni taktracak cinsten... Yaşadığımız her şeyde ya açıkça ya da bir şeylerin altına gizlenmiş yalan ya da hile var.

Bize tepeden bakan tüm o bilgiler ordusu halka karşı çevrilen dolapları bilmiyor da mı söylemiyor? Herkes hep bir ağızdan aynı sayıları tekrar edip duruyor. Kimse oyunu bozmuyor. Kimse oyun bozan olmanın bedelini ödemek istemiyor ve bu oyunu oynamanın öyle ya da böyle bir köşesinden besleniyor. Hepsi gözlerimizin içine baka baka aklımızla alay ediyor.

Aklımızla alay edenler aynı kazanı kaynatadursun, emekçiler de başka bir kazanı kaynatıyor. Herkes kendi yemeğini pişiriyor. Toplumsal zekâ, yalanı, iki yüzlülüğü, hileyi sezinliyor ve onu bazen açıkça bütün öfkesini kusarak, bazen burun kıvrıp

geçerek, bazen hiçbir şeyi anlamaz gibi oyuna katılarak, bazen de günlük çıkarlarını gözeterek, büyük hesaplaşmayı erteleyerek karşılıyor. Tarih kendi yoluna devam ediyor. Herkes, en zor zamanlarında geleni, gideni, elini uzatanı, uzatmayanı bir bir yazdı. Yaratığınız felaketlerimizde ölü taklidi yapanları da, kasalarını dolduranları da, gündemi değiştirenleri de, algımızla oynamaya çalışanları da, kimlerin nerede saklandığını da biliyoruz.

Anladığımız o ki siz bizim bildiklerimizi bilmiyorsunuz.

Yoksa aklımızı küçümsemediniz...

d. dađlı

Deprem Değil Kapitalizm Öldürür

Binlerce insanın öldüğü ve binlercesinin sakat kaldığı, ağır yaralandığı deprem, bir toplumsal felakettir. Gerçekleri ortaya koymak yerine üstü örtülüyor. Sorunun ne olduğu doğal olarak ortaya konmadığı için, çözümü de doğru biçimde ortaya konamıyor. Her toplumsal felaketten sonra aynı ezberci ve sığ değerlendirmelerle karşılaşıyoruz. Gerçeklik, bütün çıplaklığıyla açıkça ifade edilmelidir.

Oldukça geniş bir alanda, 10 ilde meydana gelen depremde binlerce bina yıkıldı. Her depremde olduğu gibi, bu depremde de 'insanlar depremde öldü' biçiminde gerçeklerin çarpıtılması yerine, 'deprem değil, bina öldürür' değerlendirmesi yapıyor ciddi jeoloji uzmanları. Bu tanımlamayı biraz daha genişleterek diyorlar ki, 'yalnızca binalar değil, zemin de öldürür'. Yani binalar bireylerin özel çıkarları için, rant için deprem fay hattı üzerinde yapılırsa, kentler buralarda kurulursa bu sonuç kaçınılmazdır, bunda bir gerçeklik payı var. Fakat doğru sonuçlara ulaşmak için, sorunun bütünlüğünü ortaya koymak gerekiyor.

Sorun biraz daha geniş olarak ele alındığında, depremde çok sayıda insanın ölmesinin nedeni, kentleşme olarak ileri sürülüyor. Sadece bu değil, kentlerde birçok toplumsal yıkım meydana geliyor. Kentlerde meydana gelen toplumsal felaketin boyutlarını Covid ile pandemi yıllarında yaşadık. Yine birçok bulaşıcı hastalık kentlerde meydana geliyor

ve çok çabuk, çok sayıda insanı etkiliyor. Kentlerde çevre felaketi tam bir yıkım düzeyinde. Bugünkü kentler yaşanabilir yerler olmaktan çıktı. Evet, birçok sosyal felaket, sosyal yıkım, ekonomik kriz ve birçok toplumsal kötülük kentlerde ortaya çıkıyor. Fakat tüm bunların nedeni kentleşme değil, kapitalist kentleşmedir, çarpık kentleşmedir.

Çarpık kentleşme, kapitalist kentleşme temelinde açıklanabilir. Kapitalist toplumda kentler plansız ve rastgele kuruluyor. Çünkü kentlerin kurulmasında ve genişletilmesinde esas alınan, kâr elde etmek, ve hatta olabilecek en büyük kârı sağlamaktır. Bireysel çıkarın toplumun ilkesi olduğu bir yerde, kentler inşa edilirken en büyük özel çıkar peşinde koşulur. Özel mülkiyet, özel çıkar sağlamak, kapitalist rant elde etme kentleşmede itici güçtür. Bu toplumda kentlerin planlı, insanların ihtiyaçlarını karşılayabilecek ve çevreye uygun biçimde kurulabilir mi? Kentin her türlü planlanmasının önüne özel mülkiyet çıkar. Planlanmanın olmadığı her yerde, çarpık kentleşme kaçınılmaz olur.

Planlı, düzenli, insana yaraşır, çevreyle uyumlu kentleşme, üretim araçlarının toplumsal mülkiyetinin olduğu, üretim araçlarının toplumun ortak denetimine alındığı bir toplumda, sosyalizmde kurulabilir. Çünkü bu toplumda toprak bütün halkındır. Kentin planlı ve düzenli biçimde kurulmasının önünde özel mülkiyet ve bireysel çıkar yoktur. Ancak bu toplumsal kentler fay hattı

üzerinde değil, bunun dışında kurulur ya da var olan yapılaşma ve kenti tanımlayan bütün özelliklerin inşasında deprem bölgesi gerçeğine uygun bir şekilde temelden düzenlenir.

Kapitalizmin gelişimi ile birlikte, büyük bir nüfus kentlere yerleşti. Kentler üretim, ticaret, finans vb. merkezi oldu. Bununla bağıntılı olarak, nüfusun büyük yoğunluğu kentlere doldu. Birçok ülkede yoğun kent merkezleri oluştu. Bunlar tek başına nüfusun önemli bir kısmını barındırıyor. Bunların bazıları dünyanın en büyük kentleridir. Ortaya çıkan durum, sadece plansız kentleşmenin bir sonucu değil, aynı zamanda plansız üretimin bir sonucudur. Plansız üretim olduğu için emeğin ve üretim araçlarının nereye, hangi iş kollarına yoğunlaşacağı rekabetle belirleniyor. Bu kentlerin bu kadar büyümesinde kent-kır iş bölümüne bağlı olan yanları var. Kent-kır iş bölümü daima kırın aleyhine işledi. Köylülük kentlerin lehine geriledi. Kent ve sanayi üretimi karşısında durduğu yerde bile zayıfladı, yoksullaştı. Köylüler yaşamını sürdüremez olunca, kentlere göç ettiler. Türkiye’de iç göç hızı, 1960’tan itibaren artışa geçti. Bunun sonucu, kent nüfusu birkaç on yılda birkaç katına çıktı. Ve bu büyük kentlerin nüfusun genel dağılımına göre, böylesine dengesiz büyümesi ile birlikte, sayısız toplumsal sorun ve toplumsal felaket de getirdi.

Nüfusun büyük bir kısmının kentlerde

yığılması ve çok büyük kentlerin oluşumunda, inşaatçılığın büyük bir hızla büyümesinin kesin bir etkisi var. İnşaat, sermaye birikiminin sağlandığı bir alan oldu. Sermaye, daima daha az kârlı alandan daha kârlı alana doğru akar. Diğer alanlarda kriz yaşanınca, sermaye kârlı bir alan olan inşaatlara yöneldi. Bankalar bunun için kredi verdi. Kapitalist devlet, büyük inşaat şirketleri için teşvik verdi. Böylece, toplu konut furyası başladı, kent dışına doğru birçok yerde tarım alanlarına doğru genişledi. Tarım alanları, kırsal alanlar yapılaşma uğruna yok edildi. Birçok kent iç içe geçti. Böylece toplum, toplumsal felaket merkezlerini inşa etmek için elinden gelen her şeyi yaptı.

Kapitalist üretim biçiminin teorik ifadesi olan modern ekonomi bu durumu açıklayamaz. Orta yerde duran somut konut sorununun, yapılaşma sorununun temelinde kentleşme değil üretim biçimi sorunu var. Bütün bu sorunların temelinde kapitalist üretim biçimi var. Tarihsel gelişim ve değişimin toplumun önüne getirdiği ve dayattığı şey, köhnemiş üretim biçiminin tasfiyesidir.

“Tüm toplumsal yapının ve onunla birlikte egemenlik ve bağımlılık ilişkisinin siyasal biçiminin, kısacası buna uygun düşen özel devlet biçiminin en içteki sırrının gizli temelini açığa vuran şey, her zaman üretim koşullarına sahip olanlar ile doğrudan üreticiler arasındaki ilişkidir.” (Marx, Kapital Cilt-3)

Kapitalist toplumda üretim koşullarına yani üretim araçlarına sahip olan kapitalisttir. Kapitalistler ile emekçi sınıf arasındaki ilişki, diğer şeylerin temelidir. Kapitalist üretim bir yandan insanla insan ilişkisini kap-sarken, aynı zamanda insanla toplum biçimi ile doğa arasındaki ilişkisidir. Kapitalist üretim biçimi emeği ve doğayı tüketir. Bu üretim biçiminde deprem ve sel toplumsal yıkım, toplumsal felaket sonuçlarına neden olur. Bütün bunlardan şu net sonuç çıkar: Deprem değil kapitalizm öldürür.

Kapitalist sistem her büyük toplumsal felakette çöker. Yakın zamanda meydana gelen büyük yangınlar, büyük seller gibi deprem de, kapitalist sistemin toplumsal felaketlerin üstesinden gelemediğini tekrar tekrar göstermiştir. Toplumsal felaketler, kapitalist sistemden doğuyor. Bu sistemin, kendisinden kaynaklanan sorunların üstesinden gelme yeteneği yoktur. Dolayısıyla her toplumsal felaket, bu özel mülkiyet düzeninin yıkılması gerektiğini ve bunun insanlık için yaşamsal bir sorun olduğunu tekrar tekrar önümüze koyuyor.

Halk kitleleri, tüm bu sorunlardan egemen sınıfı, toplumsal sistemi, devleti ve siyasi iktidarı sorumlu

tutarlar. Ama siyasi iktidarlar, toplumsal felaketleri kendi sorumluluğu dışında, doğa olaylarıymış gibi göstererek bundan kurtulmaya çalışırlar. Oysa siyasi iktidar, çarpık kentleşmeyi, ranta dayalı yapılaşmayı ve benzeri şeyleri kendi siyasi egemenliği için bir maddi temel olarak görüyor. Ciddi deprem uzmanları ve halkın tüm uyarılarına rağmen, kendi siyasi ve ekonomik çıkarları için alınması gereken ciddi önlemlerin hiçbirini almamıştır. Dolayısıyla tüm sorunlardan doğrudan sorumludur.

Her sosyal felaketten ve bütün sosyal yıkımlardan sonra, halk kitlelerinin toplumsal sisteme devlete ve siyasi iktidara olan öfkesi biraz daha büyür. En sıradan insanların bile gözleri açılır. Onlar her an her yerde ve daima karşılaştıkları sorunların bir sistem sorunu olduğunu anlıyor, görüyor ve kavriyorlar. Büyük bir bilinç değişimi yaşanır, bizim on yıllarca yapamadığımızı bir sosyal felaket birkaç günde yapar. Bu büyük değişim, yeni toplum uğruna mücadelenin güçlenmesi bakımından büyük öneme sahiptir.

Kentler, özellikle büyük kentler yalnızca toplumsal yıkımların ve toplumsal felaketlerin merkezi değildir. Kentler aynı zamanda kapitalizme ve onun sonuçlarına karşı mücadele merkezleridir. Sınıf savaşının ağırlık merkezleridir. Kentlerde sınıf karşıtlığı çok barizdir. Sınıf ayrımı çok derindir. Bir kutupta zenginlik, öbür kutupta büyük yoksulluk... Dolayısıyla bu toplumsal yapısıyla emekçilerin örgütlendikleri önemli alanlardır. Devrimci eylem, isyan ve ayaklanma, fırtına alanlarıdır. Emekçiler ve sömürülenler kapitalizme ve sonuçlarına karşı savaşırken, tam da bu süreçte kendi arasında da kaynaşır. Dolayısıyla dayanışmada bulunur. Halk demokrasisi ve sosyalizm uğruna birlikte mücadeleye atılır. Mücadele içinde kendi aralarında yeni tipte ilişkiler kurarlar. Gezi'de ve sayısız halk eyleminde ve ayaklanmalarda olduğu gibi, ezilen ve sömürülenlerin kendi içinde birleşmesi, kaynaşması, dayanışması ve yeni tip bir ilişki geliştirmesi toplumsal devletin temel bir koşuludur. Bu açıdan devrimci kitleler büyük bir gelişme gösterdi.

Covid-19 pandemisinde ve bu depremde, binlerce insan yaşamını yitirdi. Kapitalizm ayakta kaldığı sürece, başka toplumsal felaketlerle de karşılaşacağız. Kapitalizm yararlı yönlerini yitirdi, artık köhnemiş bir sistem olarak insanlara yıkım ve ölüm getiriyor. Toplumsal bir devrimin ve daha ileri, daha iyi daha yüksek bir toplumun koşulları oluşmuştur. Oluşan nesnel koşulları, devrimin oluşan nesnel koşullarını devrime dönüştürebiliriz. Devrim ilerinin sorunu değil, günceldir. Devrimi başarmaktan daha ivedi, daha önemli ve daha temel bir sorun yoktur. Bu devrimi başarmak yaşamsaldır, insanlığın geleceği ile ilgilidir.

hakan tosun

Deprem, Devlet ve Yalnızlık

“Yalnızlık hissi tam olarak bu abi...”

Merkez üssü Kahramanmaraş ve Hatay olan toplam 10 ili içine alan büyük depremin ardından tarifi zor zamanlar geçiyor. Ben de yıkımı yerinde görmek, kayıt altına almak için 3. gün İstanbul’dan yola çıktım. Uzun bir yolculuk sonrası gece yarısı Hatay’a vardım. Defne ilçesine bağlı Armutlu mahallesi, Uğur Mumcu Meydanında karanlıkta gördüğümüz yıkıntılar gündüz saatlerinde daha da belirginleşti. Meydanda hasar görmüş ama

yıkılmamış binalar varken arka sokaklarda binaların tamamı yerle bir olmuştu.

Sabah saatlerinde bölgeyi dolaşmaya, çekim ve röportaj yapmaya başladım. Daha üç gün önce hayatlarının felaketini ve travmasını yaşamış insanlardan röportaj istemek çok zordu. Deprem bölgesinde kaldığım süre içinde yirmiye yakın insanla görüşme gerçekleştirdim. İnsanlar bir taraftan sağ olarak kurtulmalarına sevinirken enkaz altında kalan aileleri, tanıdıkları, akrabaları veya arkadaşlarının acısını hissettiklerinde o sevinç, yerini gözyaşlarına bırakıyordu. Ortaklaşa kanı depremin ilk üç gününde devletin ortalıkta görünmemesiydi.

Enkaz altında kalan yakınlarının seslerini duyarak ama bir şey yapamamanın verdiği çaresizlikle ölümlerine şahit olduklarını söylüyorlardı. Nasıl bir his olabileceğini tahmin edebiliyor musunuz? O anlara denk gelmedim. 4. günde enkaz altındaki yakınlarını bekleyen insanları gördüm. Bir anlığına da olsa empati yapar mısınız? Betonların içinde ailenizden birileri, en sevdiğiniz yardım çığlıkları altında can veriyor, orada yanı başlarında olmanıza rağmen sizin elinizden bir şey gelmiyor. Arkasından tarifi olmayan bir isyan ve tarifi olmayan derin bir sessizlik kaplıyor koca şehri. Bunun gibi binlerce insan hayatını kaybetti. O anlara şahit olan

on binlerce kırık dökük yaralı insan bıraktılar arkalarında. Hangisi daha zor? Ölmek mi, bütün bu yaşananların bıraktığı izlerle hayatı devam ettirmek mi? İnsan tam doğar, eksilerek yaşamı terk eder. Eksilmekten kastım anlaşılmalıdır herhalde. Her ölenle birlikte bir parçanızı onlarla betonların içine gömüp yolunuza devam etmek zorunda kalıyorsunuz. Eksilmiş, yıkık dökük ve paramparça olarak. Günlerce enkaz başında bekleyen aileler gördüm. Nasıl bir bekleyiş, anlatılmaz. Kurtarma ekiplerini kendi evlerinin enkazına getirtmek için araya birilerini sokmaya çalışan aileler vardı. Canlı kurtarmak için değil, en azından cesetlerini almak için. "Bizi de anlayın artık!" diyen yalvarır gözlerle bakan insanlar.

Acının normalleşmesi, hissiyatın kaybolmasıyla öylece dolanıp duruyorsunuz ortalıkta tepkisiz, duygusuz ve şoklanmış bir vaziyette. O andan itibaren siz de bir ölüsünüz artık. Enkaz altında kalan yakınınızdan bir farkınız kalmıyor. Onun üzerine düşen tonlarca beton ağırlığında bir ağırlık çöküyor sizin de ruhunuza karabasan gibi. O belki ölmüştür, ya siz? Yaralılar ülkesidir burası. Bilinci çalınmış, düşünmesi yasaklanmış, korkutulmuş, sıradanlaştırılmış insanlar ülkesidir. Nietzsche'yi dinlemek gerekir mi burada emin değilim, 'bizi öldürmeyen şey güçlendirir' mi gerçekten? Nietzsche'nin nasıl

bir hayat yaşadığını ve nasıl öldüğünü düşünürsek -acılar içinde öldü sözlerin sahibi- bir aforizma olmaktan öteye gitmiyor bu sözler.

Hatay'da olduğum zamanların birinde bir arkadaş ortamında konuşurken çıkmıştı ağzımdan 'acının daha ne kadar dayanılabilir olduğuyla sınıyoruz herhalde' diye. Daha ötesi var mı, hep daha ötesiyle daha yükseğiyle, daha dayanılmaz olanıyla sınıyoruz. Neden? Dünyayı başka bir gezegenin cehennemi olarak tanımlayanlar vardı, ne kadar doğru ne kadar gerçek bir tanım. Bir cümlelik bir tanım yüzlerce yıldır felsefecilerin, dinlerin, ideolojilerin binlerce sayfalık kitaplarla yapmaya çalıştığı şeyi bir an da açıklamaya yetiyor. "Dünya bir cehennemdir!". Ne kadar çok referans var geçmişe, yaşanan çoğu olay tarihteki benzerleriyle karşılaştırılıyor sürekli. Benzer şeyleri yaşıyorsak zaman dediğimiz şeyin ileri doğru akıp akmadığını düşünüyor insan. Eski çağ şamanları zamanı tarif ederlerken onu geçmişten başlayıp şimdiye ve oradan geleceğe doğru akıp giden bir şey olarak değil de bir çember olarak tarif ediyorlar. Bunun için mi dönüp dönüp benzer şeyleri yaşamamız. Şekil ve mekân değiştirmiş aynılık.

Daha ötesi var mı diye düşünürken çok uzaklara gitmeye bile gerek kalmadan onlarca örnek çıkıyor karşıma. Bu coğrafya acılar coğrafyası sanki. Dünya bir cehennemse,

En azından
evlatlarının
kemiklerini isteyen
Cumartesi anneleriyle, en
azından cesetlerini alalım
diyen depremzedelerin acısı
ortaklaşıyor. Bu istekler bizde
yalnızca devletin olduğu
yerlerde söylenir. Biz
ülkemizde devletten
“en azından ölülerimizi”
isteriz çünkü.

Orta Doğu o cehennemın kazanının kayna-
dığı yer olabilir. Çok uzak tarihlere gitmeye
gerek yok, bir cumartesi günü Beyoğlu'nda
Galatasaray Lisesi önüne gidince 'bu acının
daha ötesi var mı' acaba sorusunun cevabıyla
karşılaşıyorsunuz. Yıllar öncesinden verilmiş
ve bizim de çok iyi bildiğimiz bir cevap aynı
zamanda. En azından evlatlarının kemiklerini
isteyen Cumartesi anneleriyle, en azından
cesetlerini alalım diyen depremzedelerin acısı
ortaklaşıyor. Bu istekler bizde yalnızca dev-
letin olduğu yerlerde söylenir. Biz ülkemizde
devletten “en azından ölülerimizi” isteriz
çünkü.

Üç kez gittim Hatay'a. Bu yazının baş-
langıcını orada olduğum yakın bir zamanda
yapmıştım. İlk gidişimden sonra bir araştırma
yapmak istedim. Hep atıf yapılan Hatay'ın
kadim tarihiyle ne demek istendiğini bu
depremden sonra bir kez daha anlamak
istedim. Daha önce gitmemiştim, yıkım öncesi
halini görmedim. Görmemek iyi bir şey mi
emin değilim. Önceki halini görmem üzün-
tümü artırabilirdi çünkü. Yazılan yazılar,
belgeseller bir şekil oluşturmanızda yardımcı
oluyor ama en çok da oranın ruhunu almış
insanların enerjisini hissettiğinizde anlıyor-
sunuz. Yerinde görmenin en güzel tarafı da
bu. İlk gittiğimde beş gün kaldım. Röpor-
tajlar yapıp en sıcak anları çektikten sonra
İstanbul'a dönüp videoyu hazırlamaya karar
verdim. Son gün İstanbul'a döneceğim aracın
saatini beklerken son çekimlerimi yapmak
için bölgeyi dolaşmaya devam ediyordum.
Bu esnada birazdan örneğini vereceğim bir
gençle karşılaştım. Genellikle röportaj teklifini
ben yaparım. Bu sefer böyle olmadı, bu genç

çekim yaptığımı görünce kendisi geldi ve
konuşmaya başladı.

Orta ölçekli bir işletmenin otuzlu yaşla-
rındaki sahibi olan, hazırladığım videoda da
yer alan bu gencin konuya bakışı çok etkile-
yiciydi. Bu genç kırtasiye ürünlerinin olduğu
depodaki malzemeleri çalışanlarıyla birlikte
kamyona yüklüyordu. Kırtasiye deposu
depremden hasar almış ama yıkılmamış bir
binanın zemin katındaydı. Canlarını hiçe
sayarak kurtardıkları her bir koli malzeme
onun gelecek yaşamını kurmak için bir yaşam
garantisine anlamına geliyordu ve geleceği
yeniden inşa etmek için çalışanlarıyla birlik-
te enkazın içine girerek yine bedel ödemek
zorunda kalıyordu. İşveren genç yaşadıkları
şeyin büyük bir yalnızlık hissi olduğunu
söyledi. Bu yalnızlık hissini sadece bugüne
ait olmadığını, bu coğrafyada yaşayan insan-
lar olarak yüzyıllardır hissedilen bir duygu
olduğunu ilave etti. Depremin ilk üç günü
için “Devlet neden yoktu?” sorusunun cevap-
larından biriydi. Bu “ilk üç gün” sorusunun
aslında eksik olduğunu sorunun tam halinin
“Devlet deprem öncesinde ne kadar vardı”
diye genişletmek gerektiği idi. Söylediklerinin
net olarak anlaşılması için konuşmanın bir
kısmına bakalım...

“Biz bu coğrafyada doğduk, kaçmayı
seçmedik. Ama şu an seve seve kaçıyoruz.
Demek ki zamanında kaçmamız gereki-
yormuş aynı kavimler göçü gibi. Bir şeyleri
önceden gördük ama konfor alanımız bizi
hep korkuttu. Şimdi konfor alanımız kimi
ilahi der, kimi jeolojik der bir şekilde yok
oluyor. Avrupa'da olsam malımı düşünmem,
devlet arkamda olur. Ama ben devlete güven-
miyorum. Güvenmediğim içinde tekrar kendi
çabalarımın bir şeyleri var etmeye çabalaya-
cağım. Biz neden tek bayrak altındayız? Bu
günler için. Ama bugün biz bayrağın altında
yalnızız ve bayrağı yine biz havada tutuyo-
ruz. Devlet bunu bizim için yapmıyor. Bu
gerçekten çok acı, yalnızlık hissi tam olarak
bu abi.”

Bu derin bir bakışın, Hatay'ın kadim
tarihi, kültürel ve etnik yapısıyla birebir
bağlantılı olduğunu o an anladım. Hatay'ı
tanımak için izlediğim belgesellerin, okudu-
ğum yazıların hakkını teslim ederek bu kar-
şılaşmanın çok büyük bir anlamı vardı benim
için. Yukarıda bahsetmeye çalıştığım şey tam
da buydu. O kadim tarihin nasıl bir insan
biçimi yarattığını görmüştüm. İlk kez devletle
vatandaş arasındaki ilişkiyi, bir yalnızlık hissi

olarak tanımlayan biriyle karşılaşıyordum.

O yerlere göklere sığdırılmayan devlet, vatandaşını sağ kurtaramadığı gibi ölüsüne de sahip çıkamadı. Enkaz başlarında yakınlarının canlı olarak çıkarılmasını bekleyenler kurtarma çalışmalarının zayıflığını gördükten sonra “en azından cesetlerini alalım” diye konuşmaya başlamışlardı. Bir kamyonun kasasında milyonlarca ton moloz dağının içinde kaybolma ihtimali de vardı çünkü. Sadece benim şahit olduğum 24 saat yol kenarında bekleyen, tüm aramalarına rağmen yetkililerden kimsenin gelip almadığı cesetler vardı. Konuştuğum orta yaşlardaki kadınlardan biri “Devlet böyle bir anımda yanımda olmayacaksa neden var ki?” diye soruyor, devamında “O zaman neden ona saygı duyayım ki?” diye ilave ediyor. Saygının da bittiği o andan itibaren devletle vatandaş arasında bir kopuş gerçekleşiyor. Bu kopuş önce isyanı, sonra kabullenışı, ardından yalnızlık ve değersizlik hissini doğuruyor. Devletin konuya dahil olmasıyla birlikte “ilahi ya da jeolojik” diye tarif edilmeye çalışılan deprem gerçeği yerini binlerce yıllık derin bir sorgulamaya bırakıyor. Acılarını dahi tam olarak yaşayamadan gelecek kaygısına girilmesi devletin varlığına olan güvenin olmamasından kaynaklanıyor.

Enkazın altında annesi ve kardeşlerinin olduğunu söyleyen konuştuğum kişilerden bir diğer isim ise, kurtarma ekiplerinin mesai yapar gibi gecenin bir saatinden sonra ışıkları kapatıp gittiklerini ve enkaz altında kalan yakınlarını kurtarmak için zamanın daraldığını söylüyor. “Ne yapalım bırakıp gidelim mi?” diye soruyor. İtibar için saraylar inşa edilen “büyük devlet” bu depremle birlikte vatandaşın küçük bir evine, ve hatta canına bile sahip çıkamadığını göstermiş oluyor.

Çok hassas bir dönemde ülkenin birçok noktasından dayanışma için bölgeye akın eden iyi yürekli insanlar bu dünyayla olan bağı koparmamak gerektiğinin bir işaretini verdiler. Hayat işte deyip geçmek de var ama bu kabullenışı getiriyor arkasından. En azından hala insan olarak kalabilmeyi başarmış, bunun için mücadele eden insanlar var. Depremden çok kısa bir süre önce gece vakti odada dolaşırken gelmişti aklıma “insan olmak ne kadar zormuş” diye söylenmiştim kendi kendime. Birkaç gün sonra gerçekleşen depremde bunu daha iyi anladım. İnsan olmak gerçekten de zormuş. Yüz yıllardır verdiğimiz mücadelenin amacı biraz da bu olsa gerek, insan olmaya çalışmanın veya insan olarak kalmanın mücadelesi...

Çizim: Kemal Gökhan Gürses

Akdeniz'e Sesleniş

ergül çiçekler

*Hani nerede kekik ve reyhan kokusu
Vadilerim, köylerim
Nerede taş köprülerim.
Hani kuşların yuvalandığı damlarım
Şimdi vakitsiz ve yarım
Bütüm hikayelerim...*

*Akdeniz'e doluyorum
Ölürken kent kent
Öldürülürken*

*Akdeniz al acımı
Dinmeyen çığlığımı al
Kapanmayan sesimi duy
Sar, sarılmayan yarımı
Elini ver
Sil gözyaşlarımı...*

*Akdeniz, kuşlarını yolla bana
Martılarını, kırlangıçlarını
Gagalarında damla taşıyanlar
susuzluğuma
Kanatlarında Ağustos güneşini
Karda kışda donmuşluğuma...*

Akdeniz iz sürücülerini yolla bana
Onlar ki asırlar önce, o kör kuyuda
Bulduklar Yusuf'u da Kenan elinde
Beni bulan olmadı iki adım ötemden.
Yolla onları bana
yolla ki
Çoğalsın sesleri
Sesimi duyanların
ki
Yusuf'u kör kuyuya atanların
Hesabı yarına kalmasın...

Akdeniz taş ustalarını gönder bana
Pramitleri yapanları
Kartacena'yı kuranları
Kudüs surlarını örenleri
Gönder ki
Yeniden taş üstüne taş koyabileyim
Gönder ki
Yıkılan kentlerine
Yeniden ev diyebileyim...

Akdeniz yıldızlarını ver bana
Karanlık sokaklarına çıra olsunlar
Viraneliğime yıkılmayan duvar
Taş köprülerime güç
Meydanlarıma ateş
Yüreklere umut
Ver onları bana
ver ki
Onlarla yeni kentler kurabileyim...

Akdeniz Ugarit¹ alfabetini ver bana
feryadım sanki duyulmadı
Yaşayan dillerin sözleriyle
Bir medet ölmüşlerle sesleneyim
Belki çıkar gelir tarihten
Ateşin ve toprağın insanları
İsyan ocakları yakar, közünde
baruttan, çelikten, bilinçten
Ölümsüz bir çağrı döverler...

---

¹ **Ugarit Alfabeti:** İnsanlık tarihinin bilinen en eski alfabelerinden biri. Kuzey Suriye'deki kazılarda bulunmuş, eski Akdeniz uygarlıklarından birine aittir.

*Akdeniz, hawar'ım² ol
Haber götür dostlara
Defne ağaçlarının boynunu vurdular
Şafak daha sökmemişken
Şubat ayazında
Mezopotamyanın dağlarından
Deniz kıyılarına
Nergal'in^{*3} ve Olimpos'un cellatları
Kıyımlarda
Kanımızla doydular.*

*De ki
Daha da bir harlasın
Ocaklarını demirciler
Kılıç dövsünler, keskin
Ne zırh dinlesin
Ne de kalkan
Çekiç döksünler, saf û çelikten.
İnce dağları en eden
Balyozlar.
Döksünler ki
Yüreklerde ateşten nehirler mayalansın,
Yedi iklim bir tufan mayalansın
Dehşet-î cengiz bir isyan mayalansın
Mayalansın ki
Olimposun saraylarına yangınlar dadansın
Olimpos da yansın ki
Defne'nin ahı yerde kalmassın...*

*Akdeniz isyanını ver bana
Firavunu yere çalan o cesaretini
Dinamit kuyusu öfkeni
Ver bana tahtları yakan
O kutsal ateşini
onunla aydınlatacağım
Yarına çıkan yollarımı...*

---

² **Hawar:** Kürtçe imdat.

³ **Nergal:** Sümer-Babil kültüründe / Mezopotamya mitolojisinde
ölüler / yeraltı dünyasının tanrı kralı.

Akdeniz sende kalsın şarkılarım
Aşklarım sende kalsın
Yarım kalan hikayelerim
Sakla onları
O görkemli günden sonra
Her birine
Mutlu bir son yazmak için
her birini
Senden geri isteyeceğim
ve
Şarkılar söyleyerek
Mutlu aşklar kuracağım
Yüksek dağlardan
Mavi kıyılara kadar...

Ama hepsinden önce
Fırtınalarımı ver bana
Esmeden delicesine
Çalmadan yere karanlığı
Yeniden ayağa kalkamaz
Boynu vurulanlar.
Yıkmadan
kök salamaz
boy veremez
dala

yaprağa
inada
umuda

Genç fidanlarımız.
Yıkmadan
Ne Fide

Ne tohum
Ne çiçek.

Yıkmadan
Sesler sokaklarımızda bir daha
Eskisi gibi yankılanamaz.
Yıkmadan
Bu nehrin suları çağlamaz.
Yıkmadan
O yeni hayat kurulamaz.

Akdeniz fırtınalarını ver bana...

özgür güven

Gölgesini Satamadığı Ağacı Keser

6 Şubat 2023'te Maraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde birkaç saat arayla art arda iki büyük deprem oldu. 160 kilometre uzunluktaki fayı kıran depremde on il, onlarca ilçe, yüzlerce köy yerle bir oldu. On binlerce insan hayatını kaybetti, yüz binlercesi göçük altında kaldı. Sağ ve yaralı çıkarılanlar dışında ne kadar cenaze çıkacağı da henüz bilinmiyor. Gerçek rakamların asla açıklanmayacağını söyleyebiliriz, şaşırtmaz bizi.

1999'da yaşanan Bolu-Düzce-Körfez Depremi hatırlamak, bu konuda bir fikir verecektir. Devletin resmî açıklamalarına göre 17.000 insan hayatını kaybetmişti. Ama aynı devlet, o zaman BM'den 45.000 ceset torbası istemişti. Bu depremden sonra on binlerce insandan ölü ya da diri bir daha haber alınamadı. Büyük bir olasılıkla kimlik tespiti bile yapılmadan, kimsesizler mezarlığına defnedilenler dışında, enkaz altında kalan, hayatını kaybeden bu insanların naaşı da enkazla birlikte kaldırıldı, bir tarafa atıldı. Zaten o yıllarda zaman zaman basında yer alan haberlere göre, hafriyat dökülen yerlerde parçalanmış cesetler, insana ait uzuvlar bulunmuştu.

Benzeri bir şeyi, 2 yıl önce Kastamonu Bozkurt'ta ve yakın köylerde yaşanan sel felaketinde de gördük. Onlarca insan hayatını kaybetti, çok daha fazla insandan ise bir daha ne haber alındı, ne de cesetleri bulundu.

Deprem de, sel de bir doğa olayıdır. Doğa olaylarından sonra yaşanan böyle felaketlerden sonra bilim, hiçbir zaman suçu doğa olaylarına atmaz. Sorumluluktan kaçmak için bu olayları, felaketleri kadere de bağlamaz. 99 depreminden hemen sonra, deprem bilimciler ısrarla "deprem öldürmez çürük bina öldürür" dediler. Ve halen de farklı biçimlerde aynı şeyi söylemeye devam ediyorlar.

Bingöl-Karlıova'dan başlayan fay hattı, Elazığ'a kadar kırıldıktan hemen sonra yani Elazığ depreminden sonra deprem bilimciler ısrarla Maraş'ı işaret ettiler. Hatta 2 yıl önce hazırlayıp hükümete verdikleri bir raporda, bu depremin merkez üssünün neresi olacağını ve depremin kaç şiddetinde vuracağını da tam isabetle belirtmişlerdi. O günden sonra da ısrarla Maraş'a dikkat çekmeye ve tedbir alınması gerektiğini söylemeye devam ettiler, ama nafile.

Öyleyse şunu sormak gerekiyor: Suç kimde? Bu kadar yıkımın, ölümün sorumlusu kim? Bu felaketler karşısında kimi suçlayacak, kimden hesap soracağız?

Yeri gelmişken belirtelim, bilim insanları 99 depreminde Bolu'dan Kocaeli'ne kadar kırılan Kuzey Anadolu Fay Hattının orada bitmediğini, 35 yıl içerisinde devamının da kırılacağını, 7'den daha şiddetli bir depremin İstanbul'u vuracağını söylediler. Yani İstanbul-Tekirdağ-Çanakkale hattına dikkat çektiler ve bu konuda tedbir alınması gerektiğini söylediler. Üstelik yaptıkları çeşitli çalışmalarda bu tedbirlerin neler olacağını, nasıl alınması gerektiğini de açık açık yazdılar, raporlar haline getirip hem hükümete sundular, hem de kamuoyuna açıkladılar.

Bugün Maraş merkezli bu depreme ve Diyarbakır'dan Hatay'a, hatta daha ötelere Halep'ten Lazkiye'ye kadar uzanan bu büyük felakete kader diyenler, 99 Körfez Depremi olduğunda muhalefetteydiler. Ve o zamanki hükümetin suçu doğa olaylarına ve kadere yüklemelerine bütün güçleriyle karşı çıkmış, hükümeti sorumlu tutmuşlardı. Hükümetler değişti, ama hiçbir şey değişmedi Bugün de aynı şey yaşanıyor. RTE ve hükümet yetkilileri yaşanan felaketi "kader planına" bağlıyor, suçu doğaya, sorumluluğu kadere yüklemeye çalışıyorlar; muhalefet partilerinin tamamı da tıpkı 99 Depremi'nde olduğu gibi hükümeti sorumlu tutuyor, tedbir almamakla suçlayıp eleştiriyorlar.

Büyük ihtimalle önümüzdeki 10 yıl içinde beklenen İstanbul merkezli deprem yaşanacak, eğer durumda köklü bir değişiklik olmazsa İstanbul depreminden sonra

da aynı şeyler yaşanacak; on binlerce hatta yüzbinlerce insan hayatını kaybederken, o günün hükümeti de sorumluluğu deprem denen doğa olayına ve kadere yüklemeye çalışacak; muhalefettekilerse suçun ve sorumluluğun hükümette olduğunu söyleyecek; yapılması gerekenleri yapmadığını, tedbir almadığını ekleyerek yerden yere vurup eleştireceklerdir.

Öyleyse şunu sormak gerekiyor: Suç kimde? Bu kadar yıkımın, ölümün sorumlusu kim? Bu felaketler karşısında kimi suçlayacak, kimden hesap soracağız?

Söyleyeceğimizi hemen söyleyelim, suçlu kapitalizmdir; kapitalizmin egemen sınıfı burjuvazidir, burjuva devlettir. Burjuvazinin yakasına yapışacak, burjuvalardan ve burjuva devletten hesap soracağız.

Hükümetler, belediyeler, konut alanları olarak bazı arazileri yerleşime açarken, zemin etüdü yapmaktan, binaların sağlam zemin üzerine inşa edilmesinden çok, buradan gelecek rantı düşünür. Göz göre göre tarım alanları sel yatakları, fay hatları üzerine binalar, evler, okullar, rezidanslar, yollar, havaalanları yapılmasına izin ve ruhsat verirler.

İnşaatlarda deniz kumu, tuzlu kum ve su kullanırlar, kullanılması gereken demir ve çimentonun miktarı azaltılır çalınır; daha geniş kapalı mekanlar, dükkanlar, salonlar için ya olması gerekenden daha az taşıyıcı kolona bindirirler yükü ya da sonradan zemin katlardaki bazı kolonları keserler.

Çünkü kapitalizmde burjuvazi, bağımsız bir üretici güç olan bilimi kendi denetimi altına almıştır; bilimin, bilim insanlarının söylediklerini, uyarılarını, karlarını azaltacağı için kulak arkası eder, görmezden duymazdan gelir.

Sonra depremler kentleri kasabaları yerle bir ettiğinde, yollar-köprüler çöküp, viyadükler yıkıldığında; seller dere yatağındaki evleri, okulları, köprüleri sürükleyip götürdüğünde, burjuva sınıfın çeşitli sözcüleri, en başta da işbaşındaki hükümetleri ya doğayı suçlar ya da sorumluluğu kadere yükler, kendilerini ve adına konuştukları burjuva sınıfı aklamaya çalışırlar.

Çünkü yaşanan felaket bununla sınırlı kalmaz. Asıl felaketler arkadan gelir. Çünkü sel ve deprem gibi felaketler, en çok emekçi sınıfı, küçük mülk sahibi halk sınıflarını vurur. Bu kesimler ellerindeki bütün birikimlerini ve işlerini yitirirler.

Deprem ilk anda işini, evini, iş yerini, dükkanını; küçük mülk sahibi esnafın üretim

ve geçim araçlarını yıkıp yerle bir etmiştir. Hükümetler ve vicdanın sesini bastırmak isteyen “hayırsever” burjuvalar, bu felaketler yaşandıktan, yıkımlar olduktan sonra canları dışında her şeyini kaybeden felaketzedelere bir miktar para vereceklerini, yeni konutlar yapacaklarını, zararlarının karşılanacağını vb. vaat ederler. Ama bunların çok azı yerine getirilir. Depremden zarar gören halka verilmek üzere toplanan yardım paraları bütçe açığını kapatmak için kullanılır. Devletin diğer harcamaları bu paralardan karşılanır vb.

Van depreminden, Diyarbakır-Buca depreminden, Elazığ depreminden, İzmir depreminden sonra vaat edilenlere ve hala ev bekleyen, ömür boyu ödemeye çabalayacakları borçların altına giren depremzedelere bakın, söylemek istediklerimizi en açık biçimi ile görür anlarsınız.

Bu felaketlerden sonra geriye kalanların bütün gayreti, bütün çabası yeniden kendi ayakları üzerinde durabilmek, başını sokabileceği bir konut bulmak ve yeniden yaşamını devam ettirebilecek bir gelire sahip olabilmek içindir. Onların bu umutlarından bile kar etmek isteyen müteahhidinden bankasına, burjuva sınıf onları borçlandırır; kalan umutlarını da sömürüp söndürür. Artık onları bekleyen yokluk, yoksulluk ve sefalet içinde bir yaşamdır. Onları bekleyen, canlarını zor kurtardıkları her şeylerini yitirdikleri bu felaketten sonra gelecek olan, kapitalizmin felaketleridir.

Marx, burjuvazi için “gölgesini sata- madığı ağacı keser” diyordu. Tam da bu ifade kastedildiği gibi, burjuva sınıfın kar, daha çok kar diyerek yol açtığı bu yıkımların önüne geçmek için, kapitalizmi yıkmak, burjuva toplumu ve burjuva devleti bu fayla- rın içine gömmek gerekiyor. İnsanın bu felaketleri bir daha yaşanmaması için, doğayla daha uyumlu, bilinçli bir yaşam kurabilmesi için kapitalizme son vermesi, bilimin ışığında yeni ve daha ileri bir toplum olan sosyalizme geçmesi gerekiyor.

İnsanlık kapitalizme son verip, sosyalizme geçmedikçe kapitalizmin başlarına açacağı daha pek çok felaketle karşılaşır, karşılaşacaktır. Öldüren, yıkan, felaketlere neden olan doğa olayları, depremler değil, kapitalizmdir; kardan başka hiçbir şey düşünmeyen sermayeye dayalı bu üretim sistemidir.

röportaj

Hamit Demir ve Deprem Çocukları

Depremın ilk saatlerinden itibaren binlerce insan bölgeye akın etti. Sadece sağlıkçılar, gönüllü arama kurtarma ekipleri, mühendisler, mimarlar, işçiler değil, aydınlar ve sanatçılar da oradaydı. En son Marx İstanbul'da oyunuyla sayfalarımızda yer verdiğimiz tiyatro sanatçısı dostumuz Hamit Demir de bu isimlerden biri oldu. Depremın ilk günlerinde bölgeye ulaşan ve orada uzun süre kalan Hamit Demir, her yaştan depremzede çocukla farklı oyun atölyeleri düzenledi. Depremi, çocukları ve çalışmalarını şimdi ondan dinliyoruz.

Depremi öğrendiğinizde gitmeye nasıl karar verdiniz?

Van ve Erzurum depremlerinde bölgeye gidip geldim. O yüzden böyle durumlarla ilgili bir refleksim vardı. Bu acıma, ah-vah etmek değil, orada neyi nasıl yapacağımızla ilgili bildiğimiz bir konuydu.

Depremın olduğu gün biz, ben ve müzisyen Cem Erdost, birlikte gitmeye karar verdik. Mustafa adında bir arkadaşımızın arabası vardı, onu aldık. Yine iki arkadaşımız daha vardı. Onlarla birlikte dört kişi yola çıktık. Karlı bir gündü. Aracın lastikleri iyi değildi ve onun lastiklerini değiştirmek için biraz zaman kaybettik. Depremın ikinci gününün gece yarısı alanda olabildik. Uzun, yorucu bir yolculuktu. Ama girdiğimizde gece saat 2.30 - 3.00 gibiydi. Şöyle bir göz gezdirdik çevreye, göz gözü görmüyordu. Çok can sıkıcı, yorucu bir manzara ile karşılaştık.

Bir an nereye geldiğimizi bile anlayamadık. 'Şu an neresindeyiz biz Hatay'ın' diye düşündük. Bir süre sonra 'Enkazın üstünde miyiz, yıkılacak bir

binanın önünde miyiz, neredeyiz?’ diye düşündük. Durduğumuz yer neresi, altımızda üstümüzde ne var, bunları bile fark edemediğimiz için biraz günün ışmasını bekledik alanda.

Sabahtan alanda arama kurtarma çalışmalarına fayda sağlayamayacağımızı anlayınca, ekipmanımız olmadığı için, yaşam destek alanına geçip ulaşılamamış alanlara gıda ve ihtiyaç malzemesi, battaniye gibi şeyleri taşımaya yöneldik. Ve ilk olarak bu alanda çalışmaya başladık. Yaklaşık dokuz gün boyunca da bu alanda çalıştık. Hatay’ın Antakya’nın güney sınırlarına kadar olan neredeyse tüm bölgelere malzemeleri ulaştırma çalıştık.

Daha önceden çocuklarla ilgili bir şey yapma fikri var mıydı aklınızda?

Van depreminde uzun bir süre çalıştım çocuklarla. O zaman Kızılay’ın bünyesinde psiko-sosyal destek birimi vardı. Ve bu birimin başında Doçent Doktor Sedat Işık vardı. Ben onun ekibi ile birlikte ilk kez orada deneyimledim. Afetlerde ve insan ruh sağlığının

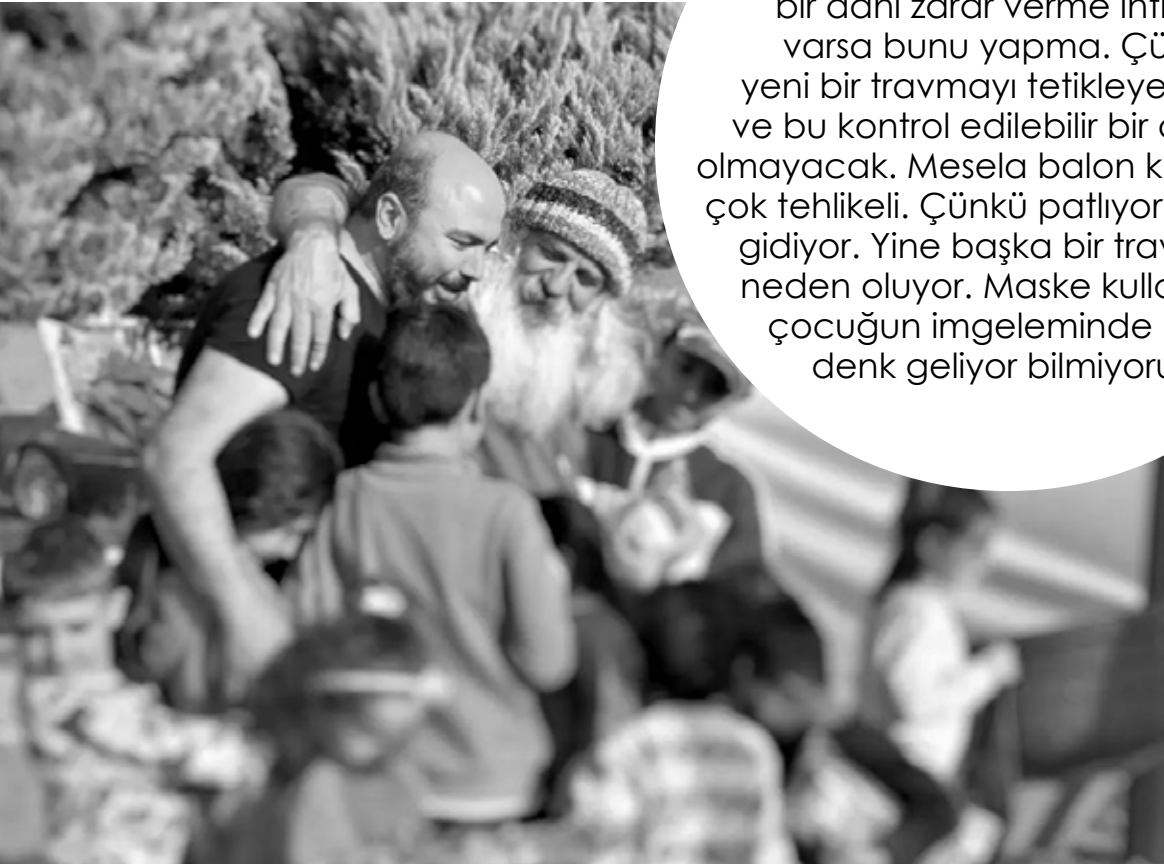
kırılganlığının yaşandığı her durumda böyle bir çalışmanın yapılabileceğini ve özellikle de çocuklarla ilgili özel bir alan olan oyun alanının burada işe yaradığını deneyimledik.

Sonra Sedat hoca bu çalışmayı çocuk alanında ekip içerisinde yürütelim istedi. Çünkü çocuğun kavramsal ifadesinin dışında oyun alanında çok daha çabuk veri toplayabiliyorduk. Bunu çalışmaya başladık o dönemde. Ama akabinde yaşamsal başka nedenlerle bir süre ertelendi. Sonrasında Van ve Elâzığ depremlerinde de bunları yapabileceğimiz düşüncesindeydim. Ama o zaman gördüm ki geçen yıllarda Kızılay’ın bünyesinden bu birim atılmış ya da çıkarılmış. Başka bir birim oluşturulmuş.

Bizim çalıştığımız dönemde bahsettiğim birim de Psikologlar Derneği, Psikiyatrlar Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği gibi birçok dernek orada koordineli çalışıyordu. Ona bir de drama ya da çocuk oyunu gibi programlar eklenmişti. Sonra

...Senin yapacağın

herhangi bir şeyin yüzde bir dahi zarar verme ihtimali varsa bunu yapma. Çünkü yeni bir travmayı tetikleyeceksin ve bu kontrol edilebilir bir alanda olmayacak. Mesela balon kullanmak çok tehlikeli. Çünkü patlıyor, uçuyor, gidiyor. Yine başka bir travmaya neden oluyor. Maske kullanmak çocuğun imgeleminde neye denk geliyor bilmiyoruz.

bu birim o kurumun bünyesinden çıkınca alanda böyle bir çalışma yapacak kimse kalmamış. Ne yazık ki devletin uyguladığı sistem içerisinde de kadrolaşma hikayesi ile içi boşaltılmış bu kurumun.

Ben deprem bölgesine gittiğimde ilk günden itibaren şunu biliyordum, bir afette ilk 3 gün arama kurtarma çalışmaları, can kurtarma telaşı olur. Üç günden sonra yedi güne kadar bir yandan orada hayatta kalan ve dışarıda mağduriyet yaşayan insanlar için çadırlar kurulur. Yedi günden sonra da psiko-sosyal destek çalışmalara başlar. İlk altı gün psikolojik, sosyal destek yapılamaz, çünkü öncelikle yaşam kurtarma çalışması vardır, yaşam alanlarının oluşturulması aşaması vardır. Bunu bildiğimiz için de yedinci, sekizinci günde burada bunu yapabileceğimizi tahmin ediyorduk. Ama buranın normalleri çok farklıydı. Daha önce benzeri görülmemiş bir yıkım ölçeği olması nedeniyle yapmış olduğumuz hesapları da değiştirdi.

Antakya'da bırakın yedinci günü, neredeyse bir ay boyunca çadırlar kurulamadı. İnsanlar dışarılarda çok zor koşullarda yaşamak zorunda kaldı. Bir de tekrardan deprem yaşandı. Bu olunca bütün süreç başa döndü. Zaten bir travma, bir mağduriyet yaşanmıştı. Hatta arama kurtarma için gelenler, gönüllüler onlar da deprem mağduriyeti yaşadılar. Dolayısıyla süreç en başa geri döndü ve yapılan çalışmalar da çok uzadı. Yedi, sekiz gün sonra ekiple birlikte döndük İstanbul'a ve bu çalışmayı, çocuklarla yapacağımız çalışmayı koordine etmek için hazırlık yaptık. Sonra tekrar deprem bölgesine geçtik.

Sedat hoca ve Mübeccel hoca ile programları yaptık. Ben bir program yaptım. AKUT'tan arkadaşlarımız arama-kurtarmaya ve kendini orada nasıl var edebileceğine dair seminerler yaptılar. Bu hızlandırılmış seminerlerle birlikte alana gidip orada çalışma yürütmek istedik. Yaptığımız program üç aylık bir programdı ilk etapta. Çünkü travma süreci üç ay gibi hesaplanır teorik olarak. Ona yönelik bir çalışmaydı. Ve programı uygulamak için gittik ama arazideki koşullar sebebiyle program tam da öyle istediğimiz gibi işlemedi. O da işin ayrı bir tarafı.

Hazırladığımız programla ilgili detay verebilir misiniz?

Birincisi, bu travma alanı ve burada hepimizin yaptığı çok önemli bir hata var. Sanat insanları da başta olmak üzere, bütün iyi niyetimizle biz deprem alanına gidip bir şeyler yapmak istiyoruz ve yaptığımız şeyin iyi hissettireceğini, iyi geleceğini hatta iyileştireceğini varsayıyoruz. Bunda bir beis yok. Ama sorun şu ki; bu üç ay boyunca orası ruh sağlığı çalışanlarının yani bilim insanlarının denetimi altında gelişmesi gereken bir yer. Çünkü söz konusu bir travma alanı ve orada bizim keyfiyetimizin bir anlamı yok. Bunu ancak onların yönlendirmesi ile yapacağımız çalışmalar ile ilerletebiliriz. Bu da şu demek: Her ne yapıyor olursak olalım, orada bu tür çalışmalarını yürütme deneyimi olanların eşliğinde bu programları yapmamız lazım. Program yapanların haftalık, günlük periyotlarla çocuklarla ilgilenenlerin bilim insanlarının yönergelerine uymak gerekiyor. Biz çalışmalarımızı ölçülebilir, raporlanabilir ve gözlemlenebilir ve takip edilebilir bir sistemle yapmıyorsak, çalışmalar boşa gidiyor. Çalışmaların ölçülebilir olmaması sebebiyle biz bunun negatif sonuçlarını da pozitif sonuçlarını da göremiyoruz. Dolayısıyla sürece katkı sağlayamıyoruz ya da sağlasak da sonuçlarını bilmiyoruz. Hocamızın bu noktada söylediği çok önemli bir şey var: İlk ilke 'zarar verme' ilkesi.

Bu şu demek; senin yapacağın herhangi bir şeyin yüzde bir dahi zarar verme ihtimali varsa bunu yapma. Çünkü yeni bir travmayı tetikleyeceksin ve bu kontrol edilebilir bir alanda olmayacak. Mesela balon kullanmak çok tehlikeli. Çünkü patlıyor, uçuyor, gidiyor. Yine başka bir travmaya neden oluyor. Maske kullanmak çocuğun imgeleminde neye denk geliyor bilmiyoruz. Palyaço ve benzeri şeylerle çocuklarla gösteri yapmak ya da ilişki kurmak gibi etkinlikler yapılabiliyor. Bunun çocuğun düşüncesinde neye tekabül ettiğini bilmiyoruz ve bilinçsiz müteahhitler gibi yıkama yol açıyoruz. Bizim hatalarımız müteahhitlerin hataları gibi değil. Müteahhitlerin hatalarını tespit edebiliyoruz ama bizim hatalarımızı yakala-

yamıyoruz. Bu yüzden materyal kullanmanın diyor hocamız ilk beş ile altı hafta. Hiçbir materyal kullanma. Ellerinizle oyununuzu oynayın, enstrüman kullanmadan müzik yapın, ne olacağını bilmiyoruz çünkü. Böyle bir alandanız. Maalesef dördüncü, beşinci günde palyaçolarla enkazların önünden geçen arkadaşlarımız oldu.

Hocalarla çalışırken, benim geliştirdiğim diyeceğim artık kusura bakmayın, oyun ve oyunbazlık alanı var. Bir oyun var ya da çocuk bir oyun kurar ve bu oyunun nerede başladığını kimse bilmez. Bir şeyler yapılır. Ne olduğunu daha anlamadan bittiğinde biz verileri toplamış oluruz. Bu çalışmalarda bir tane gözlem yapan yardımcı arkadaşımız olur. Bir de oyunun gözlemini yapan arkadaşımız olur. Biz üç kişi gideriz çalışmaya. Oyunbaz çalışmasını yürütürken gözlem yapanlar notlarını alırlar. Sonra üçlü bir raporlamaya gidilir. Bu raporlarda alanda psikoloji alanında çalışan hocalarla paylaşılır. Onlar da gelir bu raporun yönergesine göre değerlendirmelerde ve önerilerde bulunurlar. 'Bu çocukla şunu yapmayın', 'Bu çocukla şu çalışmayı daha güçlendirmek gerekir' gibi önerilerde bulunurlar. Karşılıklı birbirimizi besleyen bir çalışma yaparız.

Ben coğrafyacıyım. Doğa kendi akışında devam ediyor hareketine. Biz üstüne yaptığımız yapılarla ilgili doğru planlama yaparsak, büyük yıkımlar, kayıplar yaşamayız. Bütün bunların toplamında bunları yaşayacağız ve bu enkazların altında yoksul halkla birçok insan, birçok yurttaş maalesef yaşamını yitirecek, yakınlarını kaybedecekler. Bunlar tekrarlanacak. Kötücül bakmıyorum ben, bu diyalektik bir sonuç. Bu koşulları değiştirirsek bunları yaşamayız.

Afet gerçeğine uygun yapılar yapılan yerlerde bu büyük acılar yaşanmıyor. Daha büyükleri de olabilir bizimle ilgili bir şey değil bu, yani insanın bilimle ve akılla ilişkisi. Biz yine yaşayacağız bu sorunları. Bu sorunları yaşadığımızda hiç olmazsa bu sefer herkes alana gittiğinde ne yapması gerektiğini daha iyi bilecek.

Bize biraz çocukların dünyasını anlatabilir misiniz?

Bizim çalışmanın aslında düzenli bir yerde ve düzenli katılımı yapılması gerekiyor ama biz gittiğimiz bir yere ikinci gidişimizde yine aynı çocukları bulamadık. Ya da aynı mekânda olsak da aynı çadır kenti bulamadığımız oldu. Çok değişken vardı. Bu değişkenler içerisinde bir de çok kültürlü bir yapısı var biliyorsunuz Antakya'nın. Başka bir kente gidecek vaktimiz kalmadı zaten. Çok kültürlü bir yapı, o kültürel dokunun içinde birbirinden farklı, birbirine tolerans göstermeyen kavgalı, dövüşlü olan ya da farklı inanç bağları olan ya da birbirlerine yakınlık duyan gruplar var.

Çocukların dünyası nasıl dersenez, şu kesin ki yetişkinlerin dünyasındaki değer yargıları ve ön yargıları taşımadıklarını, onların dışında her şeye rağmen hala güneşli dünyaları olduğunu söyleyebilirim. Ama bu güneşli dünyanın karardığını çok net bir şekilde söyleyebilirim. Bilinç dışında sürekli bir karamsarlık, korku, kaygı, endişe gibi anksiyete durumlarının

tetiklenmiş halde beklediğini biliyoruz. Bizde yetişkinler çocukları herhalde pek ciddiye almadıkları için onlardan önemli sorunları saklayarak, onlara söyleyerek koruyacaklarını düşünüyorlar. Ama çocuklar her şeyi çok rahatlıkla biliyorlar, öğreniyorlar ve anlıyorlar. Bunu üç yaşındaki de biliyor, merak etmeyin. Olanı biteni zaten gayet iyi biliyorlar. Ama zaman zaman yetişkinlerin rolüne soyunuyorlar. Çünkü belki de onların şu an ebeveynleri dünyada değil. Bizim onların hepsini kontrol etme şansımız olmuyor. Hatta yetişkinlere, ebeveynlere daha kanat açar durumdalar. Çünkü çalışmaların birçoğunda 'Büyükler de zor durumda, onlara da masal anlatmamız lazım. Bunu da ancak biz yapabiliriz.' noktasına da gelebiliyorlar bir yerde.

Suriyeli çocuklar, Romen çocuklar, göçmen çocuklar bir arada kalıyorlardı ve düşmanlık da vardı aralarında. Ama biz çocuklarla oynamaya başladığımızda 2 hafta

Çocukların dünyası nasıl dersenez, şu kesin ki yetişkinlerin dünyasındaki değer yargıları ve ön yargıları taşımadıklarını, onların dışında her şeye rağmen hala güneşli dünyaları olduğunu söyleyebilirim.

Arap Alevilerinin çok yoğunlukta yaşadığı bir bölge. Onların kültürel kodları nedeniyle çok daha yakın ilişki kurulabiliyor. Sevgi bağı çok daha iyi çalışıyor onların arasında. Ama çok derin ve ağır bir hüznün var. Hüznün içinde neşe var yine gülüyoruz, eğleniyoruz ama arka planda ıslak ıslak bir göz damlası duruyor her zaman.

boyunca aileler arasında yakınlaşma oluştu. Çünkü o çocuklar bir arada oynuyor çıkarken de aileler birlikte çıkıyor çocuklarına sarılarak çıkıyor. Zaten sonrasında kavga edecek bir hal de kalmadı. Ama üzülerken söylüyorum ki o çadır kent alanındaki idari yapı dağıldı. Biz de çalışmayı yapacak durumdan uzaklaştık. Sonra orada aileler arasında şiddetli olaylar tekrar başladı.

Arap Alevilerinin çok yoğunlukta yaşadığı bir bölge. Onların kültürel kodları nedeniyle çok daha yakın ilişki kurulabiliyor. Sevgi bağı çok daha iyi çalışıyor onların arasında. Ama çok derin ve ağır bir hüznün var. Hüznün içinde neşe var yine gülüyoruz, eğleniyoruz ama arka planda ıslak ıslak bir göz damlası duruyor her zaman.

Biz oraya kimseye acımaya, ah vah etmeye gitmedik. Bu bir çalışma. Zaten öncelikle bu çalışmanın amacı da çocuklara bir

alan açmak, çocukların kendilerini ifade etmelerini sağlamak. Şimdiki zamanda kendilerini ifade edebilecekleri bir çalışma modeliyle 5-6 haftadan sonra yaşadıklarını ifade edecek duruma geliyorlar. Amacımız da buydu.

Bölgeye daha çok drama ile ilgilenen, tiyatro ile ilgilenen insanlar gidiyor. Ama birçok alandan insan bir şey de yapmak istiyor. Özellikle İstanbul'da çok fazla sanatçı yaşadığını biliyoruz. Onlara bir çağrıda bulunmak ister misiniz? Sanatçılar bu dönemi nasıl geçirmeli sizce?

Estağfurullah, ben öneri yapacak hadde değilim. Gerçekten öyle bir şey yalnızca bu anlattığım şeyler deneyimle, ilgiyle, bilim insanlarıyla çalışma ile çıkartılmış bir programdır bu. Bir de benim kişisel hezeyanımdır. Bu bahsettiğim kıstaslar ölçüsünde çalışmalarımızı yönlendirmemiz oradaki yararlılığımızı ve çocuk bireyler üzerinden hatta yetişkin bireyler üzerinden çalışmalarla yapılabilir. Yetişkinlerle de ilgili çalışmalar yapılabilir bu konuda.

Van'da arama-kurtarmacılar, gönüllüler ve oraya gelen psikolojik destek verebilecek bilim insanları ile çalıştık, ki çok normaldi zaten. Nerede olursa olsun yaptığımız çalışmaların amacı bunların yararlarını hedeflemeli bizim zevk aldığımız keyif aldığımız şeyin yararlı hale gelmesini sağlamak. Daha da

büyüyebilir olmasını sağlamak. Bu nedenle bu az önce bahsettiğimiz kıstaslar ölçüsünde insanların yapacağımız çalışmalarda bilgi birikim ve deneyimden yararlanmak temel hedeflerimiz.

Bu cümle beni yoruyor ama, mesela 'Sanat değiştirir' lafı yorucu bir laf. Portakal da iyileştiriyor çok abartmaya gerek yok. Yerinde ve zamanında kullanıldığında her şey iyi gelebilir. Ama tersine kötü de gelebilir. Teşbihte hata olmaz. Hani enkazın altında kaldınız yanınızda bir külçe altın, bir bardak da su var hangisine ihtiyaç duyacaksınız? Bunun yerine göre her şeyin değeri ağırlığı oluşur. Bizim de değerimizi, ağırlığımızı belirleyen bu durumlar.

Bu çalışmaların ikinci üçüncü aydan sonra yaklaşık olacak çalışmalarımızı yapacağımız yerler olacak. Ama o ana kadar bilim insanlarına destek olmak gerekiyor. Çok iyi insanlardan bahsediyoruz. Bir de oraya gidip bir şeyler yapmak ayrıca zaten büyük bir cesaret. Oraya gittiği anda gördüğü şeyle baş etmek, orada varlığını sürdürmek, ruh sağlığını korumak, iyiye vesile olmak da başlı başına ayrı bir iş.

Bu kadar güçlü yükün altına girmişken iyiliği çoğaltabilmek önemli, iyi hali çoğaltabilmek önemli. Bizim de tek yapmamız gereken şey birbiriyle entegre bir çalışma içerisinde, bilim alanının içerisinde bir arada olmak. Ve sonrasında da cesur memleketin cesur insanları, sanat insanları olmak zorundayız öncelikle. Çünkü bu gömleği bu yüzden giyiyoruz. Bu görev gibi değil, bu böyle bir gömlek zaten. Kimsede bir şey yapamadım diye üzülmesin, yapamayabiliriz de. Çok insani bir durum. Kimse burada kahraman değil, kimse kabahatli de değil. Hepimiz kendi yaşamımızın kişisel kahramanlarıyız ve elimizden gelen yardımı gayreti yaşamlarımızın içinde sunmaya çalışıyoruz. Biz de bunu yapmaya çalışıyoruz.

Bu alanda olmayan insanlara bu alanı iyi örgütlememiş olan devletlere, hükümetlere, kurumlara, hatta yetki ve sorumlu olan kişilere bunların hepsine söyleyebilirsiniz. Ama önce iğneyi kendimize batıralım. Sanat insanları olarak biz kendi adımıza oradaki çocuklara ya da bireylere zarar verecek bir şey yapmaktan kaçınalım. Doğrunun peşinde hareket edelim. Bilime iltifat edelim, onunla birlikte hareket edelim. O alanın içerisinde hareket ederek sonrasında tarihsel, ekonomik, sosyal ilerleyişle bilimsel olarak bu dünya değişecek zaten. Başka şansı yok, bilimsel olarak böyle. Yani belki biz göremeyebiliriz ama değişecek.

umut çıkar

Şok Doktrini

Dehşet bir felaket, tarife gelmez acılar, taşkın bir öfke seli, soluksuz bir çabayla yüce gönüllü bir halk dayanışması dalgası... Gözyaşı dökmeden, isyan dolu haykırışları ardı ardına sıralamadan konuşmanın imkânsız olduğu günler... Toplum keskin, yıkıcı, şiddetli duygularla sarsılıyor. Bu ortamda sakin ve soğukkanlı kalabilmek, lanetlenmiş bir iştir, ama gereklidir. Neden? Gelmekte olanı görebilmek için.

Meseleyi en yalın özetleyen kelimeler, Pazarcıklı yaşlı bir emekçiden geldi: “Şimdi yutkunuyoruz, ama bu yutkunmanın altında çok şey var. Onlar bu yutkunmanın nedenini iyi biliyorlar.” Alabildiğine yalın, ama keskin bir sınıf bilinci taşımakta bu sözler. Sıradan yaşamı içinde emekçilerin olan biteni nasıl derin bir sezgi ile kavradıklarının güçlü bir işaretidir. Öyleyse halkın sezgileriyle kavradığı gerçekliği, soğukkanlılıkla sergilemenin zamanıdır.

Herkesin kafasındaki ilk ve en önemli soru, dinci faşizm yüz binleri enkaz altında, milyonları buz gibi ayazda neden ölüme terk ettiğidir. Bu soruya Akşener'den Sol Parti'ye kadar geniş bir yelpazede verilen cevap aynıdır: Çünkü tek adam rejimi var, kurum-

ların içi boşaltıldı vs. En sefil reformizmi, siyaset bilimi uzmanı titriyle pazarlayan Güven Gürkan Öztan köşesinde (Birgün Gazetesi) şöyle yazıyordu: “... devlet mekanizmasını şöyle ya da böyle işlemez hale getirdiler. ... Ankara'dan onay beklemenin, bu denli hazırlıksız ve koordinasyonsuz olmanın, ülke yönetimine dair çok büyük yapısal sorunlara işaret ettiği aşikâr...” Faşist devletten söz ediyoruz ve onun mekanizmalarının dağılmasına neredeyse ağıtlar yakılıyor. İşaret edilen suçlu “şöyle ya da böyle(!)” işlemez hale gelmiş mekanizmadır! Öztan'a göre sorun, bu devletin sınıfsal karakteri değil “yapısal” aksaklıklar. Bu aksamaların nedeni, büyük(!) siyaset bilimciye göre oldukça basit: çünkü herkes RTE'den talimat bekledi.

Peki bu arada dinci faşizmin yöneticisi ne ile meşguldü? Bu büyük sırrı Birgün Gazetesi Yayın Koordinatörü Yaşar Aydın'dan okuyup aydınlanıyoruz: “Anlaşılan o ki, Erdoğan yıkımın fotoğrafını ilk saatlerde göremedi ya da Erdoğan'a gösterilmedi”. İbret vesikası laflar. Biz bu lafları bir yerlerden hatırlıyoruz. Bütün siyasetçi “reisçiler” milyonlarca kez köşe yazılarında, sokak

röportajlarında aynı cümleleri kullandılar: “Olanlardan reisin haberi yok, olsa müdahale ederdi...” İş birliği heveslerinin küçük burjuva siyaseti düşürdüğü seviyeye bakın!

Oysa açığa çıkan belgeler, buradaki zavallı mazeretleri baştan aşağı çürütüyor. Artık biliyoruz ki, devlet mekanizması daha ilk dakikada işlemeye başlıyor. 45 dakika (bir dünya rekoru olduğu söyleniyor) yıkımın çapı, etkisi rapora dönüştürülüp saraya sunuluyor. Bu yüzden Soylu, depremde bir saat sonra dünyaya “4. seviye yardım” çağrısı yapıyor. Bu işlemeyen değil, gayet hızlı işleyen bir mekanizmaya işaret ediyor. Pazarcıklı yaşlı emekçi, bu gerçeği derin sezgileriyle kavrarırken, faşist Akşener’den Sol Parti’ye gerici-faşist muhalefet ve uzlaşmacı küçük burjuva siyaseti, tekelci düzenin bugüne dek işlediği en geniş çaplı, kasıtlı, planlı kırımın üstünü örtmekte, mazeretler üretmekte birbirleriyle yarışıyorlar.

Tekrarlıyoruz: Kasıtlı, planlı bir kırım var. Şehir girişlerinde günlerce bekletilen iş makinaları, bölgeye gitmelerine izin çıkmayan on binlerce gönüllü sağlık çalışanları, geniş imkanlara sahip ordunun günlerce kışlalardan dışarı çıkarılmaması, kesilen internet erişimi, geçişleri engellenen yardım

konvoyları, ekipmansız sahaya dağıtılan ve selfie çekmekle meşgul AFAD çalışanları ve buna benzer yüzlerce akıl almaz uygulama planlı ve kasıtlı bir kırımın tartışılmaz kanıtlarıdır.

“Yok artık!” diyenlere hatırlatalım: Nazilerin toplama kamplarında sessizce yürüttükleri soykırımı teşhir etmeye çalışanların duydukları en kahredici karşılıktı “Yok artık!” nidaları. Uzun iç savaşta yüz binlerin kanını dökmeye alışkın bir faşizmden söz ediyoruz. Şimdi enkazlar altında ölüme terk edilen yüz binler, sokaklarda soğukla, susuzlukla ve salgın hastalıklarla ölümü bekleyen milyonlar var. Uzun iç savaşta sonunu hisseden “o yutkunmanın nedenlerini çok iyi bilen” faşizmin kırımında sınır tanımayacağını anlamak için daha ne gerekiyor!

Bu kasıtlı, planlı kırımın hedefi nedir? Felaketin ilk raporlarını dakikalar içinde görüp meselenin boyutunu kendi güçlerinin acizliğini kavrayan faşizm şunu düşündü: Bırakalım felaket bütün boyutlarıyla yaşansın. Çünkü böyle felaketlere uğrayan büyük kalabalıklar güç ve otoriteye sığınma eğilimi taşırlar; öyleyse biz kendi gücümüzü koruyalım, olmadı güç gösterilerine girişelim.

Bu kafanın, yalnızca bu toprakların

faşistlerine özgü olduğu sanılmasın, dünya sol-sosyalist literatürüne “şok doktrini” olarak geçen araştırma ve sonuçları, benzer uygulamaların tekeli kapitalist düzenin hüküm sürdüğü onlarca ülkede hayata geçtiğini gösteriyor. En iyi bilinen örnek 11 Eylül provokasyonudur. 2005 yılında Londra Metrosu’na yapılan karanlık saldırılardan dönemin gerici hükümetlerinin nasıl yararlanmaya çalıştıkları hatırlansın. Asya ve Güney Amerika’da depremler, volkan patlamaları, ani ekonomik çöküşler, tekellerin “şok doktrini” için uygun büyüklükte felaketlerdir.

Görüldüğü gibi, dünyanın gayet laik, gayet demokratik kurumlara sahip görünen gayet uygar ülkelerinde de geçerli bir politikadan söz ediyoruz. Burada sorunun devletin laiklikten uzaklaşmasıyla, demokratik kurumlarının altının boşaltılması ile ortaya çıkan bir “yapısal” sorun olmadığı, aksine her şeyin dönüp dolaşıp devletin “sınıfsal” karakterine dayandığı açık değil mi?

Peki bu topraklarda dinci faşizm dünyanın bütün tekeli egemenlerinin

kullanageldiği “şok doktrini” ile istediği sonucu elde edebilecek mi? En yakın cevabı, Pazarlıklı emekçi veriyor, ama yalnız değil. Felaketin ilk gününden itibaren, enkazların önünde “burada devlet, burada düzen yatıyor” diyerek kameralara öfke ve cesaretle konuşanlar, bakanları gördükleri yerde kovlayanlar, valilik basanlar ve bütün bu isyan dalgasının Antep, Maraş, Adıyaman, Malatya gibi dinci faşizmin oy deposu kentlerinde gerçekleşiyor oluşu, asıl şok geçirenin dinci faşizm olduğu gerçeğinin altını çiziyor.

Uzunca bir süredir, küçük olaylardan büyük patlamalar çıkacak diyorduk. Şimdi bu denli geniş çaplı bir kırımdan nasıl büyük sonuçlar ve patlamalar çıkacağını tahayyül etmek bile zor. Sadece şunu söyleyebiliriz, şimdi yutkunanlar, başka hiçbir şeyin önüne geçemeyeceği bu görevle, ölümlerini toprakla buluşturmakla uğraşıyorlar. Geri kalan her şeyi erteleyen bu dehşetli durum geçip gittiğinde, geride keskin acı, hiçbir tesellinin kapatamadığı yaralardan yayılan öfke, dinci faşizme ve tekellere hak ettiği cenaze merasimini hazırlayacak.

helin su

Kendi İmkanlarıyla

Devletin kentleri altüst eden, evleri mezara çeviren felaketinin hemen ardından enkaz altında kalan ve enkaz altında kalanlara yardıma koşanların insanların çoğu “kendi imkanları” ile hayat mücadelesi verdiler.

Enkaz altında kalanlar, telefonla dışarıya ulaşmaya çalışarak, tırnakları ile kazıyarak, dışarıya seslenerek “kendi imkanları” ile çıkmaya çalıştılar enkaz altından.

Sokakta, enkaz başında, enkaz altındaki bekleyenlerin yardımına dört bir yandan kendi imkanları ile halk koştu.

Kendi imkanları ile kepçe buldular, kendi imkanları ile yıkıntılardan insan kurtarmaya çalıştılar, evlerinde ocaklarında ne varsa taşıdılar deprem illerine...

Kendi imkanları ile kaybolan yakınlarını arayan, kendi imkanlarıyla ölümlerini gömenler de vardı...

Bu büyük yıkım ve acının içinde, toplumsal dayanışma kendi imkanlarını seferber ederken devletin hiçbir imkânı yoktu. Birinci, ikinci, üçüncü gün yoktu. Hatta 16. günde bile olmadığı yerler vardı. Sonrasında da can çıkarmaya değil, mal çıkarmaya vardılar. Yıkık banka şubelerinin altından

banka kasalarını kurtardılar. Yıkılan binaların imar süreçlerinin kayıtlarının tutulduğu binaları da “acilen” yıktılar. Tabii içinde o kayıtlarla birlikte... Borsada çimento hisseleri tavan yaptı, vinç şirketi hisseleri tavan yaptı, Kızılay çadır sattı, giysi sattı, bazı belli şirketler iştahla ellerini ovuşturdular.

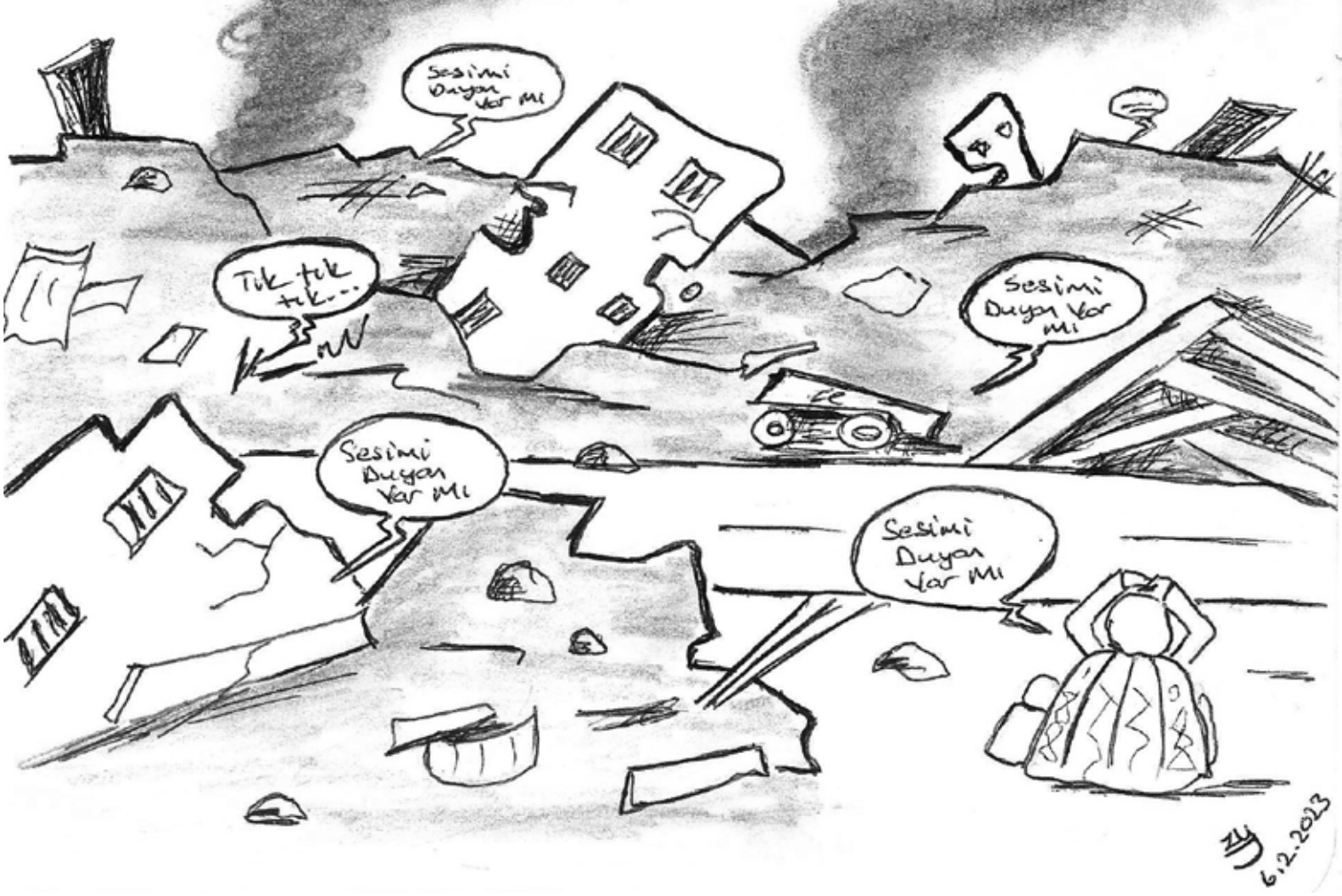
Evleri başlarına yıkılanlar, canlarını kurtaramamış ki malını kurtarabilsin... Kendi evinin hurdası bile şirketlere kar olarak akarken, otursun “şanslı” olanlar kışın ortasında devlet çadırında.

Biz bu günlerde kendi imkanlarımızın çapını ve gücünü gördük. Bir kez daha insanlıkla, dayanışmayla, cana can olan umutla silkelendik... Halklarımızın en diri, en devrimci yanını gördük...

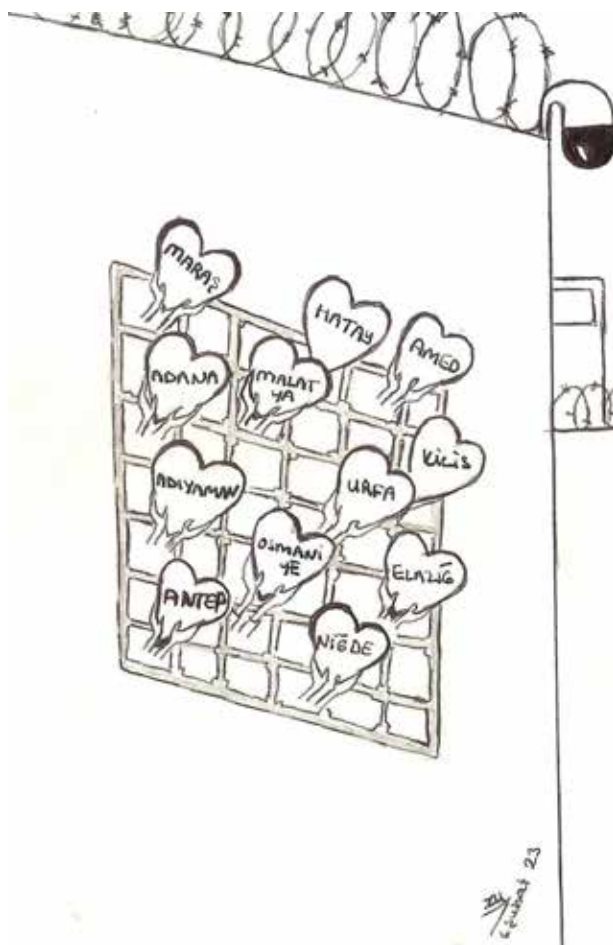
Gördük ki, devlet her yerde imkansızlıktı. Ya da en becerikli yanı toplumla mücadele idi. Kendi imkanları ile harikalar yaratan halklarımızın tek eksiği devletin imkanlarıydı... Devlet imkanlarına sahip bu halkla hiçbir felaket boy ölçüşemezdi.

Gördük ki, halkın devlet haline gelmesi gerekir, halkın yönetmesi gerekir... Halkın yönetimi altında bu topraklardan ölüm değil, hayat fışkırır...

6.12.2013

6.12.2013

Şimdi bu enkazda

Savaşmadım hayatım için
 Ama kaçmadım da savaştan
 Şimdi bir enkazda
 Uzaniyorum boylu boyunca
 Diri iken önemsiz idim
 Bilmezdi kimse varlığımı yokluğumu
 Şimdi bu enkazda
 Sessizliğin en koyu çukurunda
 Sahipsiz bir ölüyüm
 Dizi dizi tahta parçalarına çiziktirilmiş
 Birkaç rakam
 Gübre çuvallarına sarılmış
 Kefensiz bir ölüyüm
 Merak ediyorum şimdi
 Acaba kaçmasaydım savaştan
 Birimiz için değil de hepimiz için
 Dövüşseydim sınıfımın safında
 Yaşadığım gibi
 Ezilerek mi ölürdüm
 Şimdi bu enkazda?

fotoğraf: adil okay

yusuf soysal

Bir Tır Çadır İstedik İki Tır Kefen Gönderdiler

Şüphesiz, tanık olanlar için ifade edilecek birçok an, olay ve duyguyu yaşadığı depremin meydana geldiği şehirler. 6 Şubat öncesi ve ondan sonrası olarak düşüncelerimiz değişti, hayatımız bir daha eskisi gibi olmayacak şekilde farklılaştı.

Acının en kuvvetli yanını kaybettiğimiz yakınlarımız ve insanlar adına yaşasak da; kaybedilen, enkaz altında kalan bununla sınırlı değil asla. Çocukluğun, gençliğin kıscası hayatının geçtiği evler, sokak ve cadde-lerdi aynı zamanda. Üzüntü ve mutlulukları ile anılara sahiplik yapmış mahalleler ve geçmişti, insanların gözlerinin daldığı boşlukta gördüğü.

Depremden etkilenmeyen şehirlerde yaşayan insanlar gibi, Yozgat'ta sabah uyandı-ğında haberler ile öğrendim ben de depremi. 11 ilden bahsedilirken, Maraş ve Adıya-man'da yıkımın fazla olduğunu öğreniyor-duk. Fakat yıkımın belki de en fazla olduğu il olan Antakya hakkında herhangi bir haber yoktu, sanki öyle bir il yokmuş gibi davranı-yordu devlet. Çekmeyen şebekelere rağmen kendi olanakları ile internet ortamından, enkaz altında kurtarılmayı bekleyen veya henüz kendi çabası ile kurtulmuş insanların paylaşımları duyurdu ülkeye Antakya'daki katliamın boyutunu. Meydana gelen şeyin

kendisi doğal afet olmakla birlikte; deprem öncesi ve sonrasıyla uygulanan bilinçli po-litikalarla, yaşatılan gerçek su götürmez bir şekilde katliamdı.

Haberlerde dahi yer almayan, arama kurtarma ekiplerinin vb. gönderilmediği An-takya'ya acil olarak gidenler, dayanışma çağ-rısında bulunanlar devrimciler ve gönüllüler oldu. Antakya'nın özel olarak tecrit edilmesi, aynı zamanda ailelerimizin ve yoldaşlarımızın enkaz altında olmaları sebebiyle ekipler halinde bulunduğumuz şehirlerden yola ko-yulduk. İlk gün itibariyle Antakya'ya ulaşan arkadaşlarım çalışmalara ağırlıklı olarak arama kurtarma ekibi oluşturarak başladılar ve ancak 3. gün ben de dahil olabildim.

3. gün oraya ulaşmış olmam hiç de devletin servis ettiği haberlerde anlatıldığı gibi yolların bozuk, yarık olmasından değil, kendi imkanım doğrultusunda gerçekleşti. Bu süreçte sadece yolların elverişsiz olduğu ileri sürülmüyor, aynı zamanda gönüllü olmak isteyenler reddediliyor, bölgeye gitmek isteyenlerin önüne OHAL, şehir dışına çıkma yasağı gibi engeller çıkarılıyordu.

Yani acil olarak kara, hava ve denizden, arama kurtarma ekipleri, askeri, iş makineleri ile Antakya'ya gitmeyen devlet, halkın gitme-sini de engellemeye çalışıyordu.

Bunun akla ilk gelen sebebi, yıkımın büyüklüğünün mümkün olduğunca gizlenmeye çalışılmasıdır. Devletin bu şekilde davranması net olarak bir suç itirafıdır. Yıllarca kâr hırsı ile, malzemedan çalarak, depreme dayanıksız yapılar inşa edilmesi; imar afları, denetim yapmamak gibi suçlarını örtmek çabasıdır. Öyle ki bunu ne denli başarır, sırf Antakya'da en az yüz bin ölümün varken toplam ölü sayısını elli binlerde veren devlete kolaylık sağlayacaktır.

Yola çıktıktan sonra otobüste karşılaştığım durum ve ruh şimdiye kadarki yolculuklardan çok farklıydı. Herkes yıkımın büyüklüğü karşısında henüz şok halinde, üzüntü ve öfkeyi hissederek; yakınlarına, enkaz altında kalan insanlara ulaşabilmek isterken gözümüzde gittiğimiz yere dair bir şeyler canlanmı-

yordu. Kimseyle haberleşmeden, "tek tabanca" yola çıkmış, evine sığamamış insanlarla doluydu otobüs ve terminaller.

Antakya otogarına vardığımda aynı otobüsten inen, "tek tabanca" bir arkadaşımla birlikte tuttum bizimkilerin çalışmaları yürüttüğü çadırın yolunu. Çadıra varana dek yürüyüş boyunca gördüğümüz; yıkılmış veya yıkılmak üzere olan, terk edilmiş evler; halkın acil ve temel yaşam ihtiyaçlarını karşılamak için kamulaştırılmış dükkanlar; otogarda veya küçük park bahçelerde yaktıkları ateşin etrafına çevrelenmiş insanlardı. Daha sonra çok defa bu benzetmeyi yapmış olmakla birlikte; devletin olmayışı, devre dışı kalmış bir sistem, ölümler, enkazlar, çaresizlik ve yokluklar ile bir savaş halini andırıyordu kent. Devletin olmayışı dediysek bu hiç olmamasını değil, yapması gereken hiçbir şeyi yapmamış olmasını ifade ediyor.

Çadırımızın bulunduğu alanda enkazdan kurtulmuş insanların çadırları da bulunmaktaydı. Birkaç tane gönüllü veya belediye tırı aşevi olarak yemek dağıtıyordu. Bunun gibi aşevleri veya yardım standları belli başlı yerlerde ilk hafta düzenli olarak bulunsalar da en az bu kadar hatta daha fazla

gerekli olan arama kurtarma ekipleri yoktu. Sokaklarda kendi arama kurtarma ekibimizle dolaşırken binaların önünde yakınlarının kurtarılmasını bekleyen insanlar, veya o binada yaşayanları tarif edecek tek bir insanın bile bulunmadığı enkazlarla karşılaştık. İnsanlar öfkeliydiler, çünkü hızlı müdahale edilse kurtarılabilirler, birkaç gün boyunca enkaz altında seslerini duydukları yakınlarını çıkaramamışlardı. Kurtulabilen insanlar el yordamıyla, kazma kürek gibi basit düzeyde aletlerle kurtarılmıştı. Ekipler gelmiş olsa, elektrik, iş makineleri vb. sağlanmış olsa çok daha fazla insanımız kurtarılabilirdi.

AFAD ancak 6. gün gelmişti fakat ses alma zahmetinde bulunmadıkları binalara, "ses yoksa bakmıyoruz" diyerek sırt çeviriyorlardı. Şunu açıklamak gerekir ki belli bir süre sonra enkaz altında yaralı, aç,

susuz, güçten düşmüş, baygın halde bulunan bir insandan bağırarak ses vermesini beklemek art niyettir. Bu sebeplerle, insanların olduğundan emin olunan binalarda ancak çalışma yaparak, enkazı kaldırarak, dinleme cihazı ile ses almak veya insanlara ulaşmak mümkün olur. Bunun örneğini, yakınına kurtarmak için kendisi para ile kepçe tutmuş bir depremzedenin binasındaki

çalışma sırasında deneyimledik. 5-6 saatlik bir çalışma sonucunda 2 ölüye ulaştığımız bu enkazda, ertesi gün gittiğimizde kaldırılan molozlar sayesinde daha aşağıda olan bir kadının hayatta olduğunu duyabildik ve desteğe gelen maden işçilerinin de yardımıyla çıkarılmasına tanık olduk.

Kurtarma çalışmalarındaki ihmaller bununla sınırlı değil. Yabancı ülkelerden gelen ekiplere yetki verilmediği için kurtarma yapamıyorlar, yalnızca tespit etmeye çalışıyorlardı. Bu ekiplerden kimi komünist olduğu için sınır dışı edildi, kimileri ise bu suça alet olmayacağız diyerek kendileri gittiler.

Enkaz çevrelerinde, geceleri çadır alanında ateş başında insanların paylaştığı duygu ve düşünceler ortaktı. Gelmemişlerdi, terk edilmiş, öldürülmüş, tecrit edilmiştik. Fiziken hayatta kalanları olsa da bir halk

Herkes yıkımın büyüklüğü karşısında henüz şok halinde, üzüntü ve öfkeyi hissederek; yakınlarına, enkaz altında kalan insanlara ulaşabilmek isterken gözümüzde gittiğimiz yere dair bir şeyler canlanmıyordu. Kimseyle haberleşmeden, "tek tabanca" yola çıkmış, evine sığamamış insanlarla doluydu otobüs ve terminaller.

enkaz altında bırakılmıştı. Doğru kelimeyi seçmek kolay olmamakla birlikte şok halindeydi herkes. Günlerce; enkaz altındaki ölülerini bekleyen insanlar, sokakta üzerinde battaniyeler ile defnedilmek için yakınlarını bekleyen ölüler... Bir süre geçtikten sonra insanlar ölülerinin en azından mezarı olsun istediği için ekiplere "ses geliyor" demekteler.

İnsanların yaşadığı çadır alanlarında hijyen sağlanmıyordu. Birkaç nokta dışında seyyar tuvalet gelmemiş, gelenler ise anında tıkanıyor kullanım dışı kalıyordu. Duş imkanı yoktu, bizler de ıslak mendiller ile vücudumuzu silerek temizleniyorduk. İlk günlerde gelen aşevleri vs. ise ilk haftanın bitimiyle azalarak neredeyse kalmamıştı. Ki bu aşevleri veya çeşitli yardımlar Antakya'ya zaten 3. gün itibarıyla gelmişlerdi. Yardımlar merkezli noktalarda bulunurken uzak mahalleler veya köylere ulaşmıyor, zaten halihazırda yardım bulunan yerde bir başka yemek veya kıyafet standı açılmış oluyordu. Hem yardımlarda hem de arama kurtarma çalışmalarında "reklam" yapmak için gelen belediye veya kurumlar görüyorduk.

Saatlerce madencilerin çalıştığı enkazda, insan çıkarılacağı an kameralarla anında enkazın tepesinde bitiveren resmi ekipler zaman zaman bu yarışta birbirlerini yumrukladı. Arama kurtarma çalışmasında veya organize, ihtiyaca karşılık gelecek şekilde yardım sağlamak konusunda böyle bir çabaları olmadı. Çadır alanları yer yer yardımlardan, belediyelerden sağlanmış olsa da halkın büyük bir kısmı kendi yaptıkları derme çatma çadırlarda kaldılar.

Bölgeye gönderilen yardımlara AFAD tarafından el konulmaktaydı. Aynı zamanda yağmacılık üzerinden bir kampanya yürütülüyordu. Öyle ki insanlar kendi özel eşyalarını veya kıyafet, battaniye gibi yaşamsal ihtiyaçlarını kurtarmak için kendi evlerine girmeye çekiniyordu. Terkedilen, temel ihtiyaçlarına ulaşamayan insanların gıda, barınma ve sağlık ürünlerini sağlamak için kullanım dışı kalmış dükkanlara yönelmesi gayet doğaldır. Burada bir suç varsa bu suç tüm bu imkanları sağlamayan devletindir. "Suriyeli yağmacılar" provokasyonu ile Antakya halkı hedef gösteriliyordu, çünkü zaten orada yaşayan insanlar anadili Arapça olan, Arap Alevilerdi.

Arama
kurtarma
çalışmalarında vücut
bütünlüğü bozulmuş insanlar
gördüğümüzde hissedemediğim
acıyı; Samandağ'da insanlarla
sohbet ederken, molozlara
karşı eylemlerde kol kola kavga
ederken, aşevinde sıra bekleyen
küçük çocukların sırasını kapma
telaşında kalan yaşlıları
gördüğümde hissettim ve
bunun sorumluluğunu
duydum.

Antakya tanıklığının ilk evresi, kağıda dökülmeyen birçok duygu ve “an” ile birlikte burada son buluyor. Bu hayati süreci özetlemek mümkünse eğer:

“Bir Tır Çadır İstedik İki Tır Kefen Gönderdiler”

Arama kurtarma faaliyetlerinin son bulması ve cenazelerimizin çıkarılmaya dahi çalışılmadan yıkım çalışmalarına girildiği bir süreç başladı. Bizler bu sırada Samandağ'daki çalışmalarımıza koyulduk. Ulaşabildiğimiz ihtiyaç sahibi insanlara gıda ve hijyen ulaştırmaya çabalyorduk. Çalışmalarımızın ağırlık noktasını ise mahallelerde yapılan bilgilendirme toplantıları oluşturdu. Bu çalışmalar sırasında hâlâ çadır edinememiş insanlarla tanıştık. Bölgede genel bir su sıkıntısı vardı. Bazı ilçelere hiçbir yardım ulaşmamıştı.

Birçok eve hiçbir ekip gelmeden tespit raporları ağır hasarlı verilmişti. İlk raporu hafif hasarlı verilen evler, verilen ikinci raporlarla ağır hasarlıya dönüştürüldü. Hasar tespitlerinde herhangi bir bilimsel gözlem yapılmadan raporlar oluşturuldu. “Tek bir tokmak dahi vurulmadan”.

Toplantılarda üzerinde durulan konular, aslında insanların kendilerinin de farkında olduğu yaşananlar ve öngörülen gelecek süreci. Deprem olduktan sonra devlet, yapılması gereken hiçbir şeyi yapma-

muş; aksine OHAL ve kararname ilan ederek kamulaştırmanın yasal olarak önünü açmış, önüne gelen yapıya ağır hasar vermiş, geçici istimlak listeleri yayınlamış, yaşam alanlarına asbest yüklü molozlar dökmüş, kamulaştırılacak yerleri belirlemeye başlamıştı. Deprem olduğu ilk anlarda bölgeye gitmeyen, çadır vermeyen, hijyen sağlamayan devletin şehri istediği gibi dizayn etmek istediği, yapmadıkları ve yaptıkları ile son derece açık. Öldürerek, ölmeyenleri ise yıldırarak şehrin terk edilmesi, depremden önceki yaşama geri dönmemesini istiyorlar. Bunun başlıca nedenleri, ilk olarak ekonomik amaçlarını gerçekleştirebilecekleri kâr ve rant alanı elde etmiş olmaları. Bir başka sebep ise yüzyıllardır Antakya'da, Samandağ'da ve diğerlerinde yaşayan Arap Alevi halkın bir arada, kültürlerini koruyarak, farklı kimliklerin hoşgörüsünde yaşaması, toplumsal muhalefetin güçlü olduğu bir bölge olması gibi özelliklerden rahatsız olunması.

Tüm bunların o ya da bu şekliyle farkında olan halk, toplantılarda ve birebir sohbetlerde ne olursa olsun toprağını terk etmeyeceğini, TOKİ'lerde yaşamak istemediğini, kendi yaşamlarını korumak istediklerini ifade ediyordu. Korunmak istenen yalnızca bir ev bir toprak parçası değil; tüten bahhurlar, hrisiler, bayramlardı. Bizim çadırımıza misafir

olan, çadırlarında Antakya kahvesi içtiğimiz insanlarla tarihi bir dönemde, yok edilmek istenen bir yaşamı korumanın, onun mücadelesini örgütlemenin sorumluluğunu hissettim çalışma sırasında. Arama kurtarma çalışmalarında vücut bütünlüğü bozulmuş insanlar gördüğümüzde hissedemediğim acıyı; Samandağ'da insanlarla sohbet ederken, molozlara karşı eylemlerde kol kola kavga ederken, aşevinde sıra bekleyen küçük çocukların sırasını kapma telaşında kalan yaşlıları gördüğümde hissettim ve bunun sorumluluğunu duydum.

Yaşanan süreç tüm imkansızlıklara karşı halkın kendi çabası ve mücadelesiyle kendi ihtiyaçlarını karşıladığı, kendi kendini yönetebildiğinin örneği oldu.

6 Şubat itibarıyla gördüğüm, tanık olduğum ne varsa, tek amacı daha fazla kâr olan sistem ve onun devletinin ne kadar acımasız olabileceğini tekrar tekrar kanıtladı. Buna karşılık örülen dayanışma ve mücadele kendi gücümüze güvendiğimizde neler başarabileceğimizi gösterdi ve umudumuzu büyüttü.

Ve bu süreç devam etmekte. Hala insanlar çadırlarda kalıyorlar, yavaş işlenen ve "belirsizliğini koruyan gelecek" ile bıktırılmaya çalışılıyor. Yaklaşan yaz günlerinin sıcak havalarda insanları çadırlarda kalamayacakları günler bekliyor. Eğitimden koparılmış çocuklar okula, geçinmek zorunda olan insanlar işlerine dönebilmeyi bekliyor. Fakat yaşanan zorluklar ne olursa olsun, bu tanıklıkta insanlar adına emin olunacak şey duvarlarda yazıyor, sloganlarla haykırılıyor:

"Ma Rihna Nihna Hon"

En başından bugüne dek Antakya ve Samandağ ile "kader birliği" kurmuş hissediyorum. Caddeleri ve sokakları, acı kahveleri, dinlenen Feyruz şarkıları, insanları ile orada olamadığım her anın özlemini duyuyorum.

Tanıma fırsatı bulduğumuz tüm dostlar, sevgili Antakya ve Samandağ halkı;

Orada bulunan yüzlerimiz zaman zaman değişse de, her anlamda "Geri Döneceğiz!"

Depremde kaybettiğimiz Onur yoldaşımızın, Hasip babamızın ve yitirilen insanlarımızın hesabını soracağız!

Bu enkazı devrim kaldırır!

cumhur özen

Ayla

Doğum günü kutlamalarını pek sevmem. Genelde kutlamam da. Ama bende sizin gibi bir gün doğmuşum. 6 şubat'ta. Kutlamayı sevmesemde Şubat'ın 6'sını ayırmışımıdır bi tarafa. Malum doğduğum gün. Birde Jameika'dan Bob yoldaşla aynı gün doğmuşuz siz olsanız sevmez misiniz? Bazen düşününce de şu renkli kavmin içine doğduğum gün, nasıl sevmem deyip kıs kıs gülmüşümdür.

Alemci bir kavimiz biz. Akşam üstü başlar gün. Masalar kurulur. Tefler çalınır şarkılar söylenir sabahlanır, sarılınca, kalp kalbe değince biter ancak gün.

Geçen sene bir şiir yazmaya başladım, kavmim için dedim bu. Bir gün bittiğinde ise yayınlamayı hiç düşünmedim, ilk defa belki bir kitabın içinde görünsün istedim. Nedendir bu sene ocak ayına girince bir paylaşma isteği belirdi içimde. Ama acele etmedim. Muvakkat bir hevestir, sonraya kalmalı bu şiir dedim. Şubata doğru dayanamadım. "Yayınlamak istersen diye bi bakar mısın?" deyip Dolunay'a gönderdim. Bakacağım dedi. 6 şubatta mesaj geldi. Gece yarısı şiir yayınlanmıştı. Kavmim için yazdığım şiiri sabah paylaşmak üzere uyudum. Hayatta kalan arkadaşlarım şahittir, az uyurum. 4 saat. 5 saat. Bazen daha az. Bu sebeple uykum bölünsün istemem, telefonu sessize alırım. Nedendir o gece almamışım. 5 gibi telefon çaldı. "Beyyi arıyor..." İrkildim. Babam saat 7 haberlerinde yastığa beş kala bir adam. Bu saatte ne ister. Titredim. Alo de-

dikten sonrasını hatırlamıyorum... Günlerce, haftalarca çalıştık. Felaket yetmiyormuş gibi organize tecritin, örgütlü beceriksizliğin işini üstlenenmek zorundaydık. Binlerce kişilik gruplarda zaman makinesinde bir yolculuğa çıktık. Hiçbir ölüme birkaç dakikadan fazla üzülemedik. Su içmeyi unuttuk. Kuruduk. Gözümüzü açtığımızda şehrimiz yoktu. Ölülerimiz yoktu. Durulmayınca insan ne yaşadığını anlayamıyor. Hissizleşmiştik. Kıyametin içinde tutunmamız da gerekiyordu. Bazen birbirinize sarıldık. Güldük. Şakalaştık. Araşıp en saf hallerine bizimkilerin gülüştük. Bazen de üzgün, ağlayan emojiler attık, ağlaştık. Ama ortalık durulup ay parlayınca gökte birinin bizi ağır ağır öldürdüğünü gördüm.

Çok düşündüm. Sorumsuzluk desen değil. ihmal desen değil. Yokluk desen hiç değil. Cinayetti.

Çok insan, çok dost kurtulabilirdi ama hepsini kaybettik. Bir anda resmi olmayan rakamlara göre yüz binlerce insan eksik kaldık.

Tam durulacağız dedik! Boş dururlar mı, kamulaştırma, rant, iskân dünya kadar bela ile dövüşmek zorunda kaldık. Hâlâ da zorundayız. Yolu yok dövüşeceğiz.. Yine de şimdilik neyse, dağılmayayım. Doğduğum gün diyordum. Sorduklarında kimse kutlama yapmasın diye uzak tarihler verip durduğum doğduğum gün. Heba olmuş kavmimin yakınlarıyla birlikte kırıldığı gün. Bir de kavmim için, doğduğum gün paylaşılan şiir diyordum: "ayla"

ayla

I

elleri toprağa değen ravîlerdi
geceyi masalla toplayan
ah ile soluklanır
yâd ile başlarlardı tümceye
yıkık bir masalın ortasında

kaf'la girerlerdi şark köylerine...
erik çağı bir zamandı
kâküllerinden bir kaçamakla zuhur ederlerdi işret gecelerime
hangi alâmetin peşine düşsem
bir fisilti gibi dönenirdi boynumda şam rakkaseleri

rüzgâr kum zerrelerini taşırdı çalparelerin huz'runa
kartalın adaletine çökmüş bir hükümetten kaçtık hep

adettendi...
yedi gece bekledim

II

geçtim
iki ardıc arası bir ay tarlasından
sarhoş rençberler gösterdi takaların tayfalarını da
vardım casius sunaklarına
kırılısın içindi hebâ, zeyd'de bıraktığımız kül
kartaca'da kan
altarlara buhur
bir divane elinde kavmim
temmuz sedefleriyle her bahar kıyıya vurur

çakşırılı hamallar tutardı şehrin çarşısını safran kokulu
o zaman halktı bir halk ve gülmek
kilo taşlarıyla tartarlardı günahlarını kadınların
ofzehra gibiydik biz terkedilmiş, çaresiz

yürüdük
bir nice toprak bıraktıkta ardımızda
doğurduk soyumuzun son temsilcisini bir mahzen kapısında

geceydi çöldü ardımız
dursun için esti şark rüzgarları kanımız

adar'ın ilk dolunayına kan yeminleri içti kız kardeşlerim

adettendi...
kırk gece bekledim

III

*vurduk böylece başağın ilk nidasını
bir âsa'nın soluk alışına
kendini dalgalara atmış bir sarhoşluğun
yorgunluğu kaldı*

*büyüyen gölgesiyle
tanrı olup yeşerdi âsa
gölgenin içinde kayboldu ant
bağdat mıydı şam mıydı yoksa...*

*boy verdik sonunda
toprak kırıklarında yunup yüzümüzü
unuttuk kışı, kiranı...
kör yılanlara sürüp yaralarımızı
kariştik bir başka yangının telaşına
arada dönüp dönüp soğuk bir mühre
aheste açsak gözlerimizi
bir bıçak gibi hatırlatır kendini kinim*

*başlangıcı meçhul bir yüzyıl kaldı geride
hebâ edilmiş bir gençlik
riyad ebha ve medine'de*

*elleri toprağa değen ravîlerdi onlar
çıktılar yollara
bir haziran gecesi*

*bileklerinde eprimiş çaput
sırtlarında ölüm izim*

*bakıp bakıp ay'a
bin gece beklediğim*

*kanarsan diye
kahire'de bir gül bıraktım*

(6 Şubat 2023'te @barbarlaribeklerkenfanzin' de yayınlandı.)

Portakal Kabukları

Ç. Yakup

*İsa doğmamıştı henüz
Meryem'in karnındaydı.
Musa ise sandıkta
Nil kıyılarında...*

*Bir elimizde su
Öbüründe ateş...
Milada yürümüştük
Zamandan süzülerek*

*Yakmıştı ateş bizi
Geçmişti o katarlar..
Miladi aşıp varmış
Akmıştı sana Asi..*

*Kıvrılıp ovalardan
Senin serin koynundan.
Varmışsınız bugüne
Bu çilgin yüzyıla...*

*Geldiğimiz gökyüzü
Yitirmiş maviliğin
Dağılmış pazarlar,
İntihardaydı aşklar...*

*Zaman ki buhranların
Salgınların çağıydı,
Zaman ki açlığın...
Depremlerin çağıydı*

*Perşembenin yerinde,
Sevda pazarlarıydı...
Şubatlar ayazında,
Bir arkaik yaraydı...*

*Dumana bulanık
Moloz yığınlarının...
Gecenin oyuğunda,
Dördü on yedilerin...*

Umut harabelerde,
Enkaza gömülüydü
Nuh'un tufan çığlığı,
Karanlığa örtülü...

"Yarın görüşürüz"ler
"Yarına gideriz"ler,
Fay kırıklarında
Sahipsiz mezarlıklarda...

Kaburgamdan içeri,
Ekşimsi bir sızı...
Acıdan bir katran,
Yürüyor usul usul...

Kokladığımız buğu,
Portakalın değildi
Ölü bedenlerinden.
Enkaz yığımlarından,

Bir elim belimde hep,
Morgları taşıyorum
Şakağında sancılar,
Ölümler seçiyorum..

Kanlı bir kefen idi
Soğuktan sarındığım..
Sevaba kabul olsun
Bu yaşlı sövgüm.

Yaşama telaşlarım
Kavuşma ümitlerim
Kırık dallarımdan
Dökülür yapraklarım..

Uzaklardan görünen
Bir cenaze katarı
Yarama bandığım
Portakal kabukları

Bir elimde şimdi
Islak sargı bezleri
Öbüründe ise
İlkbahar nergisleri..

Çizim: selçuk demirel

26.02.2023

SELÇUK

röportaj

“Biz Gönüllü Geldik”

“Ölünce bir insan eksilir-im ben, çünkü insanoğlunun bir parçasıyım.” diyordu bir yazar. Her birimiz kaç insan eksildik, bilmiyoruz. Acılarımızı sayılara sığdıramadık. Acılarımızı sayılara sığdıramazdık. Böyle acılara sadece tanıklık etmek bile cesaret ister. Bir kere göz göze geldiniz mi, arkanızı dönüp gitmekle eksilmekten kurtulamazsınız artık. Yeryüzünün de bir parçasısınız; bir toprak parçası kanyorsa, siz de yaralısınız. Yaranızı yok saymak kanamayı durdurmaz. Gökyüzünün de bir parçasısınız; bir yerinden zehirli bir rüzgâra boğulduysa, sizin gök kuşağınız da bir renk eksilir. Uzaklara kaçarak onu koruyamazsınız. Eksilmemek için sorumluluk almak zorundasınız.

İnsan kalmak, yeryüzü kalmak, gökyüzü kalmak için gönüllülüğü, bir hayırseverlik değil büyük bir sorumluluk bilinciyle üstlenen ve nerede bir yer kanyorsa onu sarmak için orada olmaya çalışan gönüllülerin deprem bölgelerine dair izlenimlerini sizlerle paylaşıyoruz.

Sesimizin Ulaştığı Tüm Gençleri Dayanışmaya Davet Ediyoruz

devrimci öğrenciler

Burada yüz binlerce insanımız öldü. Dostlarımızı, yakınlarımızı Onur yoldaşımızı burada kaybettik. Bir yoldaşımızın babasını kaybettik, Hasip babamızı...

Burada gördük ki, devlet buradaki insanları yalnız bıraktı. Buradaki halka yardım için hiçbir şey yapmadı. Yine halkın yardımına devrimciler, komünistler koştu.

Buradaki deprem devlet tarafından katliama çevrildi. Buradaki insanlar ölüme mahkûm edildi. Burada depremin ilk gününden bu yana, hala daha devletin doğru düzgün bir yardım çalışması yok.

Depremin ilk gününde zaten halk ve şehir dışından gelen devrimciler, gönüllüler kendi imkanları ile burada arama kurtarma çalışmaları yapmaya uğraştı.

İhtiyaç malzemelerini ve erzak teminini halk kendi imkanlarıyla sağlamaya çalıştı.

Burada deprem yalnızca insanları öldürmedi. İnsanları zor durumda bıraktı. İhtiyaç duyulan birçok malzeme, erzak sorunu ilaç sıkıntısı ve daha birçok şeyin sıkıntısı da vardı. Halk burada kendi imkanlarıyla bunu sağlamaya çalıştığı için, burada devlet tarafından hırsızlıkla suçlandı, yağmacılıkla suçlandı.

Ayrıca buraya hala herhangi bir erzak yardımı gelmedi devlet tarafından. Devrimcilerin, komünistlerin yolladığı yardım tırlarına devlet tarafından el konulduğunu biliyoruz. Ve bu tırların akıbetini bilmiyoruz.

Şu an buradaki gönüllerin ve devrimcilerin Deprem Kriz Yardım Koordinasyonu var. Şu an devlet halkın, gönüllülerin oluşturduğu yardım koordinasyonlarına kayyum

atıyor, ayrıca yağmacılık algısı yaratılarak, buradaki halkı provoke etmeye çalışıyor. Devlet depremin ilk gününden bu yana emekçi halklara yardım için çaba harcamadığı gibi, bir de burada bir yağmacılık algısı yaratarak provoke etmeye çalışıyor.

Tamam burada bir yağma var, evet. Ama Hatay'da bu yağmayı depremzedeler, buranın emekçi halkları da yapmıyor. Burada bir yağma varsa, bu yağmayı yapan devlet ve onun çıkarlarını savunduğu kapitalistlerin ta kendisidir. Çünkü devlet burada ilk günden beri buradaki emekçi halklara hiçbir yardımda bulunmadı. Devlet depremezdelere yardımlar ve ihtiyaçları için değil, yine kendi sınıfının çıkarları için burada bulunuyor.

Burada Suriyeliler üzerinden başlatılan yağmacılık kampanyaları, aslında buradaki emekçi halklara bir saldırıdır.

Evet burada bir yağma var, ama bu yağmayı yapan devlettir. Devletin savunduğu kapitalistlerdir. Bu binaları yapan müteahhitlerdir. Cebinden daha az maliyet masrafı çıksın diye, çubuktan evler yapan müteahhitlerdir. Burada bu kadar yağmacı varken, burada çocuğuna bez alan, kendine, ailesine erzak alan emekçi halkları mı yağmacılıkla suçluyorlar?

Burada bir yağmacı varsa bu kapitalistlerdir, kapitalist sistemin kendisidir. Devrimci Öğrenci Birliği olarak sesimizin ulaştığı tüm öğrencileri, gençleri deprem bölgesindeki halklarımızla dayanışmaya davet ediyoruz.

Hiçbir Şey Affedilmeyecek

Uyumadan öncesiyle başlayalım.

Çocuklarımın okul çantalarına beslenme çantalarını koydum ve uyuduk. Depremi ilk hissedenden bendim, eşimi uyandırdım ve küçük oğlumun yanına gittim. Onu sarmaya çalışıyordum. O sıra ev çökmüş, bizim haberimiz yoktu. Onun yanındayken öbür çocuklarım geldi. Eşimin yanımda olmadığını fark edip eşime seslendim, eşim cevap veremedi çünkü yatak odasında mahsur kalmıştı. Çocuklarla bulunduğumuz odada soba vardı, bir kısmı benim bir kısmı kızımın üzerine devrildi.

Deprem bitene kadar hepimiz evdeydik dışarı çıkamadık, depremin tamamını evin içinde yaşamıştık. Çocuklarımın çığlığı hiçbir zaman kulaklarımdan çıkmayacak, küçük kızım o sıra çok korktu, büyük oğlum ise bizden helallik istiyordu, dolaba sıkışmıştı. Eşim en sonda geldi yanıma. Zaten deprem bittikten sonra dışarıya çıkmaya çalıştık. Portmanto devrilmmişti bir şekilde kaldırıp merdivene koştuk. Büyük oğlum bekleyelim dedi. Karanlık, elektrik yok, merdiven devrilmemiş, oğlum sayesinde fark ettik. Enkazdan dışarı çıkmaya çalıştık; sürünerek, emekleyerek ve koşarak... Ayaklarımız parçalandı, merdivenin yıkım seslerinin şokuyla kendimize gelmeye çalıştık, çocuklar çığlık atıyordu.

Çok şey hissettik ama iyi ki görmedik bazı anları, bunu dışarıya çıkınca anladım. Keşke bir an dışarıyı görmeseydim dedim. Komşularımızın çoğu molozun altında, anne babalarını arıyor, ağlıyordu... Çok kötüydü, hiç unutamıyorum. O an ezilen arabamızı gördüm ama üzülemedim, eşimin iş yerine ait olan arabasına sıkıştık. Kim var kim yok yanımda bilmiyorum, ailem ve birileri, sanırım komşulardı, o an ne kadar duyarsız olduğumuz geldi aklıma. Elâzığ depreminde yapmadıklarım... Mesela şu an bizim yaşadıklarımız acaba onlarda nasıldı, muhtemelen aynıydı ama biz bencil doyum-suz ve kötüydük, hepsi vardı bizde.

Çocukların hayalleri ve geleceğimiz ne olacak diye düşünmeye başladım. Bir kalem, bir deftere sığmazmış bu acı onu anladım. Ben de hastaydım aslında, kanser hastasıyım, zerre umurumda değil hastalığım, tek derdim çocuklarım.

Annem on çocuk doğurmuş, on kardeşiz ama sadece iki çocuğu ona bakıyor. Annemin çok şeyi vardı ama şimdi ekmeğe muhtaç. Annem depremde yere düşmüş, yengem onu istemediği için onu içerde bırakmış. Abim fark etmese belki o da ölecekti. Otuz sekiz torunu olan anneme kimse bakmadı o günden sonra ve annem yengeme tek kelime söylemedi. Çocuklara kızsak üstüne alınıyor, duygusal davranıyor elinde olmadan. Annem yirmi iki yıldır dul, sadece bir çadırı olsun istedi.

Zor bir dönem, gerçek çaresizlik nedir

gördüm. Tanımadığımız insanlar kıyafetlerini, ayakkabılarını, çoraplarını, terliklerini verdiler. Yirmi gün yıkanmamak nedir, hayal edebiliyor musunuz? Oğlum on sekiz yaşında, şu an gurbet ellerde, küçücük bedeniyle on yedi saat çalışıyor. Beni aradı, anne belim ağrıyor dedi. Dayanamadım ağladım, çık gel oğlum dedim, 'yok anne gelemem, sen hastasın, babam seni Adana'ya götürecektir' dedi. Beş gün hiç yemek yemedim, çocuklara hazırladığım beslenme çantalarını çıkardık yarı yıkılmış evimizden, çocuklarım iki gün o beslenmeyle idare ettiler.

Ben acınmak için anlatmadım size bunları, ben sadece yaşadıklarımı anlatıyorum. Büyük oğlum küflenmiş ekme yedi, onu hiç ama hiç unutamayacağım. Biz sahipsiz kaldık ve beş gün cesetlerle uyuduk yardım edin haykırılarıyla. Kardeşimin biri enkazda kaldı, onu ararlarken sesi geldi enkazdan, 'abi üstüme basıyorsun ağırlık hissediyorum' diye bağırdı. En aşağıya diye kaç kez bağırdı, aşağıda yardım isteyen beş kişi öldü. Antakya'ya gitmek de imkansızdı, paramız var ama para geçmiyor, yollar kapalıydı.

Aslında anlatacak çok şey var ama anlatamıyorum, cümle kuramıyorum. Bir ara bir köşede oturmuş donmak üzere olan yeğenimi gördüm. On iki, on üç saat dışarıda kalmış, her yeri donmuş. Annesi babası içeride can veriyordu. Yengemi çıkaramadık iki parçaydı, yeğenlerimin ve yakınlarımızın çoğu öyleydi. Yengemi çıkarırken AFAD gelip bizi durdurdu, onlar kurtarmış gibi yansitmak istediler, abim hepsini kovdu. Çoğu ölümümüz kefenlenmedi, yeğenlerim hiç bilmediğimiz battaniyelerle gömüldü, bir yeğenimi kibleye çeviremedik, parçalanmıştı. O anlar can pazarı gibiydi ve kimse yardım etmedi.

Hiçbir şey affedilmeyecek. Bizi ölüme terk ettiler, hiç tanımadığımız insanlar yardım etti bize ama devlet... Akşam oldu mu dışarı çıkamıyoruz, tek istediğimiz bir ev veya ona benzer bir şey. Başımızı her yastığa koyduğumuzda geçti sanıyorlar ama sürekli deprem oluyor. Daha dün oldu deprem, kızım nenesinin evinde kaçarken düştü. Gönüllüler dışında bize yardım eden yok. Devletin bize TOKİ vermesini istemiyoruz, bizde TOKİ'de yaşayacak cesaret yok. Eşitlik istiyoruz her alanda, o depremi herkes yaşadı ama herkesin hikayesi farklı. Adalet bekliyoruz. Bir şey yapılacaksa tam yapsınlar. Hepimiz kardeşiz ama ayırım yapıyorlar, en dibe kadar bizi sömürmeye çalışıyorlar.

Yoldaki kefenler bile yetmedi, yetim dul çocukların hesabını kim verecek?

Antakya'dan Meral

4.17

*Bakma öyle gözlerime
Tam 8 kere yıkıldı medeniyetim
İlk defa kalmadım yetim
İlk defa tatmadım çaresizliği
İlk defa duymadım
ölümün çılgınlığını
İlk defa kimsesiz kalmadım sevdam
en az 8 kere yarım kaldım
Bekledim
bekledikçe tükendi umutlar
Duygular hayaller ve yoldaşlar
gömdüm evime
Silahlı ışıksız ve mermisiz
bekledim onları
Oysa ne anlamı var onlar için
Nerede o bana haysiyetsiz
namussuz diyenler
Aynı gün başladı selalar
işte o gün başladı belalar
Annesi babasıyla öldü elalar
Çadırlarımızla doldu yaylalar
Bir kez daha kefensiz kaldı
müjdecı fidanlar
ama elbet bir gün
yeşerecek umutlar*

Deniz Serin

Birbirimizden Başka Kimsemiz Yok

arama-kurtarma ekibi gönüllüsü

Ben arama kurtarma ekibindeydim. Bir hafta boyunca sahada gezdim. Yıkım çok büyük, ama müdahale çok az. Şu an daha yüzlerce cenaze enkaz altında. Buradaki ailelerden, umudunu kesip binalarını terk edenler de var. Cenazelerini orada terk edenler de var. Artık her yerden ceset kokuları gelmeye başladı. Dün (12 Şubat) ekibimizle birlikte eski Antakya denilen bölgeye, Kurtuluş Caddesi'ne gittik. Gerçekten yıkım, sadece Armutlu ile sınırlı değil, çok büyük. Yıkım çok büyük gerçekten. Cebrail mahallesi, Ataevler, Eski Antakya tamamen yıkılmış durumda. Beton yığınları var zaten oralarda. Ve insanlar gördüğümüz kadarıyla kendi imkanlarıyla bir şeyler yapmaya çalışıyorlar.

Eski Antakya'da kiliselerin yıkıldığını gördük mesela. Kiliseler yıkılmıştı. Onun dışında sokaklar çok dar olduğu için ekiplerin de çok müdahale şansları yok. Sadece ana caddedeki enkazlara müdahale ediyorlardı şimdilik.

Benim şahit olduğum, gerçekten yıkımın büyüklüğünü, acının büyüklüğünü, gerçekten çaresizliğin büyüklüğünü gösteren bir olay da anlatabilirim. Sanırım ikinci gündü, halen daha hiçbir müdahale yoktu. Gündüz caddesinde yıkımın olduğu bir binada yangın vardı. Ama altta 3 çocuk, bir anne-baba dışarıdaydı, ama 3 çocuğu binada... Üst katlarda da yangın vardı. Herhangi bir itfaiye müdahalesi yoktu. Zaten o bina üç gün boyunca yandı. Anne-baba akşam çıplak elleriyle ateşe toprak atıyorlardı. Tabii yardım etmeye çalıştık ama, yangın bizim söndürebileceğimiz durumda değildi. Acilen itfaiye müdahalesi, arama kurtarma ekipleri gerekiyordu.

Bu gerçekten insanların ne kadar çaresiz bırakıldıklarını, ne kadar devlet desteğinden, profesyonel destekten yoksun

bırakıldığını gösteren bir durumu benim için. Aynı zamanda arama kurtarma ekibimizle sokaklarda ses almaya çalıştık. Yıkılan binaların arasından belki bir tıkırtı duyarız diye bütün sokaklarını, Antakya'nın, Eski Antakya'nın, Armutlu'nun, Elektrik Mahallesi'nin, Gazi Mahallesi'nin sokaklarını gezdik. Sanırım 4 ya da 5. günde iki tane cenaze çıkardık ailenin ricası üzerine. Cenazelerin altından hiç beklemediğimiz şekilde canlı tepki aldık. Zaten yarıya kadar çıkarmıştık. Daha sonra orada yaşayan insana zarar vermemek için hemen profesyonel ekiplere haber verdik. Yine profesyonel ekiplerle birlikte, madencilerle birlikte, sanırım 22-23 yaşlarında bir kadını yine Gündüz caddesinden çıkardık. Yine 60 yaşındaki bir teyzeyi, sanırım 5. gün olması lazım, 5. günde çıkardık.

Tabii bunlar bu yıkımın ortasında bize de güç, moral veren şeyler. En azından bir nefes duymak, o beton yığınların arasında. Bir ses duymak, bir tıkırtı duymak, gerçekten azmimizi de attırıyor, insanlarımıza ulaşmak istiyoruz. Halen daha canlı olduğu umudumuz var. Bunun için çabalıyoruz.

Dün mesela Gündüz Caddesinde bir evde köpeklerle ve termal kameralarla bir canlı tespit edildi. Ama akşam çalışma durduruldu. Nedenini bilmiyoruz.

Biz Antakya depreminde şunu gördük. Gerçekten buradaki insanların, işçi emekçilerin, yoksulların birbirinden başka hiç kimsesi yok. Ancak dayanışmayı büyütürsek birbirimizi yaşatabiliriz.

Ben Antakya dışındaki, deprem bölgeleri dışındaki işçi ve emekçilere şunu söylemek istiyorum. Dayanışmayı büyütelim. Ne olursa, birçok şeye ihtiyaç var. Birçok malzemeye ihtiyaç var. Moral desteğe ihtiyaç var. Bunlar için çabalayalım. Ancak böyle yaralarımızı sarabiliriz.

Yaşanan Acı ve Öfke Öyle Büyük ki

emekçi kadınlar

Depremın gerçekleştiği gün, sabah saatlerinde gruplarımıza gelen mesajlar üzerine deprem bölgesine gitme kararı aldık. Aslında bu üzerinde çok düşünülmüş bir karar değildi. Çok şiddetli bir depremdi ve muhtemelen ki insanlara yardım edebileceğimiz, acil önlemler alabileceğimiz birçok durum söz konusu olacaktı. Bu yüzden ilk işimiz, aynı gün içerisinde Antakya Samandağ'a doğru yola çıkmak oldu. Uzun bir yolculuktan sonra ulaştık.

Samandağ bölgesine çünkü depremin en şiddetli yaşandığı yerlerden birisiydi ve insanlar yoğun bir seferberlik içerisinde civar bölgelere ulaşabilmek için yola çıkmışlardı. Yolculuk sırasında en çok dikkatimi çeken şey, halkın geniş kesimlerinin, her türden insanın öğrencilerin, gençlerin, işçilerin, kadınların, maden işçilerinin bölgeye ulaşabilmek için, herhangi bir çağrı beklemeksizin yola çıkmış olmalarıydı. İnsanlar öfkeliydi, çünkü yola çıktıklarından itibaren devletin herhangi bir kurumuyla karşılaşmadılar.

Yola çıktıklarında hala siyasal iktidarın temsilcileri insanları, halkı tehdit eder biçimde ekranlara çıkıp sahte konuşmalar gerçekleştiriyorlardı.

Biz de yol üzerinde yaklaşık 5 saat kadar giriş noktasında beklememizi gerektiren bir trafikle karşılaştık ve o yüzden de çok fazla geciktik.

Bu trafiğin sebebi, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bölgeye gitmek için yolu kapatması ve bizim gibi sahada çalışacak olan ekiplerle birlikte, aynı zamanda profesyonel ekiplerin de sahaya ulaşmasını engelleyecek biçimde devasa bir trafiğe sebep olmasıydı. Uzun bir süre girişte kaldıktan sonra bölgeye ulaştık.

Biz, elimizden ne geliyorsa yapmak üzere gitmiştik oraya. Bir kısmımız sağlık emekçisiydi, onlar doğrudan depremedele-

rin acil servis ihtiyaçları ile ilgili çalışmalara başladılar.

Profesyonel olmamakla birlikte saha deneyimimiz olduğu için, neredeyse ekipmansız bir şekilde sahaya çıktık. Çünkü bölgeye baktığımızda bizi inanılmaz bir yıkım bekliyordu. Ve hiç kimse yoktu. Civar bölgelerden bireysel olarak ya da kendi bulunduğu sivil toplum örgütleri ile sosyalistler, demokratik kitle örgütlerinden oraya ulaşan insanlar dışında orada hemen hemen devletin herhangi bir yardım yapmadığını, hiçbir profesyonel ekip yollamadığını gördük.

Bu nedenle hemen sahaya çıkıp, bir an önce insanları kurtarabilmek için çalışmaya başladık. Biz yaklaşık 5 gün boyunca neredeyse ekipmansız bir biçimde ellerimizle enkazları açarak insanlara ulaşmaya çalıştık. Bu sırada da şunları gördük; depremin büyük bir afet olduğu bilgisi doğru, ama bizim bölgede yüzleştığımız şey şuydu: Depremi gerçek bir afet haline getiren, devletin siyasal temsilcilerinden sağa araştırma ekiplerine kadar, kolluğuna kadar, jandarmasına kadar hiçbir kurumyla oradaki insanları hayatta tutabilmek için hiçbir destek sağlanmamış olmasaydı. Yüzleştığımız gerçek, bu kadar acıydı. Çünkü elimizle çıkarmaya çalıştığımız enkazların bazılarında ses alıyorduk, ama saatler ilerledikçe profesyonel ekiplerin bölgeye hala ulaşmaması nedeniyle yavaş yavaş ses alabildiğimiz noktalardan da insanların sesleri kesilmeye başlıyordu.

Sanırım bütün bu saha deneyimimiz boyunca yaşadığımız, yüzleştığımız en acı gerçek buydu. Orada hala hayatta olup kurtarılmayı bekleyen insanların ölmelerini arttırdı. Depremlerle, sarsıntılarla zaten enkaz altındaki yaşam üçgenlerinin de çökmesi ile hayatlarını kaybetmeleriydi. Ya da ulaşamayan ekipleri... Profesyonel ekiplerle, örneğin,

birkaç tane ses bulabildiğimiz noktada hilti bulamadığımız için betonu kesemedik ve ellerimizle çıkartmamız mümkün değildi. Ve çok riskli binalar vardı.

Sadece bizim bireysel olarak kurtaramayacağımız insanlar vardı. Ama konuşuyorduk onlarla, ses veriyorlardı. Yardım getirdiğimizi söylüyorlardı, morallerini düzeltmeye çalışıyorduk. Süreç bu şekilde saatleri günleri alan bir şekilde yayıldı.

Dakikaların bile çok önemli hayati derecede önem arz ettiği bir durumdan bahsediyoruz. Ve sismik dinleme aletlerimiz yoktu. Kulaklarımızla, ses çıkarabilen insanları duymaya çalışıyorduk.

Bizim dinleme aletlerimiz olmadığı, kulağımızla dinlemeye çalıştığımız için, birkaç enkazda göçük altından aldığımız seslerin, aşağıda depremden kaynaklı patlayan su damlalarının sesi olduğunu gördük. Bu sesleri kulağımıza algılayamadığımız için, bir depremeden aşağıda duvara vurduğunu düşünerek saatlerce enkazda çalıştık. Eğer yanımızda sismik dinleme aletleri olsaydı, çok daha hızlı bir biçimde doğrudan insanların yardım çılgınlıkları olup olmadığını anlayabilirdik. Doğrudan göçük altında kalan insanlara daha hızlı ulaşabilirdik. Ya da termal cihazların çok yetersiz olduğunu, zaten günler sonra geldiğini gördük. Aslında bütün bu süreçler, saha deneyimi içerisinde bizlere şunları gösterdi: Zaten biliyorduk, dinci faşist iktidarın hiçbir kurumunun yıllardır deprem vergisi altında aldıkları paraların depremedelere akıtılmayacağını, insan hayatının, hayvan hayatının canlı hayatının onlar için hiçbir önemi olmadığını, yalnızca sermayenin devamlılığı, sermayenin bekası için adımlar atacıklarını biliyorduk.

Ama bunu binlerce insanın enkaz altında kaldığı, sadece insanlar olarak düşünmeyelim; biz enkazdan onlarca kedi, köpek çıkardık, kuş çıkardık. Topyekûn bir canlı popülasyonun kendisinin ölümüne

Çok Büyük Bir Acıydı

Depremi ilk günü kötü bir felaketti. Deprem sırasında gecenin bir yarısı sarsılarak uyandım. Depremi şiddeti giderek arttı ve çok uzun sürdü. Duvarların patladığını duydum, yatağın yanında yere kapandım ve sarsıntının durmasını bekledim. Daha sonra telefonumun ışığıyla kapıya yöneldim. Girişteki büyük dolap devrilmiş ve kapıyı bloke etmişti. Tüm gücümle yaralı ellerimle ve çıplak ayaklarımla dolabı kırmayı başardım. Dışarı çıktığımda, memleketim Antakya'dan enkaz dışında hiçbir şey kalmadığını gördüm.

Binalar yıkılmış, insanlar pijamalarıyla çıplak ayak kendini sokağa atmıştı, dondurucu soğukta sevdiklerini arıyorlardı. Kurtulanlar enkazdakilere yardım etmeye çalışıyorlardı. Birkaç gün boyunca sokaklarda dolaştım. İnsanlar evlerini, ailelerini, sevdiklerini ve anılarını 1,5 dakika içinde kaybetmişti. Sevdiklerini kurtarmaya çalışan, yardım isteyen, umutlarını kesen, ağıtlar yakan insanlar gördüm.

Ellerimde ve ayaklarımda yaralar vardı. Bir yerden bir çift ayakkabı buldum. Açlık, uykusuzluk ve susuzluk çektim. Depremden kurtulan bir insan olarak bakış açım ve duygularım çok farklıydı. Ailelerini kaybeden insanların gözlerindeki acıyı gördüm. Hijyen, barınma ve güvenlik ihtiyacının onlar için ne kadar önemli olduğunu gördüm. Enkazdan kalan cansız bedenlerin yanı sıra, ruh ve zihinsel dünyamızda bu enkazın altında kaldı. Adeta kimimiz direkt, kimimiz dolaylı, kimimiz kıyasından, kimimizde göbeğinden hissederek bir şekilde bu ruhsal enkazla yüzleşti, çok büyük bir acıydı.

Bir süre yardım gelmedi kendi çapımızda bir şeyler yaptık. AFAD'ın bize yardım etmesini bekledik. Onlardan istediğimiz sadece barınma, yiyecek, giysi vb. idi. Onlardan beklediğimiz ihtiyaçlar gelene kadar arabada kalmaya devam ettik ama maalesef bir süre yardım gelmedi. Çok üzücü bir durumdu ve biz bu duruma alışmak zorunda kaldık.

Bu da benim hikayem... Umarım bu yaşadıklarımızı kimse yaşamaz.

Armutlu'dan Eylem

terk edilmişliği ile yüzleştik burada.

Bu süreçte Antakya bölgesine ulaşabilen insanların da çok yoğun bir öfkeyle bu arama kurtarma çalışmalarına katıldıklarını gördük.

İnsanların öfkesi; depremin yalnızca doğal bir afet olmasına değil, doğa ile mücadeleye değil. İnsanların öfkesi AFAD görevlilerine... Birkaç ayrı noktada mesai saatlerimiz bitti diyerek gözlerimizin önünde enkazları bırakıp çıkmasınıydı.

Bizim profesyonel ekiplerimiz olmadığı için, belli ekipmanları olan görevlileri çağırdığımızda, onların gelip binaların riskli olduğunu söylemeleri, ama bunu söylemelerinin hemen ardından bankaların olduğu enkazlara, insanların içinde olmadığı canlı insanın olduğuna dair hiçbir termal bilginin bulunmadığı en fazla sadece para kasalarını kurtarmak için girmelerineydi öfkemiz.

Hem civar bölgede depremi yaşayan halkın kendisi, hem de Türkiye'nin dünyanın pek çok noktasından gönüllü bir biçimde oraya yığınak yapan insanlar orada şununla yüzleştiler: İnsan hayatının faşistler için hiçbir önemi yok.

Onlar için önemli olan para kasalarını kurtarmak, bölgede gördüğümüz üzere, binalarla ilgili tespit raporlarının olduğu ve sadece bir katlı olan bir binanın yıkımıyla ilgili bir çalışma yapmak... Çünkü delilleri karartmak istiyorlar. İşte biz topyekûn böyle çok yakın bir düşmanlıktan söz ediyoruz.

Bugün halkın geniş kesimleri öfkeli. Depremden çıkmış insanlar için uzun vadeli planlara ihtiyaç var. Hala civarda kazı çalışmaları devam ediyor. Ama artık saatler çok ilerledi ve ses duyabildiğimiz binalardan da yalnızca profesyonel ekiplerin insanları çıkarılması mümkün. Artçı sarsıntılar devam ettiği için, biz örneğin, sahada çalışırken birkaç kere artçı sarsıntı oldu ve içeride ölmüş olduğunu bildiğimiz insanlar vardı. Onların üzerlerine tekrar kalan binaların hava boşlukları yıkılmış oldu. Artık profesyonel ekipler olmadan saha çalışması yapmak çok riskli bir hal aldı. Yaşayan insanlar için de aynı tehlike var, ki bu şekilde hayatını kaybeden arkadaşlarımız var. Enkazlara çıkıp, enkazların yıkılması sonucu yaşamını yitiren insanlar var.

Bölgede bütün bunlarla yüzleşen halkın acısı çok büyük. Ama şu an için, hiçbirimiz orada bu acıyı yaşama fırsatı bulamadık diyebilirim.

Bugün, sanırım dinlenebildiğimiz ilk

gün. Saha çalışmasından çıktıktan sonra hala hiçbir duygu hissedemediğimi söyleyebilirim. Çünkü orada hala yardım bekleyen insanlara ulaşabilmek için devletin hiçbir kurumuyla bu sorumluluğu yerine getirmediğini gördük.

Olayın kendisine duygusal yaklaşabilme gibi bir lüksümüz olmadı. Çünkü verebileceğimiz en ufak bir duygusal tepki, bizim zararımıza olacak bu tepkiydi ve yaşayan başka insanları bulmamızı engelleyecekti belki de...

Buradaki öfkeli insanların tepkilerinin doğrudan devletin çeşitli organlarına yöneldiğini görüyoruz. Alınmayan tedbirlerle, getirilmeyen ekiplerle, desteklerle insanları enkaz altında can çekişerek öldüklerini görüyoruz.

Bu iktidar insanlara şunları söyledi: "Umarım deprem anında ölmüştür"... Yakınları ile ilgili eş-dostu, ailesi sevdikleri ile ilgili "umarım deprem anında ölmüştür" denildi. Hani ölümlerden ölüm beğen dediler insanlara.

Sonrasında yardım isteyen, depremde göçük altında kalıp panik ataklarla, anksiyete krizleri ile hayatını kaybetmiş insanlar... Şoku atlatamayarak ani ölümlerin gerçekleştiğini biliyoruz, susuzluktan kaynaklı ölümler gerçekleştiğini biliyoruz Bütün bunların bir halkın acısıyla dalga geçer bir biçimde siyasal parti temsilcileri, faşist iktidarın temsilcilerinin ekranlara çıkıp da insanlara hala 'Bu bir afettir metin olun' diye sözler söylemesinin de halkta çok büyük bir öfkeye neden olduğunu biliyoruz.

Şunu söyleyebiliriz; bölge halkı yaralarını saracak. Evet ölümlerimize de sahip çıkacağız. Yaralarımız da saracağız, oralara tekrar gidip oralarda yaşamı tekrar kuracağız. Ama bunu yaparken, bugün İstanbul başta olmak üzere, yıllardır bas bas bağıran depreme karşı alınmayan önlemlerin hesabını da soracağız. Ölülerimiz o enkazdan çıkacaklar, biz mücadelemizle onları çıkaracağız o enkazdan. İşte bugün birbirimize bunun sözünü vererek, yaralarımızı sarmak için birlikte mücadele edeceğiz.

Hep birlikte devletin bugün yürütülen bütün süreçlerine karşı, almadıkları bütün önlemlere karşı sorumluluklarını hem hatırlatarak, hem de hemen bugün iş işten geçmiş bir biçimde olduğu için bunun hesabını sorarak birlikte mücadeleyi yükseltmeye çağırıyoruz.

Enkazda Ölmeyenler Hastalıklara Terk Edilmiş Durumda

gönüllü sağlık emekçisi

Depremden sağ kurtulan insanlar sokakta hastalıkla boğuşuyor. Temiz tuvalet ve hijyen malzemelerine erişimin sorun olduğu çadırkentlerde tetanos, uyuz ve kolera şu an en büyük sorun.

Burada insanlar çok fazla tuvalete ulaşamıyor. Sadece iki tane tuvalet var birisi Kaymakamlıkta, birisi de aşağıda Petrolde. Bunlar için de bayağı bir mesafe yürümele-ri gerekiyor. Yüzlerce insan bu tuvaletlere girip çıkıyor. Aynı zamanda toplu yaşanan yerlerde, birbirine çok fazla insanın temas ettiği yerlerde uyuz salgını başlayabilir, ki biz bunu bekliyorduk.

Artık vakaları da görüyoruz. Köylerde uyuz vakaları başlamış durumda. Köylerdeki insanlar da 10 aile, 5 aile, 7 aile beraber kalıyor. Ve banyo yapamıyorlar, ellerini yüzlerini dahi yıkayamıyor. Hatta ilk günlerde buradaki insanlar tuvalete gidiyor, ama elini dahi yıkayamıyordu. Uyuz salgınıyla beraber ishal, kusma, bu tarz problemler ortaya çıkmaya başladı. Kolera olduğunu düşünenler var.

Tetanos aşısına ulaşım olsa da, ilk 72 saat içerisinde vurulması gereken bir aşı.

Enkazın altından çıkarken tahtayla yaralanıyor veya inşaat demiri sıyırılmış, çizmiş veya batmış. Bu tarz vakalar var, ama tedavi olamamış. Özellikle de kadınlar. “En son ne zaman oldun” diye soruyorum. Tetanos aşısı olması gerekiyor, “çocukken oldum” diyor. Ve bu kadınlar 40 yıldır tetanos aşısı olmamış, hiçbir koruması yok.

Genç erkeklerde biraz durum daha iyi, onlar askerde olduklarını söylüyorlar. İnsanların son 10 yıl içerisinde yapılmış bir tetanos aşısı var. Koruyuculukları var. Ama yaşlılar ve kadınlar, ne yazık ki bu korumadan mahrum ve bizim burada yönlendirebileceğimiz bir nokta da yok.

“Samandağ Devlet Hastanesi’ne gidin” diyoruz, “Hatay Eğitim Araştırma Hastanesi’ne” diyoruz. Orada da “yok” diyorlar. Böyle olunca bizim yapabileceğimiz hiçbir şey kalmıyor. Tetanos aşısına ulaşmakta insanlar ciddi bir problem yaşıyor.

Tetanos çok ciddi bir ölümcül sinir sistemi, hastalığı ve tedavisi yok. Depremde enkaz altında ölmeyen insanlar ne yazık ki ölümcül hastalıklara, enfeksiyon içeren hastalıklara terk edilmiş durumda.

Daha Erken Müdahale Edilseydi Çok Daha Fazla İnsan Kurtarılabilirdi

gönüllü bir işçi

Depremi duyduğumda, akrabalarından birkaç kişiyle deprem bölgesine gitmeye karar verdik. İlk iki gün yolların tıkanması ve engellemelerden bahsedildi. Deprem bölgesindeki on ilden hangisine gideceğimizi düşündük. Antakya'da yıkımın çok olduğunu öğrenince, oraya gitme kararı aldık ve üçüncü gün yola çıktık. Yollarda sıkıntılarla karşılaştık. İskenderun'u geçtik, Antakya girişi, Antep ayrımına kadar gittik. Burada yolların kesildiğini gördük. Buradan yaya olarak devam ettik. Hatta yaya geçişlerine de izin vermiyorlardı, ama biz bir şekilde yürüyerek yola devam ettik. Sebebinin bilmediğimiz, anlayamadığımız bir şekilde devlet tarafından engellendik. Ve ancak beş saatlik

yürüme sonrasında TTK madencileri minibüsle gidiyorlardı, bizi de aldılar sağ olsunlar.

Burada işçi ve emekçinin, yoksulun yoksuldan başka kimsesi olmadığını gördük. Sebepsiz yere engellendik ve deprem bölgesine gitmekte saatlerce geciktirildik.

Çarşamba günü akşama doğru Antakya'ya vardık. Antakya'ya ulaştığımızda depremin gerçek yüzünü de görmüş olduk. Yolda gelirken de Belen-İskenderun civarında yıkıntılara rastlamıştık. Ama Antakya, deyim yerindeyse yerle bir olmuştu.

Gidince oradaki arkadaşlarımız, çalışma yapan gönüllüler, gece çalışma yapamadıklarını gündüz arama kurtarma çalış-

ması yapabildiklerini söyledi. Çünkü elektrik yok, ışık verecek bir alet yok, su yok...

Ertesi gün sabahtan arama kurtarma ekipleriyle birlikte çalışmalara başladık.

Antakya'da yollarda giderken, kısım kısım bölünmüştü. Öyle ki yüz metrede bir yollar kesik kesik... Deprem yüzeye çok yakın olduğundan sanırım, göçükler, yarıklar oluşmuştu. O yarıklar tarlalara doğru oldukça uzun bir şekilde devam ediyordu.

Antakya'da sağlam bir tane binanın kaldığını göremezsiniz. Binalar yıkılmış, binanın geri kalanı taşıyıcı kolonlar üzerine binmiş, bina duruyor gibi görünse de içine girilebilecek durumda değil hiçbirisi ve binanın tamamı hasar görmüş şekilde yıkıntılarının üzerinde kalmış. Sağlam tek bir bina kalmamış.

Antakya merkeze girdiğimizde bir telaş, sağa sola koşmalar, gönüllü arama kurtarma ekiplerinin çabası... Böyle bir manzara karşılaştık.

Emniyet güçlerimiz, jandarmamız çalışıyor falan deniyor medyada, ama hayır. Bu kötüler değil olduğu gibi anlatıyorum. Sadece trafik polisliği yapmaktan, insanları daha çok zor durumda bırakmaktan başka bir şey yapmadıklarını gördük. Ben en çok gönüllü olarak gelenlerin çabasına tanık oldum açıkçası... İnsanların ayağında ayak kabısı yok. Çünkü evinden hiçbir şey alamadan çıkmış. Alana varıncaya kadar bunları gördük.

Uğur Mumcu, Defne bölgesine geçecektik, yine yolumuz kesildi, engellendik. Farklı yollardan gitmek zorunda kaldık.

Perşembe günü saha çalışmalarına başladık. Orada bir arkadaşımızın yakını ve iki kişiyi enkazdan çıkardık. Üç günde toplamda 7 kişiye ulaşabildik. Birisini sağ olarak çıkardık, 45-50 yaşlarında bir kadın. Beşinci gündü sanırım. Kadının eşini ex olarak çıkardık.

Herkeste bir yardımlaşma vardı. Aslında bir şişe suyu bile parasız vermeyen bir sistemdeyiz ve giyimden, yiyeceğe, jeneratöre kadar her şeyi ulaştırmak için çaba harcayan birçok insan vardı.

Kim yardım ederse etsin, insanların yardım beklentisi devletten oluyor, ama devlet unsurlarının çabasını, çalıştığını görmedik. Canlı bir kadının çıkarılmasında, belli bir aşamaya gelmişken bile AFAD ekiplerinin bize karşı farklı davranışlarıyla karşılaştık. Bize "Çıkın oradan, biz çıkaracağız!" diyerek birlikte çalışmayı reddettiler.

Zonguldak maden işçilerinin çabasını

gördük. Maden işçileriyle çalışmalarımız oldu. Esenyurt Belediyesinden işçilerle ortak çalışmalarımız oldu. Gönüllü olarak gelen arkadaşlarımızla birlikte çalıştık. Yine Mersin Belediyesi işçileriyle çalışmalarımız oldu. Birlikte çalışmak istemeyen bir tek AFAD'ı gördük. İnsan gibi davranılmıyor. O davranış biçimleri çok ürkütücü. Bizimle birlikte çalışmayı kabul etmedi. Maden işçileri ve belediye işçileriyle de çalışmak istemediler. Kimseyle birlikte çalışmak istemiyorlar.

Altın saat denilen 72 saati geçtikten sonra bile biz insanları canlı bulabiliyorsak o enkazların altında... Daha erken müdahale edilseydi çok daha fazla insan kurtarılabilirdi.

Binlerce bina yıkıldığı için binaların değişik şekillerde yıkılması var. Binanın alt kısmı çökmüş ama binanın geri kalanı taşıyıcı kolonlar üzerine binmiş, o şekilde duruyor. İnsanlar bu şekildeki binalardan kendi imkanlarıyla çıkmış. Komşularını çıkartmışlar.

İlk iki gün seferberlik ilan edip, her türlü imkânı oraya yönlendirmiş olsalardı, bu kadar çok insanın ölümüyle sonuçlanan bir durum olacağını sanmıyorum.

Çok üzgünüm gerçekten. Bir şehir yerle bir oldu, bir şehir yok oldu. Tahmin edemeyeceğiniz bir şey. Buradan televizyonda, sosyal medyada izlediğiniz gibi değil. Medya sadece sağ çıkan insanları görüntülüyor, biraz da insanların acısını. Ama burada öyle değil, daha yakından gözlemlemek gerekiyor insanların bu yaşadıklarını.

Bir abiyle karşılaştım. Evinin enkazdan çıkarabildiği, tozlu kirli, döküntü haldeki battaniyeyi bırakmıyor. "Abi alma onu, ne yapacaksın" dedik. "Ne yapayım yeğenim bir bunu alabildim. Ben buradan nereye gideyim" dedi. "Bırak onu başka battaniye buluruz, biz sana yardım ederiz" dedik. Yardımcı da olduk, battaniye verdik, ilgilendik. Nasıl mutlu oldu... Tekrar tekrar teşekkürler ediyor. İnsanlar o kadar mütevazı, öylesine iyiler ki bu kadar acıya rağmen.

Ama biz öfkeliyiz. Neden öfkeliyiz? Halkına düşman, ben böyle bir sistem görmedim. Halk bu kadar büyük bir acıyı yaşıyorsa, bu kadar zorluklar içinde bırakılıyorsa, biz de bunları söylemekten imtina edersek biz de insan değiliz demektir.

Devlet dediğin, böyle durumlarda insanların yaralarını sarar. Reyhanlı yolu çökmüş. Japonya'yla karşılaştırmıyorum ama çöken yer 200 metre alan. On kamyon moloz dökersen kapanır, üstünden araba geçer. Yar-

dımlaşma budur, böyle olur. Sen insanların sorunlarına çözüm üretiyorsan güçlüsün, yoksa senin gücün yoktur zaten.

Halkın orada bir komün durumu yarattığını da gördüm. Herkes birbirine yardım ediyor, paylaşıyor.

Üç buçuk dört gün kaldım ama aynı durumu yollarda da gördüm. Bir kadın anlattı. "On sekiz kişilik aile kendi imkanlarımızla enkazdan çıktık. Komşularımızı kendi imkanlarımızla çıkardık" diye anlattı.

Biz deprem bölgelerindeyiz, bu deprem yine başımıza gelecek ve ne zaman geleceğini bilmiyoruz. Bunu bile bile önlem alınmıyorsa yani ne zaman alınacak?

Yağmalama ve rant var deniyor. Evet yağmalama da rant da var. Köylerde eczane yok. Köye ilaç şehirden gider. İnsanlar ilaca ulaşamıyorsa bir zahmet, o eczanenin kapısı kırılıp içinden ilaçlar alınsın. Güçlü olan sistem, devlet ya insanların ihtiyaçlarını karşılayacak ya da insanlar kendileri bir çözümünü bulur.

Bu yağma değildir. Bu insanların çaresizlik karşısında yapmak zorunda kaldıkları bir durumdur. Marketlerin, dükkanların yağmalandığı söyleniyor. Ben üç gün boyunca hiç böyle bir durumla karşılaşmadım.

Rant ve yağma nerede var biliyor musunuz? Deprem bölgelerinde... Devlet bu bölgelerin tarım alanları olduğunu çok iyi biliyor. Burası tarım alanı, zemin yumuşak, oralara binalar dikildi.

Ve şimdi deprem olan bölgede binaları yapan müteahhitlere yıkım işini verecekler ve yine aynı insanlara şirketlere oralara yeni binalar yaptıracak.

O bölge tarım alanı o güzelim portakal ağaçlarının olacağı yerlere binaları dikersen, o binalar yıkılır.

Onur yoldaşı çıkarmayı çok defa denedik. Çok uğraştık. Bir yoldaşımızın babasının cansız bedenini çıkardık. Ama genç Onur yoldaşımızı ne kadar denediysen de çıkaramadık. Bina tamamen taşıyıcı kolonlar üzerine bindiği için, alt betonla üst kirişin arasında sıkışmış durumda. Çok üzgünüm çıkaramadığımız için. Onur'u çıkarabilmek için yıkım aracı makineler gerekiyor. Binanın durumu çok riskli...

Bu arada altıncı gününde, ayakta duran binaların yıkımına girilmemesi kararı alınmış, bu tür çalışmalar durduruldu devlet tarafından. Bu nedenle hala yoldaşımızın bedeni orada...

Yoldaşımız hala enkazın altında... Binlerce insan enkazların altında... Çıkanlar

çıkarılacak, çıkarılmayanlar, gözlemimiz o ki, döküm sahalarına gidecek enkazlarla beraber... Böyle düşünüyoruz açıkçası.

Enkazların altında yüz bin, iki yüz bin, belki beş yüz bin kişinin olabileceğini düşünüyorum. Binlerce insan enkazların altında. İnsanlar çaresiz kalmış. İnsanlar diyor ki, çocuğumun bir mezarı olsun, annemin, babamın, oğlumun, gelinimin bir mezarı olsun...

Şuna da defalarca şahit olduk. Enkazdan çıkarıyoruz. 112'yi arıyoruz, cenazeleri almaya gelmiyor. Canlı olmadıkça gelmiyor. Belki araçlar yetmiyordur bilmiyorum ama... İnsanların ölümüne bile saygının olmadığı bu sistem yıkılmalıdır. Bu sistem yerle bir edilmelidir.

Halk kendi çabalarıyla yaralarını sarmaya çalışıyorsa, böyle bir yerden devlete gerek olduğunu düşünmüyorum.

Kendi çabasıyla insanlar yardım ediyorsa, kendi çabasıyla tırlarla yardım organize edebiliyorsa... Biz 15-20 kişilik ekiplerle birçok şey yapabildik orada. Ama artık binalar riskli durumda oldukları için durmak ve geri çekilmek zorunda kaldık. Yoldaşlarımız hala bölgede çalışmalarına devam ediyor. Köylere gidiyorlar. Köylere çadır gitmemiş, oralara çadır battaniye gibi malzemeleri ulaştırmaya çalışıyor. Sağlık emekçisi arkadaşlarımız var, onlar köylere ilaçları ve ihtiyaç maddelerini ulaştırmaya çalışıyor. Köylerde yaşlı insanlar, hasta insanlar var. Şeker, tansiyon, kalp rahatsızlığı olanlar ilaçlarını kullanamamış günlerdir. Sağlık emekçisi arkadaşlar bunlarla ilgileniyor.

Merkezde çadır, battaniye ve en çok da tuvalet sıkıntısı yaşanıyordu. Yiyecek sıkıntısı kalmadı, yiyecek ulaştı, mutfaklar kurulmaya başlandı.

Şimdi daha önce gidilmemiş, hiçbir yardım ulaşmamış köylere bölgelere gidilmesi gerekiyor acilen.

Dışarıda yağmacı diye dövülen insanlar var. Böyle ekipler oluşturulmuş sanırım. Üstlerinde kamuflaj kıyafeti var. Biz şimdiye kadar böyle bir durumla karşılaşmadık. İnsanların bunları ırkçı bir tavırla yaptıklarını düşünüyoruz. İnsanlar mecbur kalmadığı sürece hiçbir şey çalmazlar. Bazı yerlere hiçbir yardım ulaşmamış durumda. Merkezi yerler sosyal medyadan da duyurulabildiği için ulaşıyor. Ama hiçbir yardımın ulaşmadığı köyler, bölgeler var. Bundan sonra asıl olarak köylere, merkezden uzak yerlere acilen gidilmesi, gereken yardımlaşmanın sağlanması gerekiyor.

Çünkü Artık O Yok

Yağmurlu güzel bir cumartesi günüydü. Sallanan ilişkimin şerefine yağmurda üç kez ıslanıp aldığım şarabımla, ölcecektim nabzını hayatın. Evin önünde, yağmur sesinde, ateş eşliğinde içtim şarabımı. Gece güzel, yağmur ise sertti. Onunla geçen günler; her sokak, her kafe, her park onunla uğradığım her yerin hatrına yenilenen kadeh düştü ve kırıldı yoldaşım masamdan. Pazar gelmiş şehrin kadehini almış gitmiş ve bitmişti meğer. Yağmur halen sertti. Evim, komşularım, emeğim ve memleketim yoktu artık. Şaşkınca koştum dört yana, kimse yoktu. Yağmur, soğuk, haykırışlar, ölümün çığlığı ve çaresizliğimle kazıdım toprağı. Emeğine gömüldü enkazda kalan dostlarım ve yakınlarım. Selalar dinledik enkaz başında. Karanlıkta ıslanmış, korkmuş, öfkelenmiş, çaresiz bekledim üç gün boyunca en yakın dostumla nenesinin gelmesini. Aslında çok özledim, gelin bir Türk kahvesi içelim demesini. Kahve içerken her zaman oturduğu yerde beklemişti onu kurtarmamızı.

Ne vincimiz vardı ne de bir iş makinamız. Sonra öldü, onu hep severek dinlediğim kanepede. O gitti, biz kaldık. Biz kaldık ve ben her gün öldüm; en yakın dostum bana 'ben onsuz ne yaparım' deyince. Oysa dostum onu çok sevmişti, elinde büyülmüştü, annesi onu bırakıp gidince. Şimdi annesi kaldı, annemiz gitti.

Canım çok sıkıldı mezarının numarası aklımda kalmayınca. Oysa adı vardı bizim gibi. Adı kulaklarımızda yankısı ile kaldı, anılar ve hikayelerle. Hatırladığım bazı şeyler var; arkadaşımın abisi mesela, çekmeyen telefonlardan tesadüf ulaşıp yardım istemişti benden. "Acil gelmen lazım, apartman çöktü, kuzenler içeride." Mahvoldum; araç yoktu, mesafe çoktu. Çaresizliğim ve ben kaldık; yıkılan evimin önü, ezilen arabamın yanında. Onlar da öldü. Yan yana gelemedik uzun süre...

Sonra yardım geldi, ne gün belli, ne saat; ne açım, ne de tok. Ama üzgün, çaresiz ve bitkinim. Yatağımı istiyorum, yorganımı, yastığımı ama yok. Ellerim, üstüm kirli; elimi yıkamak istiyorum; su yok, çoğu şeyin olmadığı gibi. Dünyadan habersiz bekliyor ve ümit ediyordum. Umarım sadece Hatay'da olmuştur diyerek... Oysa kaç il artık yok... Telefon kapanmadan mesaj attım ona; "Merak etme ben iyiyim, deprem oldu sadece." demiştim. Nereden bilecektim depremin merkezinde olduğunu. Uzun süre haber alamadım ondan. Acaba o ne düşünüyordur diyordum kendi kendime. Muhtemelen ona göre artık ben yoktum, bana göre de o... Aklımda çok soru vardı, acaba mezarı nerede olur, evi neredeydi... Yanına gitmek onu aramak ve hatta, bunu başaramayanların aksine onu kurtarmayı bile düşündüm. Ne imkânım vardı ne mecalim. Bin kilometre az mı? O gün sabah olmadı; sonrasında da olmadı... Bir daha da hiç sabah olmadı. Artık ben yoktum, çünkü artık o yoktu...

Serinyol'dan bir depremzede

Enkazın Altından Yeni Bir Hayat Filizleniyor

ROSA

Haberi alır almaz yola koyulduğum Antakya'ya depremin ikinci günü vardım. O günden sonra yaklaşık iki ay Antakya, Samandağ, Serinyol bölgelerinde bulundum.

Oraya varışımın ilk günlerinde arama kurtarma çalışmalarının içinde yer aldım. Arama kurtarma çalışması esnasında kullanacağımız alet-edevat olmadığından elimizle, tırnağımızla kaza kaza ailelerimizi, yoldaşlarımızı, yakınlarımızı enkazın altından çıkarmaya çalıştık. Tabii ki bu anlamda yaptıklarımız önemliydi lakin bir süre sonra profesyonel bir biçimde çalışmak gerekiyordu. Bu yüzden arama kurtarma çalışması bir süre sonra bizler için son bulmuştu. Biz de depremzede insanlarımızın gıda, hijyen, su, ilaç gibi temel ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalara giriştik. İhtiyaçların dağıtımı için birçok mahalleye, köye, ilçeye gittik. Bu çalışmaları yaparken dayanışmanın önemli örneklerini sergiledik. Aynı zamanda yaşanan yıkımın ne anlama geldiğini, neden dayanışmanın önemli olduğunu, kendi haklarımızın neler olduğunu, neden mücadele etmemiz gerektiğini anlatmak ve tartışmak için halk toplantıları gerçekleştirdik, mahalle komisyonları kurduk. Bu meseleye dair ayrıntılı anlatacağım birçok şey var ama ben bu yazıda daha çok duygu, düşüncemi, hissettiklerimi anlatmak istiyorum. Ne kadar ağır gelse de insana bu durum, anlatmamız gerekir elbette.

Anlatacak o kadar çok duygu, düşünce, yaşanmışlıklar, deneyim var ki...

Ne yazsak her zaman eksik gelecek bize. Depremin korkunç yıkımı hepimizde derin üzüntü, acı, öfke yarattı. En yakınlarımızı; Onur yoldaşımızı, Hasip babamızı kapitalist sistem katletti. Evet katletti, çünkü depremi katliama çeviren bir sistem var karşımızda.

Depremin yarattığı yıkımın ne denli büyük olduğunu Antakya'ya gelince idrak edebildim. O kadim şehir adeta yok olmuştu. Uğur Mumcu Meydanına gittiğim ilk andan itibaren insanların çaresizliğini, acısını, ağlayışlarını görmek, yardım çılgınlıklarını duymak inanılmaz ağırdı. Hele Armutlu mahallesinin tuzla buz olduğunu görmek belki de benim için en ağırıydı. Sokaklarını karış karış gezdiğimiz, Onur yoldaşın, Abdullah Cömert'in, Ahmet Atakan'ın adımladığı, Gezi ayaklanmasının kalelerinden biri olan Armutlu mahallesi yok olmuştu. Tabii ki enkaz sadece Armutlu mahallesi ile sınırlı kalmıyor. Ama Armutlu mahallesi devrimci mücadele açısından önemli olduğunu vurgulamak benim için önemli.

Yaşanan bu depremde dayanışmanın bizleri ayakta tuttuğu herkes tarafından biliniyor. Devletin hiçbir şekilde gelmediği bir yerde devrimcilerin, gönüllülerin gelip, oraya yeniden hayat vermeye çalışması çok kıymetli. Deprem bölgesinde bir yandan çok büyük acılar yaşarken diğer yandan büyük mutluluklar da yaşıyorduk. Acı da umut da öfke de bir aradaydı.

Antakya'ya, Samandağ'a gidenler çok iyi bilir. Bu bölgenin insanları o kadar mi-

safirperver ki sofrasında ne varsa seninle onu paylaşır. Misafirlerine kendi yaptıkları rakıyı, şarabı tattırmadan uğurlamaz. Her zaman güler yüzlüdürler. Aynı zamanda başka bir kültür de var orada. İnsanlar birbirlerini dinliyor, ne dediğini önemsiyor, iletişim kuruyor ve kişilerin ya da çocuklarının tercihlerine de saygı duyuyor. Kendilerini geliştirecek yol yöntemler de buluyorlar. Eğitimlerine önem veriyorlar. En önemlisi de Antakya, Samandağ halkı devrimci mücadele anlamında önemli bir yerde duruyor benim gözümde. Yani oraya gidince kalbin bu memlekette kalıyor. Ben Hatay'a ilk gittiğim zaman bu duyguları hissetmişim. Eminim herkes böyle hissetmiştir, aksini söyleyeni bugüne kadar duymadım. Bu yönleri benim duygu dünyamda Hatay'ı eşsiz kılmaya başlamıştı.

Deprem bölgesinde çalışma yaparken belki de onca acının içinde beni, bizi diri tutan bu sevginin bitmemesi, devam etmesi. Çalışma yaptığımız bölgelere gittiğimiz zaman depremde insanlarımız, tüm imkansızlıkların içinde bizi gördüklerinde mutlaka çifte kavrulmuş Türk kahvesini içmeden uğurlamazlardı. E biliyorsunuz, orada yaşayanların hayatının merkezinde kahve vardır. Bazen de kuyruğa girip aşevlerinden aldıkları yemekleri paylaşmadan bırakmazlardı. Hele ki beni en çok duygulandıran, bizi gördüklerinde sarılıp, omuzlarımızdan öpmeleri ve bizlere "kalbim" demeleriydi. Öyle yoğun duygular kopuyordu ki içimde sizlere bunun tarifini yapmak pek mümkün değil. Bir süre sonra bu ilişki birlikte eylemlere gittiğimiz, yaşamımızı birlikte savunmak için mücadele ettiğimiz yoldaşlığa, dostluğa dönüştü. Yani aslında onların da dediği gibi aramızda çok kıymetli bir bağ gelişmişti. "Yoldaş" sözünü hayatında ilk defa duyan birçok genç, kadın arkadaşım oldu. Bu bağ öylesine güçlüydü ki yoldaşlığın ne demek olduğunu öğrenen herkes birbirine yoldaş demeye bile başlamıştı. Çok kısa zamanda böyle bir duruma gelmek hepimizin yüzünde güller açtırıyordu. Belki de böylesi hızla gelişen ilişkileri görmek bizlerin de ihtiyacıdır. Bu noktada güven, samimiyet, sorumluluk duygusu, bir çıkar ya da karşılık beklemeden birbirimizle paylaşım ve dayanışma da bulunmak bizleri birbirimize daha hızlı yaklaştırdı. Herkes çok net biliyordu: "Bizim birbirimizden başka kimsemiz yok." Bundan dolayı birbirimizden aldığımız güçle yaralarımızı sarmak, bu kadim kenti terk etmemek, elimizden

zorla alınmaya çalışılan topraklarımıza sahip çıkmaktan başka çaremiz yok, duygusu sahada gösterilen dayanışma ve birlikte hareket etme sayesinde bu, bu denli güçlü bir düşünce haline geldi.

Evet, belki çok acı anlar yaşadık ama bu acının içinden böylesi güzel paylaşımlar, yoldaşlık ilişkilerinin yaygın bir biçimde gelişmesi beni çok mutlu ediyordu. Deprem üstünden üç ay geçti fakat hala arayan, neden hala gelmiyorsun diye soran o kadar güzel insanlar var ki...

Bir yandan yıkımı gördüm ama öte yandan bu yıkıntının arasından yeni bir yaşamın, bilincin filizlendiğini de gördüm. İşte hep deriz ya yaşamın diyalektiği...

O güzelim portakal, limon ağaçlarının altında nefes aldığımız, farklı kültürlerin bir arada rahat bir şekilde yaşadığı, muazzam doğasıyla Antakya'yı, Samandağ'ı; Feyruz'un şarkıları eşliğinde ve Onur yoldaşın mücadele azmi ve inancıyla yeniden inşa edeceğiz, yeniden hayat vereceğiz. Bundan kimsenin kuşkusu olmasın. Şimdiden orada Onur'un yüzlerce yoldaşı oldu. Ve o yoldaşları devrimci sanat çalışmalarına başladı. İlk etkinlikleri ise 6 Mayıs'ta oldu.

Gözün arkada kalmasın yoldaş.

bir gönüllü

Gökyüzüne Uzanan Bir Çiçek

Saat 05.30...

Birden çalan o telefon ve telaş halii... Uyanmanın şokuyla ne olduğunu anlamaya çalışıyorum. Yoldaşımın ailesi arıyor, sesi ağlamaklı... Annesi "Çok büyük bir deprem oldu, biz iyiyiz, herkes perişan durumda." diyor ve kesiliyor telefon. İlk gelen haber Antep ve Maraş taraflarında büyük bir deprem olduğu. Aklıma gelen düşünce Antakya etkilendi mi? Hemen Twitter'a ve haberlere bakıyorum ve aileye ulaşmaya çalışıyorum. Birden yoldaşların ve ailelerinin ne olduğunu düşünüyorum. Umarım herkes iyidir. Felaketin, yıkımın, acının büyüklüğünü o an anlayabilecek durumda değilim, çünkü çok az bilgi alınabiliyor, hatlar çekmiyor. Televizyon kanallarını açıyorum, orada depremin şiddeti, boyutu ve etki alanına dair ilk haberleri alıyoruz. Ama saatler geçtikçe Antakya'dan Armutlu'dan haberler gelmeye başlıyor, yıkılan evler, enkaz altında kalan insanlar ve enkazda kalanlar arasında yoldaşların aileleri olduğunu duyuyorum. Sadece o değil, 11 kenti etkilemiş deprem, en çok yıkılanlar Adıyaman, Hatay ve Maraş'ın ilçeleri. Yüreğim titriyor, insan ne diyeceğini bilemiyor, bir taraftan kendi ailemden de haber alamıyorum. Ulaşan tek şey kısacık bir mesaj. Kuzenimden gelmiş, "ailen iyi, hep birlikteyiz", buruk bir sevinç.

Hemen oraya gitmeliyim, zaman kaybetmemem lazım. Telaşlıyım. Doğup büyüdüğüm, ilk sevinçlerimi, ilk acılarımı, hüznüleri-

mi, gençliğimin en güzel günlerini yaşadığım o kadim kent, sevgi ve özlem duyduğum o coğrafya yıkılmış. Devrimin o büyük coşkusıyla tanıştığım, sokaklarında müziğin eksik olmadığı, birbirine severek selam veren insanların, Arapça, Türkçe, Ermenice konuştuğu, geçmişten bu yana nice felaketlere, yıkımlara, istilalara, depremlere rağmen ayakta kalmayı başarmış Antakya kaçınıcı felaketini yaşıyordu kim bilir? Romalılardan bu yana kaçınıcı depremdi, o koca medeniyetler kaç defa yıkıldı da yeniden inşa edildi...

Ölüm kol geziyor memleketimde. Baharın gelişini sabırsızlıkla bekleyen çiçekler artık sevinçle çiçek açamayacak, sokaklarında kahramanlıkların yaratıldığı Abdoca'nın, Ahmet'in gezindiği, gencecik bedenlerin generallere dönüştüğü sokaklar, mahalleler artık yok. Enkazda kalan ailelerimiz, yoldaşlarımız ve Onur'un nefes almadığı, ona ulaşamadığı düşüncesi...

İçim öfke ve hüznü dolu. Valizimi, eşyalarımı topluyorum. Kulağım haberlerde... Her fırsatta tanıdığım dostlara, yoldaşlara, ailelere, aileme ulaşmaya çalışıyorum. Hatlar meşgul. Ve gelen görüntülere takılıyorum gözlerim... ve öğlen saatlerinde yine büyük bir deprem olduğu haberi düşüyor... Bir an koşup gitmek hemen soluğu orada almak istiyorum, ancak aramızda yüzlerce kilometrenin bulunması acımızı o an birleştirmemizi engelliyor. Otobüs biletimizi bir yoldaşla birlikte aldık. Bizi nelerin beklediğini az çok

tahmin ediyorum. Bir an önce oraya gitmeyi başarmalıyım fikri belleğimde dönen tek şey. Saatler geçiyor.

Sonunda artık otobüsteyiz. Sosyal medyadan çağrılar yapıyoruz. “Şimdi dayanışma zamanıdır.”, “En acil görev bölge halklarıyla dayanışmayı yükseltmek.”, “Acılarımızı ortak edip yaraları sarmaya çalışmaktır.”, “Herkes elindeki tüm imkanları seferber edip bölgeye ulaşmaya çalışmalıdır.”, “Arama kurtarma yapabilen ekipmanını kapıp çıksın, aracı olan insani ihtiyaçları toplayıp bölgeye ulaştırsın.” Ve karşılık buluyor çağrılar, İstanbul havalimanları tıklım tıklım, binlerce insan seferber olmuş, bölgeye ulaşmaya çalışıyor.

Gece bitiyor ve İskenderun üzerinden Antakya’ya ulaşmış durumdayız. Görebildiğimiz tek şey gerçek bir insani dram, devletin bütün kurumlarının

ölüme terk ettiği yüz binlerce insan ve yıkılmış yerle bir olmuş kentler...

Çaresiz ve yalnız değiliz. O büyük halk denizinin içinde her türlü fedakârlık, cüret, cesaret ve yüce gönüllü bir dayanışma kültürü bulunuyor.

Mahalleme ulaştım. Orontes’in kıyısına kurulmuş kadim Antakya gibi bir dere kenarında mahallemiz.

Baharda çiçekleri, sokaklarında kedileri, köpekleri eksik olmaz. Oysa şimdi ölüm, bina enkazları ve kesif bir toz kokusu karşılıyor gelenleri. Aileme ulaştım. İyiler. Evimiz, her şeyimiz gitti, diyorlar. Ve ağlamaklı, Onur öldü, demeleri... Ağlamaklıyım ama gözlerimden yaşlar dökülmüyor, ölümün acımasızlığı gözyaşlarımı kurutmuş sanki. Bir solukta Armutlu’ya varıyoruz. Enkazdaki ailelerimizin, yoldaşlarımızın durumuna bakıyoruz, birisin de hummalı bir kurtarma çalışmasına girilmiş, diğerinde ise çalışan kimse yok. Bina çok tehlikeli bir şekilde ilk katların üstüne çökmüş, iyi eğitilmiş ve sıkı donanımlı bir ekip olmadan onu alabilmemiz çok zor. Faşist devletin milyarlarca liralık deprem vergileri, kurumlara aktarılıyor diyerek oluşturduğu bütçeler, nerede eğitilmiş kurtarma ekipleri ve araçları. O an bir kez daha anlıyoruz; bizi bilerek ölüme terk ettiler. Yoksul olduğumuz, aykırı olduğumuz, düzeninizle uzlaşmadığımız için bizi ölüme

terk ettiniz. Asla unutmayacağız!

Kendi imkanlarıyla arama kurtarma gerçekleştirenler, gönüllü yardım getiren belediyeler ve gönüllü işçileri, üniversite öğrencileri, bizim gibi genç devrimciler, yüreği emekçi halklardan yana atanlar bölgeye akın ediyor. Yoldaşımızın annesini ilerleyen günlerde kurtardık, ancak babası felaketi kıyamete çevirenlerin düzeninden dolayı hayatını kaybetti. Günler geçiyor, yoldaşlar geliyor akın akın, devrimci örgütlerle ve çevrelerle kısıtlı da olsa koordinasyonlar kurup hayat damarlarının tekrardan atmasına yardım etmeye çalışıyoruz. Ardı ardına saha ekipleri kurup, birçok yere ulaşmaya çalışıyoruz.

Onuncu günde Onur’umuzu çıkarabildik ve küçük bir törenle defnedebildik. Çok üzgünüm, boğazım düğümleniyor ama güçlü olmaya çalışmalıyız.

Gördüklerimiz bizleri erken

büyütüyor. Her birimiz on yıl büyümüş gibi hissediyoruz. Bu yıkımın

içinden hayatta kalanlar olarak acıyı

öfkeye, yıkılanı yeniden inşa etmeye

girişiyoruz. Her depremden sonra

olduğu gibi öldürdükleri yetmiyormuş

gibi topraklarından sürülüp borçlandırma-

ya çalışacaklar, bizleri buradan kovmak isteyecekler

ama bırakmayacağız. Bırakmaya-

çağız evlerimizi, topraklarımızı yeniden gelip inşa edeceğiz.

Antakya nasıl diye soruyor dostlar, eski gülüşleri kalmadı belki ama hayatta kalanlar yaşama sıkı sıkı tutunuyor, çünkü bizleri hayata bağlayan köklerimiz güçlü ve o topraklara tohumlarımızı çok güçlü atmışız. Söküp atamayacaklar bizleri. Reyhan ve çiçeklerini bahhur kokuları eşliğinde gökyüzüne kaldıran o yorgun ama kararlı yüzler, sıkılmış yumruklarıyla yürüyen halklar yeniden kuracak geleceği, bırakmayacak topraklarını, saracak yaralarını. Gezi’deki kahramanlıkları yeniden yaratacağız!

Yıkımın içinden yeniden kuracağız bu kenti. Kaybolan ezgilerini ve sevincini geri bulacağız tarihin tozlu sayfalarında kaybolmasın diye. Geleceğe güvenle bakıyoruz, çünkü bizi yıkılmaz kılan köklerimiz, geleceği inşa edecek devrimci yüreklerimiz var.

Yaralarımızı birlikte saracağız...

geri döneceğiz

Gerî Döneceğiz

6 Şubat 2023 sabahı on bir şehir tarihi bir ihmâl ve tecrit neticesinde enkaz altında bir sabaha uyandı. Uzmanların tüm uyarılarına rağmen birinci derece deprem bölgesi ilan edilmiş şehirlerdeki hazırlıksızlık, tabiatı gözeten önlemler dizisinden imtina ve devlet enerjisinin salt kâr ve rantın tesisi üzerine inşası, beraberinde örneğine az rastlanır fiziksel, sosyal ve kültürel bir yıkımı getirdi. Neticede felaket kıyamete dönüştürülmüş oldu.

Amacı kârın inşası ve muhafazası olan her devlet organizasyonu felaketi bir diğeri için fırsat görür. İlk etapta “depremzede” maliyetini azaltmak üzere insanları şehir dışına göçe zorlayacak bir çaresizlik yaratıldı. Böylece çok daha büyük bir bakım ve onarım maliyeti yaratacak kitlenin kabasından kurtulmuş olundu. Bir diğeri yön ise göç ile usulsüzlüklere ses çıkarmayacak insansızlaştırılmış bölgeler oluşturmak ile ilgiliydi ki büyük kârların önünü açan en önemli hamlelerden biri de bu oldu. Örneğin Antakya sakinleri çokça geniş araziye sahip oldukları coğrafyalarında, geçici barınma merkezleri ile hızlıca mevcudiyetini koruyup şehri kendi dokusuna uygun icat edecek bir özne olabilecekti. Onun yerine sadece bundan mahrum edilmekle kalmadı, müdahale edemeyecekleri bir moral organizasyonun içine de itildi. Şehirde fiziksel

olarak dışlandı. Ardından yıkılmaya başlayan binalar geri dönüşüm endüstrisi için içlerinde cesetlerle birlikte kaynak malzeme olarak işlenmeye hazır hale getirildi. Oluşan çevre kirliliği, asbest, zehirlenme ile göçün önü açılarak maliyet kısma ve insansızlaştırma da pekiştirilmiş oldu. Ve nihayetinde yeni inşaat sahaları oluşmaya başladı. Devasa bir kârın yanında kozmopolit yaşam biçimini değiştirecek demografik şekillendirme fırsatı ‘uyumlu bölgeler’ arzusundaki akla el ovuşturmaya başladı.

Bir tarafta imkânsızlık ve çaresizlik tesis edilirken bir tarafta kendini yıkımın tam ortasından üreten direniş, dayanışma oluşumları

uç vermeye başladı. Başta dışardan gelen yardımlara el konulması ve bunun üzerinden insanların günlük ihtiyaçları konusunda dayanışma ağlarını oluşturması birlik-telikleri çoğalttı. Sonrasında acele kamulaştırma, iskân, mesken yerlerine haksız el koyma; karşılığında adaletsiz pay verme meseleleri insanları bir araya getirip mobilize eder oldu. Kültürel dokuya, tarihe, mekâna, hafızaya sahip çıkma refleksi bunların çerperinde doğan oluşumları beraberinde getirdi. Diyebiliriz ki Geri Döneceğiz de kendini bu enkazın içinden böyle doğurdu.

Çaresizlik içine itilip gitmeye zorlananların ağzından çıkan ilk söz "Geri Döneceğiz" oldu. Aslında ovada dirilen eski bir ruhtu Geri Döneceğiz.

Gerî döneceğiz, yıkılan şehirlerde felaketi kıyamete çeviren tecrit ve sorumsuzluğun, insanlarda yarattığı ikinci büyük yıkıma karşı ilk refleksidir.

Gerî döneceğiz, tabiata karşı kaybedilmiş bu savaşta, çaresizlik içine itilip tahliyeye zorlanan insanların geriye dönüp "elbet bir gün" demesidir.

Acımızı dahi yaşayamazken, ağzının suyu akan müteahhitlere inat, bedenen evinden çıkmayanların; seralarda, ateşin başında sabahlayanların, ruhen sevdiklerini uğurlamak üzere çıktıkları yolda akıllarında ki düşüncedir.

Aramızdan aldıkları isimlerin mahallelere verilmesidir. Sokaklarımıza ismedilmesidir. Şarkılarımıza şiirlerimize gelerek aramıza yeniden katılacakları yoldur.

Gerî döneceğiz, devrilen raki masasının doğrulmasıdır. Düşen kahve fincanlarının raflara dizilmesidir. Bir sokağı boydan boya kapatan bayram sofralarının yeniden kurulması, şarkılar söylenmesidir. Portakal bahçelerinde gizli gizli öpüşmektir. Yasemin kokan bir sokakta el ele sarhoş gezmektir. O eski taş sokağın köşesinde kalbin kalbe değmesidir.

Gerî döneceğiz.
Kalbim kalbine yeniden degecek.
@geri.donecegiz

Şehir yok olmuştu. Sokaklardaki yasemin kokularının yerini bir bedene sıkışmış kurtarılmayı bekleyen ruhların ağır kokusu almıştı. Yaşananların, başa gelen ve gelecek olanların teşhir edilmesi gerekiyordu. Tecrittü bu...

Deprem ya da doğal afet!
Yapılması gereken her şey; hazırlık,
kriz anı, kriz sonrası olmak üzere
başından bellidir. İlgili ekipler bu
sebeple oluşturulur. Yetmediği
yerde de devreye devletin diğer
güç birimleri girer.

geridonecegiz
dinecegizget

TECRİT

Enkaz kaldırmaya, can kurtarmaya
günlerce gitmemek tecrittir.

İnsanları gönüllü yardımlara
muhtaç bırakmak tecrittir.

Ölenleri çukurlara doldurup toplu
gömmeye mahkum etmek tecrittir.

geridonecegiz
dinecegizget

Çadır dağıtımını yapmayıp kış
ortasında biçare bırakmak tecrittir.

Evlere girmeye mahkum edip
insanları ikinci defa enkaz altında
bırakmak tecrittir.

geridonecegiz
dinecegizget

Bir mezarımızın bile olmaması kişi
kıyamete çevirmektir, tecrittir.

geridonecegiz
dinecegizget

ÇAĞIMIZDA İSKÂN

Aynı zamanda tehdit...

Başta Antakya olmak üzere
deprem şehirlerinde bir güvenlik
problemi varsa o da bireysel
yağma değil organize ve süreğen
yağmadır.

Çağımızda iskânın
geçmiştekilerden farkı; mülkiyet
yasalarına uygun biçimde yapılıyor
olmasıdır.

Yıkılan şehirler üzerine müteahhitlerin kabaran iştahı bir yana, bölgenin toplumsal-ideolojik yapısına göre demografik deformasyon ve kültürel erezyonla; direniş aksiyonu ve kültüründen uzak uyumlu şehirler inşa etmek egemenlerin tarihsel arzusudur.

Özellikle tarihsel direniş kültürü ve gündelik yaşamda demokratik ilkelere sahip bölgeler doğrudan tehdit altındadır.

Yıkılan evlerin yerini cazip rakamlarla satın almak isteyenlerin, devasa bir kâr elde etmenin yanında gerici unsurları yerleştirerek kozmopolit yapıyı, demokratik birlikteliği bozma amacı taşıdığı su götürmez bir gerçektir.

İskâna karşı bilinçlen, bilinçlendir.

MAHALLE GÜNLÜĞÜ

Yeşilada Mahallesi

BİLGİLENDİRME TOPLANTISI

- Deprem Hukuku
- Kamulaştırma
- DASK Kapsamı

Gönüllü Avukatlar

KURTDERESİ MAHALLESİ
ATA BERRAK SOKAK NO:23
22.03.2023 - 15.00

@geni.donecegiz
x.donecegizgeni

Bir taraftan da şehrin dokusu ile birlikte nasıl icat edileceği düşünülme zorundaydı. Canını dışına katarak hayata tutunan insanlar dayanışma noktalarını büyütmiş isimli-isimsiz doğal inisiyatifler geliştirmişti. Dayanışma evleri, ihtiyaç dağıtım noktaları, gönüllü eğitim yerleri... İçlerinden "Yeniden İnşa Edeceğiz" ile birlikte alınmış bir yolda çalışmalar daha sık örülür oldu.

Tekebaşı Mahallesi

Cumhuriyet Mahallesi

OHAL ile gelen acele kamulaştırma kararı insanların yerlerinden etmenin alenen ilânıydı. Topraklarından ayrılmak istemeyen insanlar bir araya gelir nasıl durduracaklarını konuşur oldu. Mahalle toplantıları ile bilinçlendirme ve iskâna karşı bir hat örümün inşası başladı.

Kentsel dönüşümün salt kâr amacı taşımadığını, bölgede demografik bir bozum hedeflendiğini bilmeli ve bunu bilerek hareket etmeliyiz.

En başta kendi ailemize, eşimize dostumuza iskânı anlatmalı; bilinçlendirmeliyiz.

geri.döncegiz
döncegizgeri

Arsa satışı ya da arsa mübadelesine; bu yönde hazırlanacak hiç bir evrağa imza atmamalı, bu tür durumları gündeme taşımaliyiz.

Kamuoyu oluşturmak için iletişimimizi güçlendirmeli, mahalleler arası dayanışma ağlarını sıkıca örmeli, bütün bir kent olarak yan yana olmalıyız.

geri.döncegiz
döncegizgeri

Şehir bizim hakkımızdır. Kenetlenmeli, bir olmalıyız..

geri.döncegiz
döncegizgeri

DOKUNMA!

@geri.döncegiz

döncegizgeri

Mahalle de
Semt de
Şehir de bizimdi.

Siz değil misiniz bize bu mezarları
satan. Dokunma şehrim!

Siz değil misiniz gönülden gönüle
uzanan yolları tıkayan..
Dokunma şehrim!

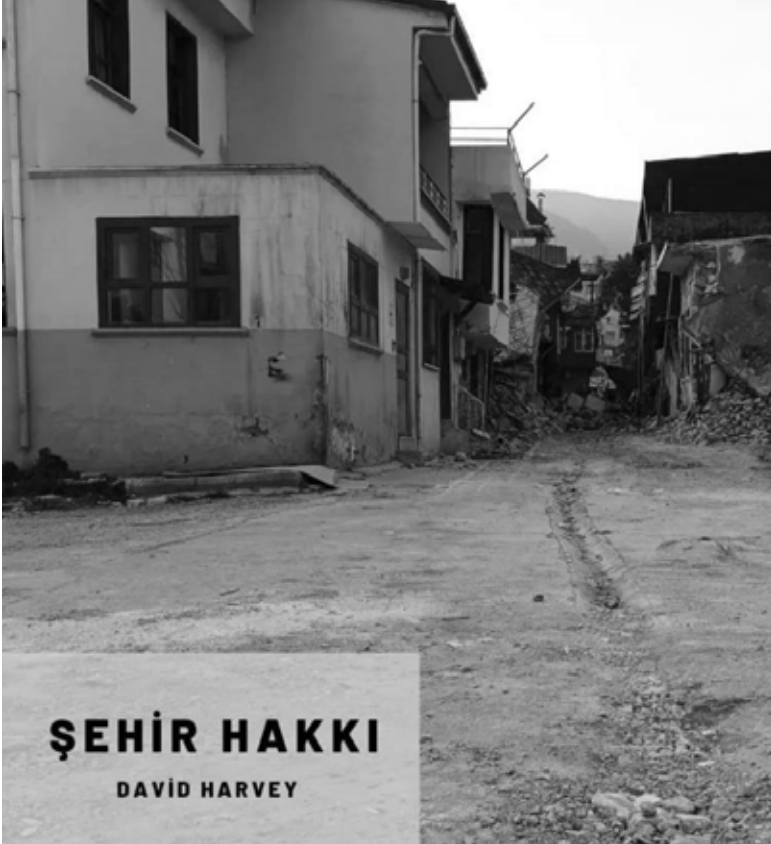
Siz değil misiniz bizi evlerin altında
günlerce naçar bırakan.
Dokunma şehrim!

Siz değil misiniz bir kenti kefenlere
saran..
Dokunma şehrim!

Siz değil misiniz ölülerimize dahi
parmak sallayan.
Dokunma yüreğim!

@geri.döncegiz

döncegizgeri

ŞEHİR HAKKI

DAVID HARVEY

Mülksüzleştirme ve yerinden etme
süreci, kapitalist kentsel süreçlerin
çekirdeğini oluşturur.

Zira süreçten ilk ve en fazla
etkilenen çoğu kez yoksullar,
yoksunlar ve siyasi iktidarın
marjinalleştirdiği kesimler
olmaktadır.

@geri.döncegiz

Bu yüzden sonrası için emindik.
"şehir bizim hakkımızdı."

Sorunlar elbette bunlardan ibaret değildi. Gün geçtikçe enkaz büyüyor, günlük problemler orada dururken orta ve uzun vadeli sorunlar baş gösteriyordu. Sağlam bina kalmamıştı ve bir şekilde bunlar çıkarılmalıydı. Ama bu insan sağlığına, doğaya zarar vermeyecek şekilde yapılabilecek demirlerin ve şirketlerin hatırına nefes alma hakkı bir kez daha enkaz altında bırakıldı. Bölge insanları, bu duruma karşı demokratik kitle örgütleri ile bir araya gelerek itiraz süreci ördü. Eylemler yapıldı. Devletse aynı yerde görevinin başındaydı. Depremzedeler işkence ile gözü altına alındı. Günlerce bekletildi. Nefes almak, afet atıklarını insan ve tabiata zarar vermeyecek biçimde kaldırmak için yaşam nöbeti başlatıldı.

Geri Döneceğiz, inatla hayata tutunmak demektir.

Geri Döneceğiz, insanları hayata bağlayan öfkenin kendisiydi.

UNUTMA

“

Ya seninle bir ev yapacağız ya da yasımı tutacaksın..

@geridonecegiz

”

İlk üç gün enkaza gelen kimse olmadı cesetlerimiz koktu, unutma!

Soğuktan donarak öldük.
Çocuklarımız susuzluktan öldü,
unutma!

Kış kıyamet dışarda kaldık, içimiz ürperdi. Kimse bakmadı unutma!

1 Tır çadır istedik 2 Tır kefen gönderdiler. Unutma!

'38 den bu yana yediğimizden kısip vergi ödedik, soytarılar adımıza sadaka topladı. Unutma!

Gelen gönüllü çadırlara el kondu, soğuktan kırılıp evlere girdik. Bir daha enkaz altında kaldık unutma!

Bu, ne sorumsuzluk, ihmâl ne de ölümle dirim arasında bir ihtimâl!
Tecrit edildik. Unutma!

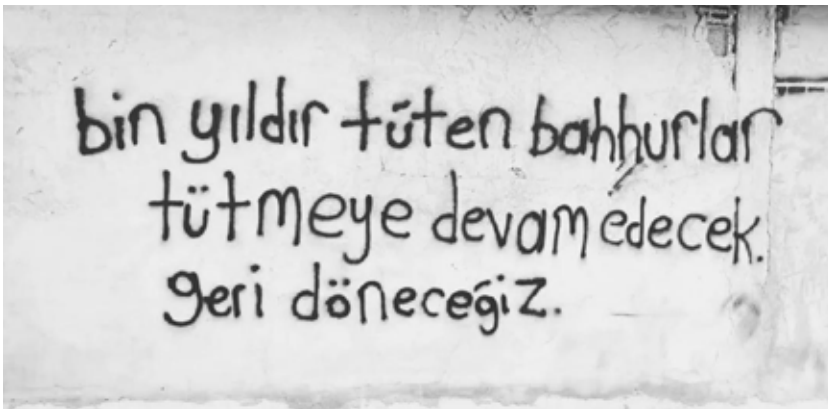
Geri Döneceğiz, yerle yeksan olmuş bir hayatın içinde yeniden kurulacak bir yaşamı umut etmekti.

Duvar ki şehrin hafızasıdır; yıkılsa da, kalsa da. Çünkü mekân bizimdi, terk edemedik.

Evet, ovada dirilen eski bir ruhtu Geri Döneceğiz...

Evlerimiz yıkıldı belki, enkaz altında bırakıldık. Şanslı isek uykuda ya da donarak, değilsek sesimiz gitgide kısılarak öldük. Şehirden ayrılmak zorunda bırakıldık. Şu hayatta bizim için ne heves kaldı ne mana...

Ki yalnızca nefes alınan bir hayat, hayat mıydı? İster gitmiş olsun ister kalmış, yaşamın bir anlamı var mıydı? Yaşamamak da bir tercih olamaz mıydı artık mesela? Öldürdüğü küpe sayısını arttıran Yavuz ya da yıldızlarını çoğaltan Evren, kimliğimizi yaralamış cumhuriyet ve tecrit... Yeni bir hayattan söz edilebilir mi... Olabilir mi artık? Ama varsın olmasındı. Varsın bir daha yüzümüz gülmesindi... Bir ihtimal olarak da mı duramazdı... Gitmek zorunda bırakılan, kalan... geri de mi dönmeyizdi bir gün tüm alacaklarıyla...

Sivas'ın Işığı Sönmeyecek!

Ölümsüzlüğe uğurladığımız 33 canı
katliamın 30.yılında saygı ve özlemle anıyoruz...

"Heybesinde yılan
İşaretleri,
Baldıran zehiri
Yüzüğünün içinde
Ve yanında
Kav taşıyan ben;
Tekinsizim size göre
İbret için yakılması gereken"

Metin Altıok

Kara Haber

...

Gün ağarır şafak söker
Kimsecikler gitmez suya
Ezilmiř bařlarıyla ölüler
Vardılar uyanılmaz uykuya

Ses edip geceye beyaz tařından
Kışlanın saati çaldı ikiyi.
Ne çabuk lahzada bitti yaşamak
Kimisi altı aylık,
Kimisi sakalı ak,
Kimi on üç, on dört yaşında;
Kimi yola gidecek
Kimisi mektup bekler

Yan yana sırt üstü yatan ölüler...

Yayıpta yağ vardı, dövülemedi,
Akpeynir torbaya koyulamadı,
Hasret gitti ölüler
Dünyaya doyulamadı...

...

Yan yana sırt üstü yatan ölüler...

Kesemden verecek şeyim yok; yüreğimden verdim.

Nâzım Hikmet

Ölümünün 60.yılında
komünist şair Nâzım'ı
saygı ve özlemle
anıyoruz...

9 786051 229823